

แนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็น
ฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3



สงกรานต์ งามสระคู

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ธันวาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

แนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3



การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ธันวาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

THE APPROACH OF THE ACADEMIC ADMINISTRATION OF TEACHING AND LEARNING
MANAGEMENT WITH SCHOOL-BASED MANAGEMENT IN EXTENDED SCHOOLS UNDER
THE OFFICE OF CHONBURI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 3



An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Education Degree
in Educational Administration

December 2023

Copyright 2023 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

แนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

ของ สงกรานต์ งามสระคู

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิภาภรณ์ ภู่วัฒนกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
(ดร. ธารินทร์ รसानนท์)

..... คณบดีวิทยาลัยการจัดการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษ์ิต สุทธิพงษ์)

- เรื่อง:** แนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
- ผู้ศึกษาค้นคว้า:** สงกรานต์ งามสระคู, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2566
- อาจารย์ที่ปรึกษา:** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี
- คำสำคัญ:** แนวทางการบริหารวิชาการ, การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 336 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และข้อคำถามปลายเปิด มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.975 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการดำเนินการเรียนการสอน รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน สำหรับสภาพที่คาดหวังพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี รองลงมา คือ ด้านการเตรียมการสอน และด้านการวัดและประเมินผลการสอน เมื่อวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านการเตรียมการจัดการสอนและด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี มีความสำคัญสูงสุด รองลงมาคือด้านการวัดและประเมินผลการสอน 2) แนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่ามีความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรกคือ 2.1) ด้านการเตรียมการจัดการสอน พบว่า สถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ 2.2) ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี พบว่า สถานศึกษาควรพัฒนาสื่อการสอนและเทคโนโลยีให้ชัดเจน ส่งเสริมให้ครูมีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยี และ 2.3) ด้านการวัดและประเมินผลการสอน พบว่า สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและแนวทางการวัดและประเมินผลการสอนที่ชัดเจน พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพ

Title: THE APPROACH OF THE ACADEMIC ADMINISTRATION OF TEACHING AND LEARNING MANAGEMENT WITH SCHOOL-BASED MANAGEMENT IN EXTENDED SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF CHONBURI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 3

Author: Songkran Ngomsakhoo, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao, 2023

Advisor: Assistant Professor Dr. Somsak Aeamkongsee

Keywords: Academic Administration Approach, School-Based Teaching and Learning Management, Extended School

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the current and expected conditions of academic administration in teaching and learning management using school-based management in extended schools under the Office of Chonburi Primary Education Service Area 3, and 2) explore the academic administration approaches in teaching and learning management using school-based management in these extended schools. The sample group consisted of 336 school administrators and teachers. The data collection tools were a 5-point Likert scale questionnaire and open-ended questions, with a Cronbach's Alpha reliability coefficient of 0.975. Data was analyzed using percentage, mean, standard deviation, and priority need index.

The findings revealed that 1) the overall current condition of academic administration in teaching and learning management using school-based management was high, particularly in teaching operations, followed by administrative operations of teaching management. The expected condition was found to be highest in the development of teaching media and technology, followed by preparation for teaching, and measurement and evaluation of teaching. The analysis of the priority need index showed that the highest priorities were preparation for teaching management and development of teaching media and technology, followed by measurement and evaluation of teaching. 2) The necessary approaches for academic administration included: 2.1) Preparation for teaching management, suggesting that schools should inform and create understanding among parents about the process of developing and improving learning activities. 2.2) Development of teaching media and technology, emphasizing that schools should enhance clarity in media and technology development and promote teachers' knowledge and skills in using technology. 2.3) Measurement and evaluation of teaching, recommending that schools establish clear policies and guidelines for measuring and evaluating teaching, and develop effective assessment tools.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง แนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 นี้ สำเร็จลุล่วงได้ดี เพราะได้รับความกรุณาช่วยเหลือจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำและให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการวิจัย ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. โกศล มีคุณ และดร.ธารินทร์ รสานนท์ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา และดร.สินทรัพย์ ยืนยาว หัวหน้าสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือ และให้คำแนะนำในการปรับแก้ไขเครื่องมือให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณคณาจารย์สาขาวิชาการบริหารศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยาทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษาต่อไป และขอขอบคุณท่านเจ้าของเอกสารและงานวิจัยทุกท่าน ที่ผู้วิจัยได้นำมาอ้างอิงไว้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ผู้มีพระคุณ ผู้ให้ชีวิต ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านและทุกคนที่มีส่วนสร้างพื้นฐานการศึกษาให้แก่ผู้ศึกษา

สงกรานต์ต์ งอมสระคู

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ	12
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน	28
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.....	43
แนวคิดที่เกี่ยวกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา.....	62
ข้อมูลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 3	65

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	73
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	80
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	80
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	81
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	83
การวิเคราะห์ข้อมูล	84
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	86
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	87
ตอนที่ 2 การบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การ เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังในการบริหารวิชาการด้านการจัดการ เรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยใช้แบบการจัดเรียงลำดับความสำคัญของ ความต้องการจำเป็น Priority Needs Index (PNI _{Modified})	88
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียน การสอนโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3	102
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	105
สรุปผลการวิจัย	105
อภิปรายผล.....	111
ข้อเสนอแนะ.....	117
บรรณานุกรม	119
ภาคผนวก	123
ภาคผนวก ก ผลการหาค่า IOC	124
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	132
ประวัติผู้วิจัย	140

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรของโรงเรียน และกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามอำเภอ.....	81
ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่งปัจจุบัน	87
ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังและลำดับในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยภาพรวมและรายด้าน.....	88
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังและลำดับในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอนเป็นรายข้อ	90
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังและลำดับในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการเตรียมการจัดการสอน เป็นรายข้อ.....	92
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังและลำดับในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี เป็นรายข้อ.....	95
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังและลำดับในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการดำเนินการเรียนการสอน เป็นรายข้อ.....	97
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังและลำดับในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการวัดและประเมินผล เป็นรายข้อ.....	100

ตาราง 9 แสดงร้อยละของแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3	102
--	-----



สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย.....	6
-------------------------------	---



บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อชีวิตมนุษย์นับตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน และอนาคต สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งปัจจุบันเป็นหน่วยงานหลักที่เข้ามาจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้ความสำคัญมากที่สุดในเรื่องการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะงานด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของบุคลากรในสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มาตราที่ 23 ว่าด้วยเรื่องการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา โดยมีจุดประสงค์ให้การศึกษาสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นมีลักษณะนิสัย จิตใจที่ดีงาม มีความพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อตนเองและสังคม มีความพร้อมที่จะประกอบการทำงานอาชีพได้ การศึกษาช่วยให้คนเจริญงอกงามทั้งทางร่างกาย จิตใจ และปัญญา การศึกษาจึงเป็นความจำเป็นของชีวิตอีกประการหนึ่ง นอกเหนือจากความจำเป็นด้านที่อยู่อาศัย อาหารเครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรค การศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่จะช่วยแก้ปัญหาทุก ๆ ด้านของชีวิตและเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของชีวิตในโลกที่มีกระแสความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลไปถึงการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้มีคุณภาพตามที่หลักสูตรได้กำหนด (หทัย ศิริพิน, 2558)

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) เป็นรูปแบบการบริหารที่มีการกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางหรือเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษาโดยตรง ให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จ มีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจในการบริหารในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของสถานศึกษา ทั้งด้านหลักสูตรตำแน่งงบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไป โดยมุ่งเน้นให้สถานศึกษา มีอิสระ มีความคล่องตัวในการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านการเงิน ด้านการบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป โดยอยู่บนพื้นฐานการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 5 ด้าน คือ 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน 4) หลักการบริหารตนเอง และ 5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและให้มีการบริหารในรูปคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนครู ผู้แทนชุมชนโดยมีความเชื่อว่าการตัดสินใจที่ดีที่สุด เกิดจากการตัดสินใจของคณะบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด และมีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนมากที่สุด (อุทัย บุญประเสริฐ, 2540 อ้างอิงใน กตัญญูตา เจริญนอม, 2560) ทั้งนี้ต้องทำการบริหาร ไปพร้อม ๆ กับแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการเตรียมการจัดการสอน 3) ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี 4) ด้านการดำเนินการเรียนการสอน และ 5) ด้านการวัดและประเมินผลการสอน เพื่อเป็นการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ให้มีประสิทธิภาพทางการสอนมากขึ้น (เพชรรัตน์ สีหาทัพ, 2561)

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นแนวทางหนึ่งในการที่จะพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้พื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปี 2543 ได้สรุปว่าเป็นการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มนักเรียนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาภาคบังคับ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือรณรงค์ให้เด็กที่จบในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนได้เรียนต่อ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ต่อมาปี 2550 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดระเบียบ เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาวางแผนการจัดการศึกษา เพื่อรองรับการจัดการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เพียงพอกับประชากรวัยเรียนได้อย่างเหมาะสม เสมอภาค เป็นธรรม คุ่มค่า ประหยัดงบประมาณ ให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ คือ สถานศึกษาต้องผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาคารสถานที่เหมาะสม เพียงพอ และเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ให้นักเรียนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา และผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้ศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นต่อไปให้แก่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา และผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563, สืบออนไลน์)

จากปัญหาของผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาและผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ที่ไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพได้ และการนำประโยชน์ที่ได้จากการศึกษานำไป ประกอบอาชีพในอนาคต สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีการจัดประชุม เพื่อชี้แจงการส่งเสริม สนับสนุน การกิจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามประกาศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมอบหมายภารกิจให้สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษา ตอนปลาย เข้ามาดูแลการจัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนขยายโอกาส

ให้สามารถขับเคลื่อนตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นการเพิ่มโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา และผู้เรียนที่มีความจำเป็นพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับวาระเร่งด่วน (Quick Win) ในด้านการพัฒนาทักษะอาชีพ โดยส่งเสริมการจัดการศึกษาที่เน้นพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างอาชีพและรายได้ที่เหมาะสม และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ให้สอดคล้องกับนโยบายของ สพฐ. ในเรื่องการพัฒนาทักษะอาชีพด้วยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเสริมทักษะอาชีพ เป็นการส่งเสริมให้โรงเรียนขยายโอกาสให้เป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีหน้าที่ในการจัดสรรการศึกษาให้นักเรียนในเขตพื้นที่รับผิดชอบได้เข้าถึงการศึกษาให้มากที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564ข, สื่อบริการออนไลน์)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีหน้าที่ในการดูแลรับผิดชอบโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 81 แห่ง มีภารกิจในการบริหารจัดการศึกษา มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจที่ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 ประกาศ ณ วันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 ประกาศ ณ วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2561 จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษาและหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่าย งบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผล สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ ด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กร ชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย และพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ประสาน ส่งเสริมการดำเนินการของคณะกรรมการ

คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไบบงองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงาน ดังนั้นทำให้การพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564ข, สืบออนไลน์)

จากความเป็นมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญที่จะนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาทำการศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ยังสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการให้มีมาตรฐาน และให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานในโอกาสต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เป็นอย่างไร
2. แนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาริวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ครั้งนี้ มุ่งเน้นศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการเตรียมการจัดการสอน 3) ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี 4) ด้านการดำเนินการเรียนการสอน และ 5) ด้านการวัดและประเมินผลการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ภายใต้หลักการ 5 ด้าน ได้แก่ 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน 4) หลักการบริหารตนเอง และ 5) หลักการตรวจสอบถ่วงดุล

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

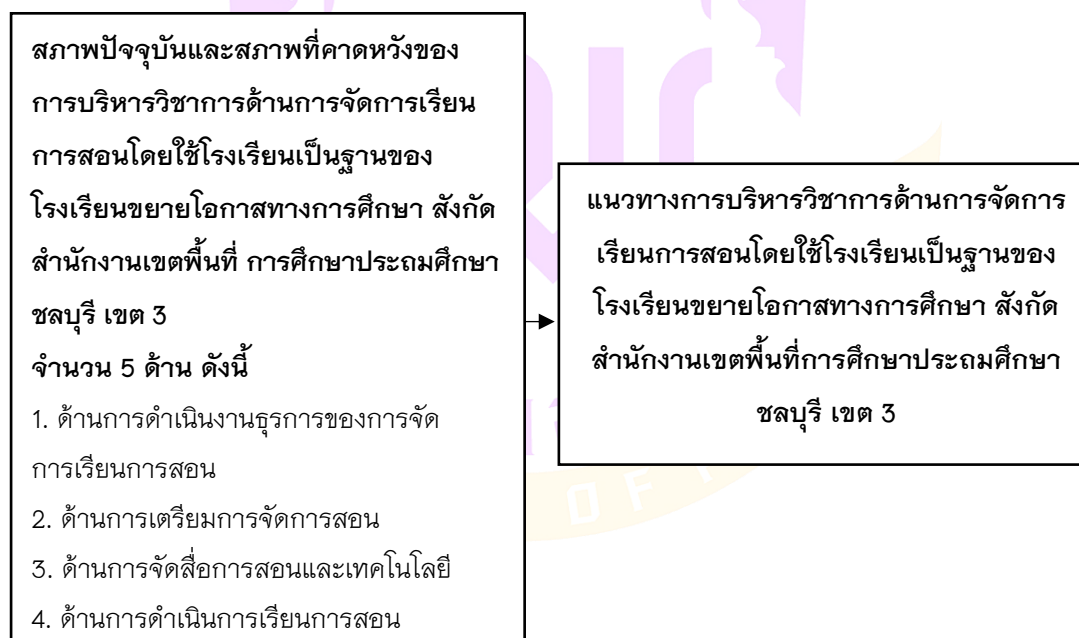
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 81 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 2,070 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564, สือออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ปีการศึกษา 2564 ที่ได้จากสูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ขนาดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา 81 คน และครูผู้สอน 255 คน รวมจำนวน 336 คน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ใช้แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเป็นรูปแบบและแนวคิดที่ใช้หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการ

บริหารตนเอง และหลักการตรวจสอบถ่วงดุล ทำให้สถานศึกษามีอำนาจ และความรับผิดชอบ ในการบริหารตนเองให้มีความคล่องตัว และมีอิสระมายิ่งขึ้นในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหาร โรงเรียนในทุก ๆ ด้าน (อุทัย บุญประเสริฐ, 2540 อ้างอิงใน กัตัญญตา เจริญถนอม, 2560) และแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียน การสอน ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ ที่ส่งเสริมสนับสนุน งานวิชาการให้บรรลุผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ประกอบไปด้วย ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน ด้านการเตรียมการจัดการสอน ด้านการจัด สื่อการสอนและเทคโนโลยี ด้านการดำเนินการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล การสอน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เน้นการกระจายอำนาจ เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม มาใช้ในการพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 3 สามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้



ภาพ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อนำไปเป็นแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนให้มากที่สุด
2. เพื่อนำไปใช้ในการหาคำดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index Modified: PNI_{Modified}) นำไปใช้จัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **สภาพปัจจุบัน** หมายถึง ลักษณะการดำเนินงานในปัจจุบันของการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
2. **สภาพที่คาดหวัง** หมายถึง ความคาดหวังที่มีต่อการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
3. **ความต้องการจำเป็น** หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง โดยใช้วิธี Priority Needs Index Modified (PNI_{Modified}) เพื่อใช้จัดลำดับความสำคัญของคำดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น โดยค่า PNI_{Modified} มากกว่า 0.2 ขึ้นไปถือว่ามีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน
4. **โรงเรียนเป็นฐาน** หมายถึง การบริหารจัดการศึกษา โดยการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรง ให้มีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ และความคล่องตัวในการบริหารจัดการให้มากที่สุด เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของโรงเรียนและชุมชน โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกันบริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการศึกษาแห่งชาติและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ประกอบด้วย 5 หลักการ ดังนี้
 - 4.1 **หลักการกระจายอำนาจ** หมายถึง การกระจายอำนาจจากกระทรวงหรือส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการพัฒนาการศึกษาจึงควรที่จะให้อำนาจและมีอิสระในการตัดสินใจดำเนินการเอง
 - 4.2 **หลักการมีส่วนร่วม** หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชนและศิษย์เก่า

4.3 หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน หมายถึง การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน เมื่อการจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด ประชากรเพิ่มมากขึ้น ความเจริญต่าง ๆ รุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว เกิดความล่าช้าและไม่ตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนได้จัดการศึกษาเองอีกครั้ง

4.4 หลักการบริหารตนเอง หมายถึง โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลายด้วยวิธีที่แตกต่างตามบริบทของโรงเรียน

4.5 หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล หมายถึง ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน มีองค์การอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนด ตามนโยบายของชาติ

5. การบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การดำเนินงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) 5 หลักการ ได้แก่ 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน 4) หลักการบริหารตนเอง และ 5) หลักการตรวจสอบถ่วงดุล มาบริหารงานวิชาการ ในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ดังนี้

5.1 ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน หมายถึง สถานศึกษาให้อิสระแก่ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการจัดการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่ม ผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการ เปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมกันสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการกับบริบทของสถานศึกษา และบริบทท้องถิ่น เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามตรวจสอบการจัดทำหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และสถานศึกษามีการจัดการบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

5.2 ด้านการเตรียมการจัดการสอน หมายถึง สถานศึกษาการกำหนดขั้นตอนและผู้รับผิดชอบในการควบคุม กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ผลการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โปร่งใสตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ให้อิสระในการกำหนดแนวทาง วิธีการ และหลักเกณฑ์ในการจัดการเรียนการสอน

ของครูในสถานศึกษา มีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดำเนินการพัฒนาตามแผน และติดตาม ตรวจสอบ ปรับปรุงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของสถานศึกษาและกระทรวงการศึกษา และมีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนและ บริหารงานวิชาการ

5.3 ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี หมายถึง สถานศึกษามีการวิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และบริหารงานวิชาการ เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาได้นำสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และทรัพยากรของชุมชนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน มีการจัดสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาวิชาการ มีการจัดระบบสารสนเทศที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการจัด การเรียนการสอน และมีการประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5.4 ด้านการดำเนินการเรียนการสอน หมายถึง สถานศึกษามีการให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิคทักษะทางวิชาการ มาพัฒนาทักษะวิชาชีพและคุณภาพชีวิตของ ผู้เรียน มีการเสนอผลงานจัดการเรียนรู้ฝ่ายวิชาการต่อชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแก้ไข ปัญหาาร่วมกันในทุกภาคเรียน จัดหาวิทยากรจากภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัด กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อตอบสนองความต้องการของ ผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ ดำเนินการ ประกันคุณภาพการศึกษาอย่าง ต่อเนื่องร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งการประกันคุณภาพ ภายในและการประกันคุณภาพนอก และมีการดำเนินงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบ หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา

5.5 ด้านการวัดและประเมินผลการสอน หมายถึง สถานศึกษามีการประชุม วางแผนเพื่อกำหนดระยะเวลาดำเนินงานการวัดและการประเมินผลพร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการ ผู้รับผิดชอบ เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ เข้ามา มีส่วนร่วมในการวัด และการประเมินผลการศึกษา มีการเปิดเวทีเสวนารับฟังความคิดเห็นจาก ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีการบริหารจัดการ วัดและประเมินผลตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้น มีการจัดระบบสารสนเทศด้านการ วัดและประเมินผลการเรียนเพื่อใช้ในการตรวจสอบ และมีการนำผลการวัดและการประเมินผล มาใช้ในการปรับปรุง และการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

6. แนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การศึกษาความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง นำผลการวิเคราะห์

มาจัดลำดับความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน (Priority Needs Index) โดยประเมินจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และนำมากำหนดแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน 5 ด้านได้แก่ 1) การดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน 2) การเตรียมการจัดการสอน 3) การจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี 4) การดำเนินการเรียนการสอน และ 5) การวัดและประเมินผลการสอน ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการประเมินและข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูผู้สอน

7. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาและโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้นที่ดำเนินการดูแลของ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ซึ่งมีจำนวน 81 โรงเรียน



บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังของการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมเอกสาร แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประกอบการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ
 - 1.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ
 - 1.2 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ
 - 1.3 หลักการบริหารงานวิชาการ
 - 1.4 กระบวนการบริหารงานวิชาการ
 - 1.5 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
 - 2.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอน
 - 2.2 หลักการจัดการเรียนการสอน
 - 2.3 การจัดการเรียนการสอนตามแนวพระราชบัญญัติทางการศึกษา พ.ศ. 2542
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 - 3.1 ความหมายของการบริหารวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 - 3.2 รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 - 3.3 หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
4. แนวคิดที่เกี่ยวกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
5. บริบทโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

ความหมายการบริหารงานวิชาการ

จากการศึกษาเกี่ยวกับความหมายการบริหารงานวิชาการ พบว่า มีนักวิจัยหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ซูมาร์โซโน และคณะ (Sumarsono, et al., 2019 อ้างอิงใน มณี โพนแพงพา และศิริกาญจน์ ไกรบำรุง, 2562) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการบริหารสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ดำเนินไปได้อย่างราบรื่น มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณภาพของการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

มาร์ติน (Martin, 2019 อ้างอิงใน ผุสชะนี ปัญญา และนันทิยา น้อยจันทร์, 2563) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน กระบวนการบริหารกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

โรห์มา และคณะ (Rohma, et al., 2020 อ้างอิงใน เทพดินทร์ คะสา, ณรงค์ พิมสาร และสิริกาญจน์ ธนวุฒิพรพินิต, 2563) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การจัดการทางด้านวิชาการภายในและภายนอกโรงเรียน การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา เพราะเป็นกิจกรรมหลักที่ส่งผลต่อคุณภาพของการศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของการศึกษา

ญาดา สงฆ์วัฒนะ, ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล และเพชร บุดสีทา (2558) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง งานวิชาการถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหารโรงเรียนคณะครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีความรู้ความเข้าใจให้ความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง งานวิชาการของโรงเรียนประกอบด้วยงานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก ซึ่งโรงเรียนจะต้องสร้างหลักสูตรของตนเอง เรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้นครูจะต้องทำหน้าที่ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้

นุชเรศ คำดีบุญ (2564) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหาร เป็นกระบวนการดำเนินงานที่กระทำโดยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุ จุดหมายตามกำหนดไว้หรือให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่องค์กรหรือหน่วยงานกำหนด

วัชรินทร์ ปะนามะเก, ศิริศักดิ์ จันญไชย และธัชชัย จิตรนนท์ (2555) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่าง ที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุด กับผู้เรียน

สาคร มหาหิงค์ และสมควร นามสีฐาน (2561) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาซึ่งเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียน การสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพกับการปรับปรุง พัฒนา การเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า จากการศึกษาความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การจัด การศึกษา งานที่มีความสำคัญของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้มีความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน และปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน จัดรูปแบบการเรียนการสอน ดังนั้นครูจะต้องทำหน้าที่ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ เกิดผลตามที่ตั้งเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

จากการศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ พบว่า มีนักวิจัย หลายท่าน ได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ฆานี และคณะ (Ghani, et al., 2020 อ้างอิงใน ผุสชะนี ปัญญา และนันทิยา น้อยจันทร์, 2563) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ถือได้ว่าเป็นงานที่มีความสำคัญ มากที่สุด เป็นหัวใจของการศึกษา ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีความรู้และความเข้าใจ ให้มีความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผล การปรับปรุง แก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรมบริหารจัดการหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ แบบเรียน งานการเรียน การสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผล และประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุม อบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมี ประสิทธิภาพ

รีนิ และคณะ (Rini, et al., 2020 อ้างอิงใน นิพันธ์ ยอดดี, 2564) กล่าวว่า งานวิชาการ เป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผล และประเมินผล การนิเทศการศึกษา การวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูง งานวิชาการเป็นกิจกรรมหลักของสถานศึกษา เพราะเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพ งานวิชาการเป็นกิจกรรมที่ครอบคลุมทุกด้านของการจัดการศึกษา ตั้งแต่ การกำหนดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล ไปจนถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษา งานวิชาการเป็นกิจกรรมที่ส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียน เพราะเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียน

อามอน และบุสตามิ (Amon and Bustami, 2021 อ้างอิงใน กิตติพงษ์ ลาญาติ และ กาญจน์ เรืองมนตรี, 2566) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญของสถานศึกษา เป็นหน้าที่หลัก เป็นหัวใจสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจะต้องร่วมกันปฏิบัติตามภารกิจ สถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของการบริหารวิชาการว่าจะสร้างนักเรียน ให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อให้นักเรียนได้นำไปใช้ในการดำรงชีวิต ในสังคมและยังเป็นเครื่องมือชี้วัดความสำคัญ ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กรด้วย

อานนท์ คนชัยน, คมสันที ขจรปัญญาไพศาล และศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิสัน (2558) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นงานที่สำคัญเพราะว่าเป็นการบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนา คุณภาพการศึกษา อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษา จึงสรุปได้ว่า การบริหาร งานวิชาการเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารโรงเรียนจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนานักเรียนให้เจริญ งอกงามในทุก ๆ ด้าน เป็นสมาชิกที่ดี มีคุณภาพที่สังคมต้องการ

วุฒินันท์ โพหาวิ และคณะ (2562) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญ ของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารด้านอื่น ๆ นั้นแม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่ก็ เป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ธวัชกร เทียบปาน, นิรันดร์ จุลทรัพย์ และวันชัย ธรรมสังการ (2561) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นงานที่สำคัญที่สุด ใช้เวลาในการบริหารงาน มากที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการเป็นอันดับแรก และถือว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่จะดำเนินงานวิชาการให้เป็นไปอย่างราบรื่น

สรุปได้ว่า จากการศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ คือ งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน เป็นตัวกำหนดปริมาณงานของสถานศึกษา การจัดสรรทรัพยากรให้แก่โรงเรียนคุณภาพของโรงเรียนและเครื่องชี้วัดความสำเร็จ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กรต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและควรให้เวลาในการบริหารงานวิชาการมากกว่าการบริหารงานอื่น ๆ ส่วนงานอื่นเป็นงานสนับสนุนงานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ ต้องมีหลักการในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ยึดหลักการสำคัญที่ควรนำไปปฏิบัติในการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

มาร์ติน (Martin, 2019 อ้างอิงใน ผุสชนะ ปัญญา และนันทิยา น้อยจันทร์, 2563) กล่าวว่า หลักการบริหารงานวิชาการในการบริหารงาน วิชาการซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของสถานศึกษาจะต้องมีหลักการและวิธีการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารของสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาต้องยึดหลักในการทำงาน โดยเฉพาะหลักการบริหารงานวิชาการเป็นแนวคิด เพื่อปฏิบัติไปสู่ความสำเร็จในการบริหารงาน วิชาการจำเป็นต้องมีหลักการที่สำคัญ ๆ 3 ประการ ดังนี้

1. หลักการพัฒนาคุณภาพ (Quality Management) เป็นการบริหารงาน เพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ องค์ประกอบของคุณภาพที่เป็นตัวชี้วัดคือ ผลผลิตและ กระบวนการ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคลากรและผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจ พัฒนาศักยภาพ เป็นที่ยอมรับของสังคมในระดับสากลมากขึ้น โดยอาศัยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ

2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการบริหาร ได้พัฒนามาอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ตลอดเวลา โดยทุกคนในหน่วยงานมีส่วนร่วมเสนอแนะ ปรับปรุงและพัฒนา หลักการมีส่วนร่วมต้องการให้ทุกคนได้ร่วมกันทำงาน ซึ่งลักษณะของงานวิชาการต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย อาจดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการ วิชาการ ซึ่งจะมี เป้าหมายการทำงานร่วมกัน นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพได้มากขึ้น การมีส่วนร่วมต้องเริ่มจากการ ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมประเมินผล เพราะในการบริหารงานวิชาการผู้บริหารไม่สามารถทำคนเดียวได้ ต้องอาศัยความรู้ความสามารถของบุคลากร นั่นคือผู้บริหารต้องให้

ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของบุคลากร ทั้งในการร่วมคิด วางแผนการทำงาน ร่วมปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

3. หลักการ 3 องค์ประกอบ (3-E's) ได้แก่

3.1 หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ เป็นไปตามขั้นตอนและกระบวนการ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรในขณะดำเนินการก็สามารถปรับปรุงแก้ไขได้มีประสิทธิภาพเน้นไปที่กระบวนการ (Process) การใช้กลยุทธ์และเทคนิค วิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด

3.2 หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ได้ผลผลิต (Output) ตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ความสามารถ มีทักษะเพิ่มขึ้น รวมทั้งการคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับ อย่างไรก็ตามมักใช้คำสองคำควบคู่กัน คือ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3.3 หลักประหยัด (Economy) หมายถึง การใช้เวลาน้อย การลงทุนน้อย การใช้กำลังหรือแรงงานน้อย โดยไม่ต้องเพิ่มทรัพยากรทางการบริหาร แต่ได้ผลผลิตตามที่คาดหวัง ดังนั้น การลงทุนในทางวิชาการจึงต้องคำนึงถึงความประหยัดเช่นเดียวกัน ผู้บริหารจะใช้กลวิธีอย่างไร ในการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพ โดยอาศัยความประหยัดบุคลากร งบประมาณ วัสดุ และเทคโนโลยี และใช้เวลาน้อยอีกด้วย

โรห์มา และคณะ (Rohma, et al., 2020 อ้างอิงใน เทพดินทร์ คะสา, ณรงค์ พิมสาร และสิริกาญจน์ ธนวุฒิพรพินิต, 2563) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ มีหลักการบริหาร คือ

1. หลักแห่งประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การได้มีผลผลิตเพิ่มขึ้นโดยไม่เพิ่มการลงทุน นั่นคือ นักเรียนนักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดของหลักสูตร โดยไม่ลาออกกลางคัน เรียนเกินเวลา และช้ากว่ากำหนด

2. หลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลผลิตที่ได้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ นั่นคือ นักเรียนนักศึกษามีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ ความสามารถทักษะ คุณภาพและการจัดการได้

พานี และคณะ (Ghani, et al., 2020 อ้างอิงใน ผุสชะนี ปัญญา และนันทิยา น้อยจันทร์, 2563) กล่าวว่า ในการบริหารงานวิชาการซึ่งถือว่าเป็นงานที่เป็นหัวใจของสถานศึกษาจะต้องมีหลักการและวิธีการดำเนินการ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร ดังนั้นหลักการเบื้องต้นของการบริหารจึงต้องมีข้อความชัดเจน ดังต่อไปนี้

1. ยึดหลักให้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ถูกต้อง ครบถ้วนและให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบันและความต้องการของท้องถิ่น ชุมชนและสังคม

2. ส่งเสริมให้สถานศึกษาเน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน

3. ส่งเสริมให้ท้องถิ่น ชุมชนและสังคมได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางในการ กำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเผยแพร่ความรู้สู่เครือข่ายและเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าต่าง ๆ

4. จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรและสภาพสังคมในปัจจุบัน โดยจัด การศึกษาอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน มีดัชนีเครื่องมือต่าง ๆ ในการวัดคุณภาพการจัดหลักสูตร และวิธีการ กระบวนการเรียนรู้ สามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้นทั้งระดับเขต พื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

5. ส่งเสริมให้มีความร่วมมือ รวมกลุ่ม ประสานงานเป็นเครือข่าย เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพ และคุณภาพในการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ชนิสรา ชุมวงศ์ และธรินธร นามวรรณ (2563) ได้สรุปว่า หลักการบริหารงานวิชาการ มีหลักการที่สำคัญในการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

1. หลักการพัฒนาคุณภาพ (Quality Management) เป็นการบริหารเพื่อนำไปสู่ความ เป็นเลิศทางวิชาการ องค์ประกอบของคุณภาพที่เป็นตัวชี้วัดคือผลผลิตและกระบวนการเป็น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคลากรและผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจ พัฒนาศักยภาพเป็นที่สังคม ในระดับสากลมากขึ้น โดยอาศัยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การควบคุม คุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพและการประเมินผล

2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการบริหาร ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยหลักการมีส่วนร่วมการเสนอแนะและการพัฒนา ในงานวิชาการต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายจึงอาจดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการ วิชาการ โดยมีเป้าหมายนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพได้มากขึ้น การมีส่วนร่วมต้องเริ่มจากการ ร่วมคิดร่วมทำและ ร่วมประเมินผล

3. หลักการ 3 องค์ประกอบ (3Es) ได้แก่ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด

4. หลักความเป็นวิชาการ (Academics) หมายถึง ลักษณะที่ครอบคลุมเนื้อหา สารระ ของวิชาการ ได้แก่ หลักการพัฒนาหลักสูตร หลักการเรียนรู้ หลักการสอน หลักการวัด ประเมินผล หลักการนิเทศการศึกษา และหลักการวิจัย เป็นต้น หลักการเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์

นุชเรศ คำดีบุญ (2564) ได้สรุปว่า หลักการบริหารงานวิชาการมีหลักการในการบริหารที่ได้จากการทำการศึกษา ดังนี้

1. หลักแห่งประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การได้มีผลผลิตเพิ่มขึ้น โดยไม่เพิ่มการลงทุน นั่นคือ นักเรียน นักศึกษา สามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดของหลักสูตร โดยไม่ลาออกกลางคัน เรียนเกินเวลาและช้ากว่ากำหนด

2. หลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลผลิตได้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ นั่นคือ นักเรียน นักศึกษา มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ ความสามารถ มีคุณภาพและการจัดการได้

สุพรรณา แสงจันทร์นวล, เกริกไกร แก้วล้วน และชวนคิด มะเสนา (2563) ได้สรุปว่า หลักในการบริหารงานวิชาการตามทฤษฎีการบริหารวิชาการของ Henri Fayol สามารถนำมาใช้ในการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบขั้นมูลฐานในการบริหาร ดังนี้ 1) การวางแผน (To plan) 2) การจัดการองค์การ (To organize) 3) การบังคับบัญชา (To command) 4) การประสานงาน (To coordinate) และ 5) การควบคุม (To control)

สรุปได้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการจัดทำแผนงานวิชาการที่สอดคล้องกับนโยบายหลักมุ่งร่วมกันทำงานเป็นทีม กระจายอำนาจและความรับผิดชอบ ไปยังผู้ปฏิบัติส่งเสริมผู้ร่วมงานให้ปรับปรุงตนเอง ตลอดจนสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน มีคณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการ การติดตามและประเมินผลเพื่อให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวไปปรับใช้ในการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ต่อไป

กระบวนการบริหารงานวิชาการ

การนำกระบวนการบริหารงานวิชาการมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดนั้น มีนักวิชาการได้เสนอไว้ดังนี้

รีนิ และคณะ (Rini, et al., 2020 อ้างอิงใน นิพันธ์ ยอดดี, 2564) กล่าวว่า กระบวนการบริหารงานวิชาการตามหลัก PDCA ประกอบด้วย

1. ขั้นตอนการวางแผน (Plan) ครอบคลุมถึงการกำหนดกรอบหัวข้อที่ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงซึ่งรวมถึงการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน เป็นต้นพร้อมกับพิจารณาว่ามีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลใดบ้างเพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนั้น

โดยระบุวิธีการเก็บข้อมูลให้ชัดเจน นอกจากนี้ จะต้องวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ แล้วกำหนดทางเลือกในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การวางแผนช่วยให้เราสามารถคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต และช่วยลดความสูญเสียต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ทั้งในด้านแรงงาน วัสดุ อุปกรณ์ การทำงาน เงินเวลา เป็นต้น โดยสรุปแล้วการวางแผนช่วยให้รับรู้สภาพปัจจุบัน พร้อมกับกำหนดสภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต ด้วยการผสมผสานประสบการณ์ความรู้และทักษะอย่างลงตัว

2. ขั้นตอนการปฏิบัติ (DO) ขั้นตอนการปฏิบัติ คือ การลงมือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามทางเลือกที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนการวางแผน ในขั้นนี้ต้องตรวจสอบระหว่างการปฏิบัติด้วยว่าได้ดำเนินไปในทิศทางที่ตั้งใจหรือไม่ พร้อมกับสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบด้วย เราไม่ควรปล่อยให้ถึงวินาทีสุดท้าย เพื่อดูความคืบหน้าที่เกิดขึ้น หากเป็นการปรับปรุงในหน่วยงานผู้บริหารย่อมต้องการทราบความคืบหน้าอย่างแน่ นอน เพื่อจะได้มั่นใจว่าโครงการปรับปรุงเกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด

3. ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check) ขั้นตอนการตรวจสอบ คือ การประเมินผลที่ได้รับจากการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แต่ขั้นตอนนี้มักจะถูกมองข้ามเสมอ การตรวจสอบทำให้เราทราบว่า การปฏิบัติในขั้นที่สองสามารถบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ สิ่งสำคัญก็คือเราต้องรู้ว่า จะตรวจสอบอะไรบ้างและบ่อยครั้งแค่ไหน ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบจะเป็นประโยชน์สำหรับขั้นตอนถัดไป

4. ขั้นตอนการดำเนินงานให้เหมาะสม (Action) ขั้นตอนการดำเนินงานให้เหมาะสม จะพิจารณาผลที่ได้จากการตรวจสอบ ซึ่งมีอยู่ 2 กรณี คือ ผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ หากเป็นกรณีแรก ก็ให้ให้นำแนวทางหรือกระบวนการปฏิบัตินั้นมาจะทำให้เป็นมาตรฐานพร้อมทั้งหาวิธีการที่จะปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นไปอีก ซึ่งอาจหมายถึงสามารถบรรลุเป้าหมายได้เร็วกว่าเดิมหรือเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าเดิมหรือทำให้คุณภาพดียิ่งขึ้นก็ได้ แต่หากเป็นกรณีที่สอง ซึ่งก็คือผลที่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่วางไว้ เราควรนำข้อมูลที่รวบรวมไว้มาวิเคราะห์ และพิจารณาว่าควรจะดำเนินการอย่างไรต่อไปนี้ อาทิ มองหาทางเลือกใหม่ที่น่าจะเป็นไปได้ ให้ความพยายามให้มากขึ้นกว่าเดิม ขอความช่วยเหลือหรือเปลี่ยนเป้าหมายใหม่

อามอน และบุสตามี (Amon and Bustami, 2021 อ้างอิงใน กิตติพงษ์ ลาญาติ และ กาญจน์ เรืองมนตรี, 2566) กล่าวว่า กระบวนการบริหารงานวิชาการตามหลัก PDCA มีดังนี้

1. การวางแผน (Plan) หมายถึง การเตรียมการไว้ล่วงหน้าเพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดเป้าหมายจัดทำแผนตามเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ระยะเวลา งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ และการประเมินผล

2. การดำเนินการตามแผน (Do) หมายถึง การดำเนินงานต่อเนื่องจากการวางแผน โดยมีการอบรม ประชุมชี้แจงมอบหมายผู้รับผิดชอบ และให้การสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร บุคลากร และดำเนินการนิเทศ แนะนำ กำกับติดตาม เพื่อให้งานเป็นไปตามแผนที่กำหนด

3. การตรวจสอบ (Check) หมายถึง การประเมินผลการปฏิบัติตามแผน โดยจัดให้มีการประเมินผลตามแผนที่กำหนด วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุที่เกี่ยวข้องจากการเปรียบเทียบระหว่าง เป้าหมายกับการดำเนินการตามแผน เพื่อจะทราบว่าต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

4. การปรับปรุงแก้ไข (Act) หมายถึง การนำผลการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุที่เกี่ยวข้องมาปรับปรุงแก้ไข และหากผลการดำเนินงานยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายก็ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานใหม่ให้เหมาะสมในการวางแผนระยะต่อไป แต่ถ้าผลการประเมินพบว่างานสำเร็จ ตามเป้าหมายแล้ว ในการวางแผนครั้งต่อไปต้องปรับเปลี่ยนเป้าหมายให้สูงขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนา และจัดทำรายงานไว้เป็นหลักฐาน

วุฒินันท์ โปหาวิ และคณะ (2562) ได้อธิบายว่า กระบวนการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. การวางแผนพัฒนาหรือการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นการวางแผนที่มีพื้นฐานมาจากสภาพที่เป็นปัญหาหรือความต้องการที่จะพัฒนางานและกำลังงบประมาณ ในขั้นตอนนี้ประกอบด้วยงานต่อไปนี้

- 1.1 การกำหนดวิสัยทัศน์
- 1.2 การกำหนดภารกิจหรือพันธกิจ
- 1.3 การกำหนดจุดมุ่งหมาย
- 1.4 การกำหนดกลยุทธ์
- 1.5 การกำหนดแผนงาน/โครงการ

2. การนำแผนไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ในขั้นตอนนี้ ประกอบด้วย

- 2.1 การจัดองค์กรหรือจัดบุคลากรเข้ารับผิดชอบงาน ได้แก่ การกำหนด หัวหน้างาน หัวหน้าโครงการ ผู้ดำเนินงานและภารกิจของผู้รับผิดชอบ
- 2.2 การสั่งการหรือมอบหมายงาน
- 2.3 การควบคุมงาน
- 2.4 การติดตามกำกับ

2.5 การประสานงาน

2.6 การนิเทศงาน

3. การประเมินผลการปฏิบัติตามแผน เพื่อตรวจสอบว่าการดำเนินงานสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ประกอบด้วยงานต่อไปนี้

3.1 การประเมินระหว่างการทำงาน

3.2 การประเมินเมื่อสิ้นสุดงาน

3.3 การรายงาน

นุชเรศ คำดีบุญ (2564) ได้สรุปว่า กระบวนการบริหารงานวิชาการในการดำเนินงานของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการปี 2551 กำหนดออกมาส่วนใหญ่จะใช้วงจรการบริหารคุณภาพ PDCA ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบประเมินผล (Check) และการปรับปรุงการนำไปใช้ (Action) ผู้บริหารเป็นกลไกสำคัญในฐานะของแกนนำที่ทำให้ กระบวนการบริหารนี้ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนของ PDCA มีดังนี้

1. ขั้นการวางแผน (Plan) ผู้บริหารเป็นผู้ประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้ทราบความต้องการหรือความคาดหวังของผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและชุมชนที่มีต่อสถานศึกษาและศึกษามาตรฐานการศึกษาของชาตินโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด รวมทั้งศึกษาถึงศักยภาพของสถานศึกษาก่อนที่จะร่วมกันกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายของสถานศึกษา จากนั้นร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย และกำหนดเป็นภารกิจของสถานศึกษา แล้วจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ในระยะยาว คือ ธรรมนูญโรงเรียนหรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและจัดทำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะสั้น คือ แผนปฏิบัติการประจำปี โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้ลงนาม และรับรองแผนการดำเนินการที่ร่วมกันกำหนดขึ้น

2. ขั้นปฏิบัติตามแผน (Do) ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่บริหารจัดการส่งเสริม สนับสนุน ควบคุม กำกับ ดูแล ให้คำปรึกษาแนะนำและอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรภายในสถานศึกษาที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอน และรับผิดชอบแผนงาน และโครงการให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในบางแผนงานโครงการผู้บริหารจำเป็นต้องดำเนินการเอง ถ้าเป็นแผนงานโครงการเกี่ยวกับด้านบริหารและด้านบุคลากร

3. ขั้นตรวจสอบและประเมินผล (Check) เมื่อบุคลากรภายในสถานศึกษาที่รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมตามแผนงานโครงการได้ดำเนินกิจกรรมตามแผน

แล้วให้ผู้บริหารเป็นผู้คอยตรวจสอบติดตามตลอดเวลา ตั้งแต่เริ่มโครงการ ระหว่างโครงการ และสิ้นสุดโครงการ หรือให้ผู้แทนเป็นผู้ตรวจสอบการประเมินตนเองของบุคลากรที่รับผิดชอบ ในแต่กิจกรรมโครงการ โดยผู้บริหารมีบทบาทเป็นแกนสำคัญตั้งแต่การกำหนดบทบาทหน้าที่ และผู้รับผิดชอบ การกำหนดกรอบการประเมินตนเอง การสร้างเครื่องมือในการประเมิน การดำเนินการประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการเขียนรายงานการประเมินตนเอง โดยผู้บริหารอาจจะแต่งตั้ง คณะกรรมการเพื่อเขียนรายงานการประเมินตนเองด้วยก็ได้

4. ขั้นปรับปรุงการนำไปใช้ (Action) เมื่อสถานศึกษาได้ประเมินตนเองแล้ว ผู้บริหาร จะต้องนำผลการประเมินตนเองไปใช้ในการวางแผนกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพ ในปีการศึกษาต่อไปหรือนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแผนงานโครงการในปีการศึกษานั้นให้ประสบความสำเร็จต่อไป

ธริศร เทียบปาน, นิรันดร์ จุลทรัพย์ และวันชัย ธรรมจักร (2561) ได้อธิบายว่า กระบวนการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาโดยทั่วไปมีขอบข่ายค่อนข้างกว้างขวาง หลักการบริหารงานวิชาการจะแบ่งเป็นขั้นตอน ของกระบวนการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

1. ขั้นก่อนดำเนินการ จะเป็นการกำหนดนโยบายและวางแผนงานด้านวิชาการ โดยมีงานต่อไปนี

- 1.1 จัดทำแผนงานวิชาการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
- 1.2 จัดสภาพงานวิชาการและวิธีการทำงาน
- 1.3 จัดครูอาจารย์เข้าสอน
- 1.4 จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน
- 1.5 จัดทำโครงการสอน
- 1.6 จัดตารางสอน
- 1.7 ปฐมนิเทศนักเรียน
- 1.8 การลงทะเบียนนักเรียน

2. ขั้นการดำเนินงานเป็นขั้นที่จัดและดำเนินงานรวมทั้งการควบคุมดูแลให้ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้โดยมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 การดำเนินการสอนตามหลักสูตร โดยการดูแลให้การสอนเป็นไปตามโครงการสอนในแต่ละวิชา เป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ

2.2 การดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านวิชาการ ได้แก่ การจัดโครงการสอนซ่อมเสริม โครงการส่งเสริมเด็กเรียนดี โครงการส่งเสริมการค้นคว้าด้วยตนเอง

การจัดชุมนุมต่าง ๆ ลูกเสือและเนตรนารี มีการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ตลอดจนการให้คำปรึกษาในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จัดให้มีห้องสมุดโรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งค้นคว้า

2.3 งานเกี่ยวกับการบริการ การส่งเสริมให้มีการให้บริการเกี่ยวกับสื่อการสอน เพื่อช่วยเหลือครูในด้านการสอนและอุปกรณ์ต่าง ๆ มีการจัดรวบรวมเอกสารคำสอนคู่มือครู รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น อาคารสถานที่ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

3. ขั้นส่งเสริมและติดตามผลในด้านวิชาการ เพื่อให้ได้มาตรฐานของงานวิชาการ ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมปรับปรุงพัฒนาและประเมินผลงานด้านวิชาการ ดังนี้

- 3.1 ส่งเสริมให้ครูอาจารย์ได้ปรับปรุงตนเองด้านวิชาการ
- 3.2 สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาการ ได้แก่ การกำหนด จุดมุ่งหมาย และนโยบายที่เหมาะสมกับโรงเรียนและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้
- 3.3 ริเริ่มและสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงานด้านวิชาการ
- 3.4 จัดบรรยายภาคทางวิชาการในสถานศึกษา เช่น การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทางด้านวิชาการ
- 3.5 จัดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการ
- 3.6 จัดตั้งคณะทำงานทางวิชาการขึ้น ลักษณะของคณะอาจจัดรวมกันเป็นคณะครูในแผนกเดียวกันมาร่วมกันทำงานและเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
- 3.7 ส่งเสริมให้จัดตั้งชุมนุมหรือชมรมทางวิชาการ เพื่อจัดกิจกรรมและเผยแพร่ทางด้านวิชาการ
- 3.8 ส่งเสริมให้มีการเข้าร่วมประชุมสัมมนา ฝึกอบรม เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ
- 3.9 ส่งเสริมให้ศึกษาต่อเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการประเมินผลการปฏิบัติตามแผน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการบริหารวิชาการที่ดีของโรงเรียน ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาปรับใช้ในการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 3

ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ

ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ มีผู้เสนอไว้ดังต่อไปนี้

ซูมาร์โซโน และคณะ (Sumarsono, et al., 2019 อ้างอิงใน มณี โพนแพงพา และศิริกาญจน์ ไกรบำรุง) กล่าวว่า ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย

1. การพัฒนาหลักสูตร การคัดเลือกหนังสือแบบเรียน การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การส่งเสริมและสนับสนุนทางวิชาการแก่บุคคล หน่วยและสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษา การบริหารโครงการทางวิชาการอื่น ๆ

2. การวางแผนงานวิชาการ การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้าน วิชาการ บริหารงานวิชาการ การพัฒนาครู/ การประชุมอบรมทางวิชาการ การจัดตารางสอน ระบบ ข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ

3. การจัดการเรียนการสอน การพัฒนากระบวนการ เรียนรู้/การเตรียมการสอน การนิเทศการศึกษา/การส่งเสริมการสอน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้/ห้องสมุด การพัฒนาและใช้ สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4. การวัดผลและประเมินผล การประเมินผลทางวิชาการ การแนะแนวการศึกษา การประสานความร่วมมือการพัฒนาวิชาการกับองค์กร การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ

มาร์ติน (Martin, 2019 อ้างอิงใน ผุสชะนี ปัญญา และนันทิยา น้อยจันทร์, 2563) กล่าวว่า ขอบข่ายงานวิชาการ มีดังนี้

1. การวางแผนงานวิชาการ หมายถึง การวางแผนงานวิชาการเป็นการรวบรวมข้อมูล การกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ปฏิบัติ การจัดบุคลากรรับผิดชอบงานวิชาการ และการจัดทำ ระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ การทำแผนงานวิชาการไว้ล่วงหน้า เพื่อทำให้งาน การบริหารงานวิชาการเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

2. การจัดการหลักสูตร หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อให้บรรลุผล ตามหลักการ เป้าหมาย และจุดประสงค์ โดยมีการเตรียมการเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดครู เข้าสอนตามหลักสูตร การจัดการหลักสูตรภายในโรงเรียนเพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้เป็นไป ตามจุดมุ่งหมาย และมีประสิทธิภาพ

3. การจัดการเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมที่ครูและนักเรียนร่วมกันทำ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เช่น การจัดตารางสอน การทำแผนการสอน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือ และความร่วมมือกับครูหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา การประเมินบุคลากร และการฝึกอบรม เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

5. การวัดผลและการประเมินผลการเรียน หมายถึง กระบวนการหาปริมาณความสามารถ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมความต้องการ อันสืบเนื่องมาจากการเรียนการสอนโดยใช้เครื่องมือทาง

การศึกษาอย่างใดอย่างหนึ่งมาวัด ผลที่ได้จากการวัดจะออกมาเป็นคะแนนหรือข้อมูล และนำผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานแล้วจึงตัดสินตามเกณฑ์ที่ให้ไว้

โรห์มา และคณะ (Rohma, et al., 2020 อ้างอิงใน เทพดินทร์ คะสา, ณรงค์ พิมสาร และสิริกาญจน์ ธนวุฒิปิพนิต, 2563) กำหนดขอบข่ายงานวิชาการครอบคลุมตั้งแต่การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการวัดผลและประเมินผล

วุฒินันท์ โปหาวิ และคณะ (2562) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ ดังนี้

1. การบริหารหลักสูตร
2. การบริหารการเรียนการสอน
3. การบริหารการประเมินผลการเรียน
4. การบริหารการนิเทศภายใน
5. การบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ
6. การบริหารการวิจัยและพัฒนา
7. การบริหารโครงการทางวิชาการอื่น ๆ
8. การบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ
9. การบริหารการประเมินผลทางวิชาการของสถานศึกษา

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2554) ได้แบ่งขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนไว้รวมทั้งหมดมี 9 ด้าน ดังนี้

1. การวางแผนงานวิชาการ
2. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
3. การบริหารการจัดการเรียนรู้
4. การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน
5. การวัดผลประเมินผลการเรียน
6. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
8. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ
9. การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ

สาคร มหาหิงค์ และสมควร นามสีฐาน (2561) ได้สรุปขอบข่ายงานวิชาการของโรงเรียน

ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สุพรรณษา แสงจันทร์นวล, เกริกไกร แก้วล้วน และชวนคิด มะเสนา (2563) ได้สรุป ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ไว้ 4 ด้าน คือ

1. การพัฒนาหลักสูตร เป็นกระบวนการหรือขั้นตอนของการตัดสินใจหาทางเลือกทางการเรียนการสอนให้เหมาะสม เพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการเรียนการสอนไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน และสถานศึกษาโดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม
2. การวางแผนงานวิชาการ การเตรียมการไว้ล่วงหน้าก่อนลงมือปฏิบัติ หลังจาก ที่ผู้บริหารได้ตัดสินใจแล้วว่า จะทำอะไร ในขั้นต่อไปจะต้องนำสิ่งที่ตัดสินใจไว้้นมากำหนด วิธีการ ขั้นตอน และรายละเอียดของการดำเนินการ โดยจัดลำดับกิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติ ก่อนหลังระยะเวลาดำเนินการ สถานที่ คน เงินและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้การวางแผน งานวิชาการที่ดีต้องคำนึงถึงสภาพความจริง ขณะปฏิบัติให้มากที่สุด
3. การจัดการเรียนการสอน กระบวนการในการจัดมวลงประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่ ผู้เรียน โดยครูและนักเรียนร่วมกันจัดกิจกรรม ทั้งที่เป็นกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีลักษณะดังกล่าว ผู้สอนจะต้องมีจุดมุ่งหมายของการสอน มีวิธีสอน ที่เหมาะสมกับเนื้อหาและลักษณะของผู้เรียน มีจิตวิทยาเพื่อจะได้เข้าใจลักษณะธรรมชาติ ของผู้เรียน รู้จักใช้สื่ออุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่สอน ตลอดจน สามารถวัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง

4. การวัดผลและประเมินผล การวัดและการประเมินผลและการเทียบโอนประสบการณ์ การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่ครูใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน จะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน โดยการวัดและประเมินผลตามระดับ ชั้นเรียนที่มุ่งหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรมและ ค่านิยมอันพึงประสงค์ การประเมินคุณภาพระดับสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้า ด้านการเรียนรู้ เป็นรายปีและช่วงชั้นนำไปปรับปรุงและพัฒนาให้ได้มาตรฐานการเรียนรู้

หทัย ศิริพิน (2558) ได้สรุปขอบข่ายงานวิชาการโรงเรียน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร เป็นการปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน

2. การวางแผนงานวิชาการ กระบวนการซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน โดยใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการ ในการกำหนดสิ่งที่ถึงปฏิบัติในอนาคต ซึ่งถือว่าการวางแผน เป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญยิ่งของการบริหารที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

3. การจัดการเรียนการสอน กระบวนการในการจัดกิจกรรม โดยวิธีต่าง ๆ อย่างหลากหลายให้แก่ผู้เรียน ทั้งที่เป็นกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงเกิดการพัฒนาตนเองและสังคมคุณลักษณะให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

4. การวัดผลและการประเมินผล เป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยให้สถานศึกษาได้ข้อมูลทางการเรียนมาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น การวัดผล และการประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงต้องประเมินด้วยทางเลือกใหม่หรือประเมินตามสภาพจริง โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย มีความเที่ยงตรงและเชื่อมั่นได้ ผลการวัดและการประเมินแสดงถึงความรู้ความสามารถของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง และผู้เรียนนำความรู้ความสามารถไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

สรุปได้ว่า จากการศึกษาขอบข่ายการบริหารงานวิชาการจากหน่วยงานและนักการศึกษา ประกอบไปด้วย การพัฒนาหลักสูตร การวางแผนงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอนและการวัดผลและประเมินผล ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาปรับใช้ในการศึกษาเรื่อง การพัฒนา

แนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

ความหมายการจัดการเรียนการสอน

ได้มีนักวิชาการได้ทำการศึกษาความหมายการจัดการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

สมิท และราแกน (Smith and Ragan, 1999 อ้างอิงใน กัตัญญดา เจริญถนอม, 2560) ได้ให้ความหมายการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดเตรียมเงื่อนไขการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างตั้งใจเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในด้านใดด้านหนึ่งตามที่ต้องการ

ดิก และแคร์รี่ (Dick and Carey, 1996 อ้างอิงใน นุชเรศ คำดีบุญ, 2564) ให้ความหมายการจัดการเรียนการสอน คือ กระบวนการวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนการสอนที่ต้องการ โดยตอบคำถามให้ได้ว่าจะสอนอะไรและสอนอย่างไรจึงจะบรรลุเป้าหมาย และจะทราบได้ อย่างไรว่าบรรลุเป้าหมายแล้ว

ซีลส์ และกลาสโกว์ (Seels and Glasgow, 1990 อ้างอิงใน กัตัญญดา เจริญถนอม, 2560) ให้ความหมายการจัดการเรียนการสอน คือ กระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบที่นำเอาทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีการสอนมาทำให้ การเรียนการสอนมีคุณภาพ

นุชเรศ คำดีบุญ (2564) ให้ความหมายของ การจัดการเรียนการสอน คือ กระบวนการเชิงระบบที่ใช้ในการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน เพื่อจัดหาสิ่งที่จะช่วยให้พ้นกรอบแบบการเรียนการสอนสร้างสิ่งที่เป็นไปได้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

วุฒินันท์ โปทาวี และคณะ (2562) ให้ความหมาย การจัดการเรียนการสอน คือ กระบวนการที่เป็นระบบในการนำหลักการเรียนรู้และหลักการสอนไปวางแผนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ การเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

ธริศร เทียบปาน, นิรันดร์ จุลทรัพย์ และวันชัย ธรรมจักร (2561) ให้ความหมายการจัดการเรียนการสอน เป็นการนำหลักการเรียนรู้ไปออกแบบเหตุการณ์ ที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นอย่างมีเป้าหมายประสงค์ชัดเจน หรือที่เรียกว่า การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่คาดหวัง

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนมีลักษณะที่สำคัญคือ เป็นกระบวนการที่เป็นระบบที่นำมาใช้ในการศึกษาความต้องการของผู้เรียนและปัญหาการเรียนการสอนเพื่อแสวงหาแนวทางที่จะช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอน ซึ่งอาจเป็นการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่หรือ สร้างสิ่งใหม่

โดยนำหลักการเรียนรู้และหลักการสอนมาใช้ในการดำเนินการ เป้าหมายของการออกแบบการเรียนการสอนคือ การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

หลักการการจัดการเรียนการสอน

หลักการจัดการเรียนการสอน ได้มีนักวิชาการได้ทำการศึกษาไว้ดังนี้

สุพรรณา แสงจันทร์นวล, เกริกไกร แก้วล้วน และชวนคิด มะเสนะ (2563) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน สามารถแบ่งออกได้หลายประเด็น ดังนี้

1. การออกแบบการเรียนการสอนเป็นกระบวนการของความจริง (Instructional Design is a Reality) ซึ่งสามารถพิสูจน์ได้ ทั้งระบบการเรียนการสอนมาจากเหตุและผลบนพื้นฐานของความจริง
2. การออกแบบการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอน (Instructional Design is a Process) โดยใช้วิธีการระบบตามหลักการศึกษาและทฤษฎีการเรียนการสอน เพื่อออกแบบบทเรียนให้มีคุณภาพ แต่ละขั้นตอนจึงมีความสัมพันธ์กันทั้งวัสดุการเรียนและกิจกรรมการเรียนในขั้นตอนสุดท้ายจะเป็นขั้นตอนของการประเมินผล
3. การออกแบบการเรียนการสอนเป็นส่วนหนึ่งของความรู้ที่เกี่ยวกับการวิจัยและทฤษฎีการเรียนรู้ (Instructional Design is a Discipline) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการอย่างเป็นระบบและถูกต้อง
4. การออกแบบการเรียนการสอนเป็นวิทยาศาสตร์ (Instructional Design is a Science) ประกอบด้วยขั้นตอนการออกแบบ การพัฒนา การทดลองใช้ การประเมินผลและการบำรุงรักษา ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน
5. ระบบการเรียนการสอน (Instructional System) หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับข้อมูลและการดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่ได้จากการออกแบบการเรียนการสอนนั่นเอง
6. การพัฒนาการเรียนการสอน (Instructional Development) หมายถึง กระบวนการทดลองใช้บทเรียนในขั้นตอนของการออกแบบ
7. เทคโนโลยีการเรียนการสอน (Instructional Technology) หมายถึง ระบบหรือเทคนิคที่ประยุกต์มาจากพฤติกรรม ความรู้ความสามารถ และทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาทางด้านการเรียนการสอน เทคโนโลยีการเรียนการสอนจึงมีความหมายเกี่ยวข้องกับอุปกรณ์หรือการใช้เครื่องมือเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้

สมิท และราแกน (Smith and Ragan, 1999 อ้างอิงใน กัตัญญตา เจริญถนอม, 2560) ได้ทำการศึกษาหลักการจัดการเรียนการสอนได้ว่ามีหลักการพื้นฐานที่ผู้ออกแบบการเรียนการสอนควรคำนึงถึงเพื่อช่วยให้การออกแบบการเรียนการสอนมีคุณภาพ ดังนี้

1. คำนึงถึงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ การออกแบบการเรียนการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ มากกว่ากระบวนการสอน ผู้ออกแบบการเรียนการสอน จะต้องพิจารณาผลการเรียนรู้อย่างชัดเจน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการเลือกกระบวนการเรียน การสอน กิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. คำนึงถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ได้แก่ การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เวลาที่ใช้ คุณภาพการสอน เจตคติและความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน ปัจจัยเหล่านี้ควรนำมาพิจารณาในการออกแบบการเรียนการสอน

3. รู้จักประยุกต์ใช้หลักการเรียนการสอน วิธีสอน รูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับระดับวัยของผู้เรียนและเนื้อหาสาระ เพื่อให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และมีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญาและจิตใจในกิจกรรมการเรียนการสอน

4. ใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลาย ผู้ออกแบบการเรียนการสอนควรเลือกใช้สื่อที่ช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และความแตกต่างในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น

5. มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การเรียนการสอนที่มีคุณภาพควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เริ่มจากการวางแผน การนำไปทดลองใช้จริง และนำผลการทดลองและข้อเสนอแนะจากผู้เรียนมา ปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากขึ้น การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเช่นนี้จะทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ

6. มีการประเมินผลครอบคลุมทั้งกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และน่าสนใจ มากขึ้น การประเมินผลผู้เรียน ไม่ควรมีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อทราบผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเท่านั้น แต่ควรให้ได้ข้อมูลที่น่าไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้

7. องค์ประกอบการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กัน องค์ประกอบการเรียนการสอน เช่น จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล ควรมีความสัมพันธ์ สอดคล้องกัน และเหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการ

เมเกอร์ (Mager, 1975 อ้างอิงใน สารินทร์ เอี่ยมครอง, 2561) ได้กล่าวว่า หลักการจัดการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่ออธิบายองค์ประกอบของการทำงาน หรือความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเหล่านั้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือทีมงานมีความเข้าใจขั้นตอนกระบวนการทำงาน และใช้ตรวจสอบการดำเนินงาน รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนที่เป็นพื้นฐานของการออกแบบ มีรูปแบบดังนี้

1. รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบสามัญ กระบวนการออกแบบการเรียนการสอนเป็น 3 ขั้นตอน ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์การเรียนการสอน เพื่อกำหนดเป้าหมายที่จะไป สิ่งที่คุณประเมินควรวิเคราะห์ ได้แก่ สภาพแวดล้อมหรือบริบทในการเรียนรู้ (Learning Contexts) ตัวผู้เรียน (Learner) และภาระงาน (Learning Task) หรือสิ่งที่ผู้เรียนควรรู้และควรทำได้

ขั้นที่ 2 การออกแบบการเรียนการสอน เพื่อตอบคำถามว่าเราจะไปถึงเป้าหมายได้อย่างไร ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้ออกแบบการเรียนการสอนจะต้องพิจารณาถึงสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ใช้สร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียน นอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงการจัดลำดับก่อนหลังของการนำเสนอกิจกรรม และการบริหารชั้นเรียน เช่น จะจัดให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างไร การเรียนเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย หรือการเรียนเป็นรายบุคคล เป็นต้น ขั้นนี้จึงเป็นขั้นที่ผู้ออกแบบต้องพิจารณาว่าจะดำเนินการเรียนการสอนอย่างไร

ขั้นที่ 3 การประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อตอบคำถามว่าจะรู้ได้อย่างไรว่าไปถึงเป้าหมายแล้ว ขั้นนี้เป็นการประเมินทั้งการเรียนการสอนและผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น การประเมินผลสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือ การประเมินระหว่างดำเนินการหรือการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) และการประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) คือ การประเมินหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการ การประเมิน ความก้าวหน้ามีจุดมุ่งหมายเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน ส่วนการประเมินผล สรุปมีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินผลการดำเนินการ และตัดสินผลการเรียนรู้ว่าได้บรรลุเป้าหมายอย่างไร รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบสามัญนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบ การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ในระดับการศึกษาต่าง ๆ ทั้งในระดับโรงเรียน และระดับท้องถิ่น และการออกแบบการฝึกอบรมในภาคธุรกิจ จึงเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง

การจัดการเรียนการสอนถือเป็นงานที่สำคัญของงานบริหารวิชาการ เพราะถือว่าเป็นหัวใจสำคัญที่จะต้องพัฒนาให้มีประสิทธิภาพต่อโรงเรียนและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ดังต่อไปนี้ (ธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง, 2557)

1. ด้านการดำเนินงานธุรการด้านการจัดการเรียนการสอน งานธุรการด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบงานและสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน เช่น การจัดตารางสอน การจัดครูเข้าสอน การเตรียมการด้านอาคารสถานที่ และห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น

2. ด้านการเตรียมการจัดการสอน เป็นการเตรียมเกี่ยวกับเนื้อหาและกิจกรรมที่จะจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นหลัก ซึ่งในขั้นตอนนี้เป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรไปสู่การสอนที่มีกิจกรรมสำคัญที่ควรดำเนินการหลายอย่าง เช่น การวิเคราะห์และทำความเข้าใจหลักสูตร การวิเคราะห์ผู้เรียน การจัดทำโครงการสอนและการวางแผนการสอน การเตรียมสื่อการเรียนการสอน เป็นต้น

3. ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี สื่อการสอนและเทคโนโลยีนั้น ประกอบด้วย 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ สื่อประเภทเครื่องมือหรืออุปกรณ์ เช่น เครื่องฉายภาพ เครื่องโปรเจคเตอร์ เครื่องฉาย VCD สื่อประเภทวัสดุหรือซอฟต์แวร์ เช่น फिल्मภาพยนตร์ สื่อบันทึกเสียง วิทยุ หนังสือ ภาพ โปรแกรม ฯลฯ และสื่อประเภทเทคนิคหรือวิธีการ เช่น การสาธิต การศึกษาดูงาน นอกสถานที่ และการจัดนิทรรศการ เป็นต้น เพราะฉะนั้นสถานศึกษาควรมีการจัดหาสื่อ การและเทคโนโลยีเพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องให้พร้อมต่อการนำมาใช้ประโยชน์ เพื่อส่งเสริมองค์ความรู้ของผู้เรียนได้

4. การดำเนินการเรียนการสอน เป็นขั้นตอนในการปฏิบัติในการบริหารงานด้านวิชาการ สิ่งต่าง ๆ ทั้งหลาย ที่เตรียมการมาตั้งแต่ต้น ไม่ว่าจะเป็นการเตรียมการสอน การจัดระบบสื่อ จะไม่ประสบผลสำเร็จได้หากไม่นำการเตรียมการเหล่านี้มาสู่การปฏิบัติ ซึ่งมีแนวทาง ดังนี้ การปฏิบัติการจัดการเรียนการสอน การนิเทศและพัฒนาการเรียนการสอน และการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอน

5. การวัดและประเมินผลการสอน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอน เพราะจะทำให้เป็นข้อมูล ทั้งสำหรับผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ปกครอง ในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาที่ได้กำหนดไว้

สรุปได้ว่า หลักการจัดการเรียนการสอน เป็นรูปแบบการออกแบบการเรียนการสอน ที่ดำเนินงาน การพัฒนาการเรียนการสอนและเทคโนโลยีการเรียนการสอน จึงมีความสัมพันธ์กันหลักการพื้นฐานในการออกแบบการเรียนการสอน การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เวลาที่ใช้ คุณภาพการสอน เจตคติและความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดดังกล่าวเพื่อใช้ในการศึกษาการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทาง

การบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

การจัดการเรียนการสอนตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ ซึ่งแบ่งเป็นประเด็นสำคัญได้ 3 ประการ คือ

1. การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้และพัฒนาตนเองได้หมายความว่าจัดการศึกษาจะต้องคำนึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในมาตรา 4 คัดดีศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพของบุคคลย่อม ได้รับความคุ้มครอง คำว่าคัดดีศรีความเป็นมนุษย์ หมายถึง มนุษย์เป็นผู้ทรงสิทธิในชีวิตของตน มนุษย์มีฐานะเป็นผู้พร้อมที่จะพัฒนาได้พร้อมกับมีศักยภาพที่จะร่วมกับมนุษย์อื่นพัฒนาสังคมได้ มนุษย์มีอิสระที่จะพัฒนาตนเองและตามรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ในมาตรา 43 วรรคแรกว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐบาลจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” การจัดการศึกษาดังกล่าวต้องสามารถพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้และคุณธรรม จริยธรรม ผู้เรียนต้องเจริญเติบโตตามศักยภาพและสร้างความเชื่อมั่นแก่ชุมชนท้องถิ่นได้อย่างเพียงพอ สร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ คิดเป็น พึ่งตนเองได้ เชื้อต่อการดำรงชีวิตและทำประโยชน์แก่สังคม

2. ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการเรียนรู้โดยให้ โอกาสแก่ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้เองโดยมีส่วนร่วมในการสร้างผลิตผลที่มีความหมายแก่ตนเอง การเรียนรู้ที่มีพลังความคิดมากที่สุดเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างสิ่งที่ดีมีความหมายต่อตนเอง สิ่งที่ตนเองชอบและสนใจ และด้านกระบวนการเรียนรู้ ผู้จัดต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และเคารพในคัดดีศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิหน้าที่ของผู้เรียน มีการวางแผนการออกแบบกิจกรรมและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายเป็นระบบและที่สำคัญที่สุดต้องเน้นประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ กระบวนการเรียนรู้ คือ การค้นหาการปฏิบัติแสดงว่ารู้จริง การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องตรงกับสภาพจริงในวิถีชีวิตของผู้เรียนในชุมชนและสังคม บรรยายภาคการเรียนรู้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตใช้สื่อที่หลากหลายเหมาะสมกับความสามารถในการเรียนรู้และความสนใจของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ใช้สมองทุกส่วน (Whole Brain Approach) มีส่วนร่วมเสนอกิจกรรมและลงมือปฏิบัติจริงตามลำดับขั้นตอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและ

เต็มศักยภาพ เพราะแต่ละบุคคลมีความสามารถแตกต่างกันซึ่งการ์ดเนอร์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายของสติปัญญา และได้จำแนกความสามารถของตนได้ 10 ประเภท คือ ด้านภาษาตรรกะและคณิตศาสตร์ ดนตรีการเคลื่อนไหว ศิลป/มิติสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล/การสื่อสาร ความรู้สึก/ความลึกซึ้งภายในจิตใจ ความเข้าใจธรรมชาติ ด้านจิตวิญญาณ (Spiritual) และด้านจิตนิยม (Existential) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับความสนใจและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนจะส่งผลการสร้างเสริมศักยภาพ ความเก่งหรือความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคลตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (หทัย ศิริพิน, 2558)

นุชเรศ คำดีบุญ (2564) กล่าวถึง กระบวนการเรียนการสอน มีหลักการสอนดังนี้

1. มีกิจกรรมหลากหลายที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ การสอนต้องตอบสนองวิธีการทำงานของสมอง (Whole Brain Approach) ที่แตกต่างกัน ลักษณะของจิตวิทยาที่ต่างกัน
2. การสอนที่เน้นการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดระดับสูง เช่น การคิดอย่างมีการวิเคราะห์โดยใช้หลักเหตุผล ตรรกะ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างอภิปัญญา ฯลฯ
3. การสอนแบบบูรณาการวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
4. ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของตน ผู้เรียนควรมีสิทธิในการกำหนดทิศทางในการเรียนรู้เสนอสิ่งที่อยากเรียนรู้
5. ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมทั้งสังคม และสังคม ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
6. การพัฒนาหลักสูตร การวางแผน การสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกัน
7. เน้นการสอนทั้งรูปแบบเรียนรู้โดยจิตใต้สำนึก (subconscious) และจิตสำนึก (Conscious)
8. เวลาในการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นเวลาที่ให้ผู้เรียนได้แสดงออก หรือทำกิจกรรมครูลดบทบาทการควบคุมและการใช้เวลากับดูแลสั่งสอน
9. การสอนไม่จำเป็นเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น

ธริศร เทียบปาน, นิรันดร์ จุลทรัพย์ และวันชัย ธรรมสังการ (2561) ให้แนวคิดไว้ว่าการจัดการเรียนการสอน หมายถึงการสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ (Participation) กับปรัชญาเบื้องต้นของการจัดการศึกษาที่ว่าต้องจัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา จึงจะสามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

ชนิสรา ชุมวงศ์ และธรินธร นามวรรณ (2563) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือวิธีการสำคัญที่สามารถสร้างและพัฒนา “ผู้เรียน” ให้เกิดคุณลักษณะ

ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองเต็มที่ซึ่งแนวคิดการจัดการศึกษานี้เป็นแนวคิดที่มีรากฐานจากปรัชญาการศึกษาและทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ได้พัฒนามาอย่างต่อเนื่องยาวนาน และเป็นแนวทางที่ได้รับการพิสูจน์ว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะที่ต้องการอย่างได้ผล

ญาดา สงฆ์วัฒนะ, ภูมิพิพัฒน์ รักพรหมงคล และเพชร บุดสีทา (2558) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การเรียนรู้ในสถานการณ์จริง สถานการณ์ของแต่ละคน ไม่เหมือนกัน จึงต้องเอาผู้เรียนแต่ละคนเป็นตัวตั้ง ครูจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ กิจกรรมและการทำงาน อันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้าน ทั้งทางกาย ทางจิตหรือ อารมณ์ ทางสังคม และทางสติปัญญา ซึ่งรวมถึงพัฒนาการทางจิตวิญญาณด้วย

สาคร มหาหิงค์ และสมควร นามสีฐาน (2561) กล่าวว่า กระบวนการจัดการเรียน การสอนทั้งหลายที่สำคัญที่สุดคือต้องให้ผู้เรียนเป็นผู้ตัดสินใจเอง ผู้เรียนจะต้องกำหนดเอง ตัดสินใจว่าเขาจะไปทางไหน ไปอย่างไร เพราะฉะนั้น ตรงนี้จึงเป็นที่มาของการเรียนรู้ที่เราเรียกว่า ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางกระบวนการทั้งหลายที่สำคัญที่สุด คือ ผู้สอนต้องรู้จักการจัดเงื่อนไข

วุฒินันท์ โปหาวิ และคณะ (2562) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่สำคัญที่สุด ต้องเริ่มจากความต้องการและมีส่วนร่วมของผู้เรียนทุกขั้นตอน โดยเฉพาะในการสร้างบรรยากาศ แห่งการเรียนรู้ อย่ายึดติดธรรมชาติของความเป็นจริงต้องเป็นไปตามชีวิตของผู้เรียน ให้ผู้เรียน ร่วมกันเลือกสรร จัดสร้างความปลอดภัยไม่จำกัดพื้นที่การเรียนรู้เพียงแค่ห้องเรียนเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนเลือกแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธีการเรียนรู้ด้วยตัวเอง

ต่อมา กตัญญูตา เจริญถนอม (2560) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหาร วิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า การบริหาร วิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นวิธีการสำคัญที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียน ให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการโดยการจัดการเรียนการสอนนี้เป็นแนวทางที่ได้รับการพิสูจน์ว่า สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามต้องการอย่างได้ผล ประกอบด้วย

1. ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน หมายถึง กำหนดแผนนโยบาย และวางแผนการจัดการเรียนการสอน แต่งตั้งหัวหน้ากลุ่ม สาระการเรียนรู้เป็นคณะกรรมการ ร่วมมีระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ จัดทำสาระสำคัญหลักสูตรสถานศึกษา ได้อย่างเหมาะสม และให้ความเห็นชอบในการจัดทำ หลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ ของท้องถิ่น งานธุรการด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบงาน และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน เช่น การจัดตารางสอน การจัดครู

เข้าสอน การเตรียมการด้านอาคารสถานที่ ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้ ยังหมายรวมถึง กระบวนการที่มุ่งจัดระบบงานและสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการ เรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งในการดำเนินงานธุรการ ด้านการจัดการเรียนการสอน มีรายละเอียดดังนี้ (กัตัญญดา เจริญนอม, 2560)

1.1 การกำหนดนโยบายและแผนการจัดการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุด ของการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน เพราะเป็นการกำหนดแนวทางและ เป้าหมายในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การกำหนดนโยบายและแผนการจัดการเรียนการสอน ควรพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น

1.1.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรการศึกษา ที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานกำหนดสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องจัดการเรียน การสอน

1.1.1 ความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษาต้องคำนึงถึงความต้องการของ ผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนตอบสนองต่อความต้องการ ของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

1.1.2 บริบทของโรงเรียน สถานศึกษาต้องพิจารณาบริบทของโรงเรียน เช่น ที่ตั้งของโรงเรียน ทรัพยากรของโรงเรียน สภาพแวดล้อมของโรงเรียน เป็นต้น เพื่อนำมาใช้ ในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

1.1.3 ความต้องการของชุมชน สถานศึกษาต้องคำนึงถึงความต้องการของ ชุมชน เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับ ความต้องการของชุมชน

1.2 การแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นคณะกรรมการ เพื่อพิจารณา จัดทำสาระสำคัญหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การแต่งตั้ง หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาจัดทำสาระสำคัญหลักสูตร สถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ครูกลุ่มสาระ การเรียนรู้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และช่วยให้หลักสูตรสถานศึกษา มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในท้องถิ่น หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้ที่มี ความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ นั้น ๆ ดังนั้น

การแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นคณะกรรมการในการจัดทำสาระสำคัญหลักสูตรสถานศึกษาจะช่วยให้หลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

1.3 ความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และช่วยให้หลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย ความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จะช่วยให้หลักสูตรสถานศึกษามีความหลากหลายและครอบคลุมความต้องการของทุกฝ่ายมากยิ่งขึ้น

1.4 การให้ความเห็นชอบในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การให้ความเห็นชอบในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการกำกับดูแลให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ การกำกับดูแลให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.5 การจัดตารางสอน จัดครูเข้าสอนให้เหมาะสมกับความสามารถและประสบการณ์ของครู เป็นการส่งเสริมให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การจัดตารางสอน จัดครูเข้าสอนให้เหมาะสมกับความสามารถและประสบการณ์ของครู จะช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.6 การเตรียมความพร้อมด้านอาคารสถานที่ ห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอและเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน เป็นการส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ การเตรียมความพร้อมด้านอาคารสถานที่ ห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอและเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอน เพราะจะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2. ด้านการเตรียมการจัดการสอน หมายถึง การเตรียมการจัดการสอน เป็นขั้นตอนที่เชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรไปสู่การสอน โดยผู้สอนต้องดำเนินการวิเคราะห์และทำความเข้าใจ

หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน จากนั้นจึงจัดทำโครงการสอนและแผนการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ และวิธีการวัดและประเมินผล การเตรียมการสอนมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะช่วยให้ผู้สอนทราบล่วงหน้าว่าจะสอนอะไร เพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไร ใช้สื่ออะไร และวัดผลประเมินผลโดยวิธีใด การเตรียมการสอนอย่างถูกต้องตามหลักการ จะช่วยให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจในการสอน ทำให้การสอนครอบคลุมเนื้อหา สอนอย่างมีแนวทางและมีเป้าหมาย และเป็นการสอนที่ให้คุณค่าแก่ผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจึงควรทำความเข้าใจในเรื่องของการเตรียมการสอน เพื่อส่งผลให้การเรียนการสอนดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (Good, 1973 อ้างอิงใน สารินทร์ เอี่ยมครอง, 2561)

ด้านการเตรียมการจัดการสอน เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 การกำหนดขั้นตอนและผู้รับผิดชอบ โรงเรียนต้องกำหนดขั้นตอนและแผนงานในการจัดการเรียนการสอนให้ชัดเจน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ โดยอาจกำหนดขั้นตอนและแผนงานในการจัดการเรียนการสอนตามช่วงเวลาต่าง ๆ เช่น ภาคการศึกษา ภาคเรียน หรือสัปดาห์ เป็นต้น และกำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้งานต่างๆ ดำเนินไปอย่างเรียบร้อย

2.2 เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนได้วางแผนในการจัดกิจกรรมในโรงเรียน โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนในการจัดกิจกรรมในโรงเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และเพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน

2.3 ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ โรงเรียนควรส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนและโรงเรียน เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนในชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และเพื่อให้ชุมชนและท้องถิ่นได้รับรู้ถึงพัฒนาการของผู้เรียน

2.4 กำหนดแนวทาง วิธีการ และหลักเกณฑ์ โรงเรียนควรกำหนดแนวทาง วิธีการ และหลักเกณฑ์ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ แนวทาง วิธีการ และหลักเกณฑ์ในการจัดการเรียนการสอนอาจครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เป็นต้น

2.5 มีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนควรมีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาควรครอบคลุมการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาครู การพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา เป็นต้น

2.6 ดำเนินการพัฒนาตามแผนและติดตาม ตรวจสอบ ปรับปรุง โรงเรียนควรดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแผนที่กำหนดไว้อย่างจริงจัง และควรมีการติดตาม ตรวจสอบ และปรับปรุงการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การพัฒนามีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การดำเนินงานธุรการด้านการเตรียมการจัดการสอน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอน เพราะเป็นการส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3. ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี หมายถึง เทคโนโลยีการศึกษาและเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการศึกษา โดยผู้ใดที่มีโอกาสเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างถูกต้องแม่นยำและรวดเร็ว จะมีโอกาสพัฒนาตนเองได้มากกว่าผู้อื่น สื่อและเทคโนโลยีการศึกษามีส่วนสนับสนุนและส่งผลต่อพัฒนาการของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นการบริหารสื่อและเทคโนโลยีการศึกษาของผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียน จึงมีความจำเป็นและสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างมาก การบริหารจัดการสื่อและเทคโนโลยีการศึกษาควรเป็นไปอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Carroll, 1974 อ้างอิงใน กัตัญญูตา เจริญนอม, 2560) การจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยีเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการเพื่อจัดหา พัฒนา และใช้ประโยชน์จากสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 วิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อ และเทคโนโลยี โรงเรียนต้องวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนควรพิจารณาปัจจัยต่างๆ เช่น หลักสูตรสถานศึกษา ความต้องการของผู้เรียน บริบทของโรงเรียน และความต้องการของชุมชน เป็นต้น

3.2 ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน โรงเรียนควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดหาและจัดเตรียมสื่อการสอนและเทคโนโลยี เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และเพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดหาและจัดเตรียมสื่อการสอนและเทคโนโลยีได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

3.3 ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โรงเรียนควรส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับ

การจัดหาและจัดเตรียมสื่อการสอนและเทคโนโลยี เพื่อให้โรงเรียนและชุมชนสามารถร่วมมือกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

3.4 ประสานงานกับองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน โรงเรียนควรประสานงานกับองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อขอรับการสนับสนุนการจัดหาและจัดเตรียมสื่อการสอนและเทคโนโลยี เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดหาและจัดเตรียมสื่อการสอนและเทคโนโลยีได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

3.5 จัดสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้จัดกิจกรรม โรงเรียนควรจัดสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.6 มีการจัดระบบสารสนเทศที่ทันสมัย โรงเรียนควรมีการจัดระบบสารสนเทศที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น ระบบสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร เป็นต้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน การดำเนินงานด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยีมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอน เพราะจะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4. ด้านการดำเนินการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการที่ครูจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ โดยครอบคลุมตั้งแต่การเตรียมความพร้อม การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการนำผลการประเมินไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ครูจะต้องมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์การสอนที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง การเตรียมความพร้อมของครูและนักเรียน เพื่อให้พร้อมสำหรับการจัดการเรียนรู้ โดยครูต้องเตรียมความพร้อมด้านความรู้ ทักษะ และประสบการณ์การสอน ส่วนนักเรียนต้องเตรียมความพร้อมด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ โดยครูต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจ ความพร้อมและความต้องการของนักเรียน กระบวนการรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยครูต้องเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ การนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

ด้านการดำเนินการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการเพื่อจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1 มีการให้ความรู้เสริมสร้างความคิด และเทคนิคทักษะทางวิชาการ ครูควรจัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระความรู้และทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อและการทำงานในอนาคต โดยอาจใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ โรงเรียนควรส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ระหว่างครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ครูและนักเรียนได้เรียนรู้จากกันและกัน และเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

4.3 มีการเสนอผลงานจัดการเรียนรู้ต่อฝ่ายต่าง ๆ ครูควรมีการนำเสนอผลงานการจัดการเรียนรู้ต่อฝ่ายต่าง ๆ เช่น ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ชุมชน เป็นต้น เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับรู้ถึงพัฒนาการของผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

4.4 โรงเรียนจัดหาวิทยากรจากภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนควรจัดหาวิทยากรจากภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากบุคคลที่มีทักษะความรู้และประสบการณ์ตรงในด้านต่างๆ

4.5 การดำเนินงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา โรงเรียนควรดำเนินการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาจพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ เช่น หลักสูตรสถานศึกษา ความต้องการของผู้เรียน บริบทของโรงเรียน และความต้องการของชุมชน การดำเนินงานด้านการดำเนินการเรียนการสอนควรมีความสอดคล้องกับนโยบายและแผนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน และควรมีการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

5. ด้านการวัดและประเมินผลการสอน หมายถึง กระบวนการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ โดยคำนึงถึงความสามารถและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเองและผู้อื่น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินผล และสามารถสะท้อนความสำเร็จของกระบวนการสอนได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

ด้านวัดและประเมินผลการสอน เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการเพื่อวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ทราบถึงพัฒนาการและความสามารถของผู้เรียน และเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.1 มีการประชุมวางแผน การประชุมวางแผนเพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการประชุมควรมีตัวแทนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้าร่วม เช่น ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง เป็นต้น การประชุมควรมีการกำหนดนโยบายและแนวทางในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ชัดเจน ครอบคลุมทุกด้านของการเรียนรู้ สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

5.2 เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการวัด และการประเมินผลการศึกษา การเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน จะช่วยให้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีความเป็นธรรมและครอบคลุม โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงาน องค์กรต่างๆ สามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ร่วมประเมินผลการเรียนรู้ และร่วมพิจารณาผลการประเมินผลการเรียนรู้ เป็นต้น

5.3 มีการวัดและประเมินผลตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ควรวัดและประเมินผลตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด เพื่อให้ทราบถึงพัฒนาการและความสามารถของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ โดยมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ที่โรงเรียนต้องกำหนดไว้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้

5.4 มีการนำผลการวัดและการ ประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุง และการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การนำผลการวัดและการ ประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุง และการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยผลการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ควรนำมาวิเคราะห์เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อนของการจัดการเรียนการสอน จากนั้นจึงนำไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นการมุ่งพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจและความถนัด มีส่วนร่วมและรับผิดชอบ

การเรียนรู้ของตนเอง โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาปรับใช้ในการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ประกอบไปด้วย ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน ด้านการเตรียมการจัดการสอน ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี ด้านการดำเนินการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลการสอน

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ความหมายการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

อุทัย บุญประเสริฐ (2540 อ้างอิงใน กัตถัญญดา เจริญถนอม, 2560) กล่าวว่า School-Based Management หรือ SBM นั้น เป็นแนวคิดในการบริหารและจัดการศึกษาที่เริ่มใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นครั้งแรกในช่วงทศวรรษที่ 1980 ส่วนมากนิยมเรียกทับศัพท์ว่า School-Based Management หรือ SBM การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) เป็นแนวคิดในการบริหารโรงเรียนที่ริเริ่มในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้รับอิทธิพลจากกระแสการบริหารแนวใหม่ในทางธุรกิจที่เน้นความพึงพอใจของผู้รับบริการและผลักดันให้มีการกระจายอำนาจไปสู่หน่วยปฏิบัติให้มากที่สุด ในทางการศึกษาได้มีกระแสการปฏิรูปการศึกษา โดยเน้นการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษา และให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หลักการสำคัญของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ได้แก่ หลักการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษา หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการบริหารตนเอง และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

หลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาโดยตรง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป หลักการมีส่วนร่วมได้กำหนดให้การบริหารสถานศึกษายึดหลักการให้สังคมและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยบริหารในรูปแบบคณะบุคคล เรียกว่าคณะกรรมการสถานศึกษา ตามมาตรา 40 มีตัวแทน 6 กลุ่ม ได้แก่ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กร ชุมชนผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ มีบทบาทหน้าที่กำหนดนโยบายและจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ให้คำปรึกษา แนะนำ และ

สนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น รายงานผลการจัดการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และมีอำนาจหน้าที่อื่นที่ได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง

ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) นอกจากจะยึดหลักการของ SBM และแนวทางตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติแล้ว เงื่อนไขความสำเร็จที่สำคัญประการหนึ่ง คือ กฎระเบียบที่จะนำสู่การปฏิบัติ จะต้องมีความชัดเจนนำไปปฏิบัติได้และจะต้องสร้างความเข้าใจให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะคณะกรรมการบริหารการศึกษา ต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง เพื่อให้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีประสิทธิภาพสูงสุดนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นเป้าหมายสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์ในการปรับปรุงการศึกษาโดยเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางไปยังแต่ละโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครูสมาชิกในชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่าและผู้บริหารโรงเรียนได้มีอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ การบริหารบุคคล งานวิชาการ และการบริหารงานทั่วไปให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

สรุปได้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง กระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองตามหลักการ 5 ประการ ได้แก่ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชนหลักการบริหารจัดการตนเอง และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ร่วมกับผู้ปกครอง และชุมชนให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนเป็นหลัก มีการกระจายอำนาจและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังโรงเรียน ให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบมีความอิสระคล่องตัว ภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษา

รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาคปฏิบัติจริงนั้นเป็นการบริหาร โดยคณะกรรมการโรงเรียน (School Council) รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะและความจำเป็นของแต่ละโรงเรียนว่าใครเป็นหลัก ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบที่มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administration Control SBM) ผู้บริหารเป็นประธานคณะกรรมการ ส่วนกรรมการอื่น ๆ ได้จากการเลือกตั้งหรือคัดเลือกจากกลุ่มผู้ปกครอง ครู และชุมชน คณะกรรมการมีบทบาทให้คำปรึกษา แต่อำนาจการตัดสินใจยังคงอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียน

2. รูปแบบที่มีครูเป็นหลัก (Professional Control SBM) เกิดจากแนวคิดที่ว่าครูเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด ย่อมรู้ปัญหาได้ดีกว่าและสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ตัวแทนคณะครูจะมีสัดส่วนมากที่สุดในคณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหารยังเป็นประธานคณะกรรมการโรงเรียน บทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนเป็นคณะกรรมการบริหาร

3. รูปแบบที่ชุมชนเป็นหลัก (Community Control SBM) แนวคิดสำคัญ คือ การจัดการศึกษาควรตอบสนองความต้องการ และคำนึงถึงผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด ตัวแทนของผู้ปกครองและชุมชนจึงมีสัดส่วนในคณะกรรมการโรงเรียนมากที่สุด ตัวแทนผู้ปกครองและชุมชนเป็นประธานคณะกรรมการ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นกรรมการและ เลขานุการ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนเป็นคณะกรรมการบริหาร

4. รูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทหลัก (Professional Community Control SBM) แนวคิดเรื่องนี้เชื่อว่าทั้งครูและผู้ปกครองต่างมีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้เด็กเนื่องจากคนทั้ง 2 กลุ่ม ต่างอยู่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด รับรู้ปัญหาและความต้องการได้ดี ที่สุดสัดส่วนของครูและผู้ปกครอง (ชุมชน) ในคณะกรรมการโรงเรียนจะมีเท่า ๆ กัน แต่มากกว่าตัวแทนกลุ่มอื่น ๆ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนเป็นคณะกรรมการบริหารโรงเรียนได้พบว่า มีประโยชน์ต่อการบริหารและจัดการศึกษาโดยรวม ดังนี้ (เพชรรัตน์ สีหาทัพ, 2561)

4.1 เป็นการระดมผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์มาร่วมกันจัดการศึกษาเปิดโอกาสให้ครูผู้ทรงคุณวุฒิและตัวแทนองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียน

4.2 ขวัญและกำลังใจของครูดีขึ้น เนื่องจากมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการบริหารและจัดการเรียนการสอนมากขึ้น ครูเกิดความภาคภูมิใจในงานของโรงเรียน เพราะได้มีโอกาสร่วมคิดร่วมทำมากขึ้น

4.3 เป็นการระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อจัดการศึกษาทั้งด้านบุคลากร การเงิน และวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโดยอาศัยเครือข่ายผู้แทนองค์กรต่าง ๆ และเครือข่ายผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา

4.4 สร้างภาวะผู้นำให้กับบุคลากรในโรงเรียน การกระจายความรับผิดชอบให้ทีมงานต่าง ๆ ในโรงเรียนจะทำให้เกิดผู้นำกลุ่ม และสมาชิกในโรงเรียนจะผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำในทีมงาน

4.5 เพิ่มปริมาณและคุณภาพการติดต่อสื่อสารการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม ทำให้ต้องมีการสื่อสารภายในทีมงาน และระหว่างหน่วยงานภายในโรงเรียนมากขึ้นทำให้บุคลากรในโรงเรียนรับรู้และเข้าใจนโยบาย และแนวทางของโรงเรียนเพิ่มขึ้น

4.6 การริเริ่มสร้างสรรค์ การให้โรงเรียนรับผิดชอบบริหารจัดการด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเริ่มจัดทำโครงการใหม่ ๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชนมากขึ้น

4.7 เพิ่มประสิทธิภาพที่ครู ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ จึงเกิดแนวทางที่จะต้องใช้งบประมาณโดยประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด

4.8 เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมและรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนเพิ่มขึ้น เนื่องจากเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในโรงเรียนได้เสนอความคิดเห็นในการบริหารและจัดการศึกษา การปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

4.9 โรงเรียนมีความสัมพันธ์กับชุมชนมากขึ้น เนื่องจากชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา

4.10 การบริหารและการตัดสินใจทำด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ เนื่องจากการบริหารในรูปขององค์คณะบุคคลจากการศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์ทางการบริหารและการจัดการศึกษาที่กระจายอำนาจในการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางให้โรงเรียนมีอำนาจอิสระคล่องตัวในการตัดสินใจดำเนินการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนภายใต้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของโรงเรียน และการแสดงภาระงานที่ตรวจสอบได้ของโรงเรียน ปัญหาสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ ต้องใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลงนาน คณะกรรมการไม่มีความสามารถ และไม่เข้าใจบทบาทความสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) พบว่า นักวิชาการและหน่วยงานได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ที่สำคัญ ๆ ดังนี้ต่อไป

อุทัย บุญประเสริฐ (2540) ได้สรุปหลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไว้ 5 หลักการ ได้แก่

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้ได้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนจะเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็ก

2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement) คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลเหล่านั้นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (Return Power to People) กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อให้เกิดเอกภาพและมาตรฐานทางการศึกษา แต่เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น ความเจริญก้าวหน้าเป็นไปอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เกิดความล่าช้า และไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนได้จัดการศึกษา โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบคลุม องค์กรชุมชน สถานประกอบการ มีสิทธิจัดการศึกษาได้ มีตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน ไปร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน

4. หลักการบริหารตนเอง (Self-Management) ระบบการศึกษามักจะกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติตามนโยบายของส่วนกลาง โดยโรงเรียนไม่มีอำนาจอย่างแท้จริง แต่สำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นไม่ได้ปฏิเสธเรื่องการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และนโยบายของส่วนรวม และมีความเชื่อว่าวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธีการที่ส่วนกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายและเป้าหมายแล้วปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียน มีอำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลายแนวทางด้วยวิธีการที่แตกต่างกันแล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียน

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามที่กำหนดและเป็นไปตามนโยบายการศึกษาของชาติ ซึ่งคณะกรรมการโรงเรียนก็จะทำหน้าที่ตรวจสอบและถ่วงดุลซึ่งกันและกันเสมอ

กัตญญตา เจริญถนอม (2560) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) เป็นรูปแบบการบริหารในระดับสถานศึกษาที่มีหลักการที่มาและแบบแผนที่มีลักษณะเฉพาะ โดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization)
2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation)
3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (Return Power to people)
4. หลักการบริหารตนเอง (Self-managing)
5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance)

เพชรรัตน์ สีหาทัพ (2561) กล่าวว่า หลักการในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่ามีหลักการ 4 หลักการ ได้แก่

1. การกระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่หน่วยปฏิบัติการโดยตรง
2. หลักการบริหารโดยมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stockholder)
3. การบริหารตนเอง (Self-Managing)
4. การบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน

เพ็ญแข แสงงาม (2561) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในแต่ละพื้นที่อาจไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะและความจำเป็นแต่ละโรงเรียน อย่างไรก็ตามทุกโรงเรียนจะต้องตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐานเดียวกัน 6 ประการ คือ

1. หลักการกระจายอำนาจ
2. หลักการบริหารตนเอง
3. หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม
4. หลักการภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน
5. หลักการพัฒนาทั้งระบบ
6. หลักการความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้เสนอหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐาน (School Based Management: SBM) ว่าประกอบด้วย

1. ยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจ (School Based Decision Making)
2. การมีส่วนร่วม (Participation)
3. การกระจายอำนาจ (Decentralization)
4. ความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ (Accountability)

สรุปได้ว่า จากผลการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยของนักวิชาการ เพื่อการสังเคราะห์กำหนดองค์ประกอบของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ดังกล่าวข้างต้น

ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ประกอบเป็นกลุ่มองค์ประกอบเดียวกัน คือ 1) การกระจายอำนาจ (Decentralization) 2) การมีส่วนร่วม (Participation) 3) การคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน (Return Power to People) 4) การบริหารจัดการตนเอง (Self-Management) 5) การตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance)

หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แบ่งออก 5 หลักการ มีรายละเอียด ดังนี้

หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) กระบวนการบริหารโดยการกระจายอำนาจทางการศึกษา (Educational Decentralizing) เป็นการถ่ายโอนความรับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผนการบริหารจัดการ การจัดสรรทรัพยากร จากส่วนกลางลงสู่หน่วยงานเครือข่าย ในลักษณะที่มีขอบข่ายของความรับผิดชอบทั้งหมดหรือจำกัดในรูปแบบต่อไปนี้

1. การแยกอำนาจ (DE Concentration) เป็นการถ่ายโอนภาระความรับผิดชอบของงานอำนาจการบริหารเพียงบางส่วนจากส่วนกลางลงสู่เครือข่ายระดับล่างยึดนโยบายและแผนงาน รวมทั้งแนวทางการดำเนินงานที่กำหนดโดยส่วนกลาง สามารถปรับวิธีการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสภาพเงื่อนไขของท้องถิ่น

2. การมอบอำนาจ (Delegation) การแต่งตั้งทำการแทน เป็นการถ่ายโอนความรับผิดชอบเชิงบริหารจัดการในงานเฉพาะกิจที่ไม่ได้เป็นงานประจำให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ความรับผิดชอบสูงสุดยังคงอยู่ที่หน่วยงานกลาง

3. การถ่ายโอนอำนาจ (Devolution) การแต่งตั้งโดยถือเป็นอำนาจตกทอด เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้แก่หน่วยงานย่อยของรัฐบาล และมอบอำนาจให้ดำเนินการด้วยตนเองอย่างอิสระแต่อยู่ภายใต้ของหน่วยงานกลาง

4. การโอนอำนาจให้เอกชน (Privatization) เป็นการถ่ายโอนอำนาจความรับผิดชอบในการดำเนินงานกับเอกชนแทนภาครัฐบาลอย่างสิ้นเชิง

การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นการจัดสรรอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการตัดสินใจด้านต่าง ๆ ในการบริหารโรงเรียนซึ่งแสดงถึงความยืดหยุ่นคล่องตัวและมีอิสระในการตัดสินใจโดยตระหนักถึง ความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านคุณภาพ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและบรรลุตามเป้าหมาย การกระจายอำนาจจากส่วนกลางลงสู่โรงเรียนหรือสถานศึกษามีแนวปฏิบัติหลายประการซึ่งมีดังนี้ (มุสชะนี ปัญญา และนันทิยาน้อยจันทร์, 2563)

1. การออกแบบระบบใหม่โรงเรียนต้องมีการออกแบบระบบการบริหารจัดการใหม่
2. กำหนดขอบเขตการบริหารจัดการใหม่ให้ชัดเจน ยึดหลักความเสมอภาคและสอดคล้องกับสภาพบริบท ตลอดจนเงื่อนไขทางการเมือง ระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ให้มากที่สุด มีการมอบอำนาจจากผู้บริหารลงสู่ปฏิบัติและผู้มีส่วนร่วมให้มากที่สุด
3. วางแผนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งภารกิจผู้บริหารแผนงานโครงการ และงบประมาณ จัดทำนโยบายแนวดำเนินงาน รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในองค์กร
4. มีการแบ่งอำนาจหน้าที่ในทางเทคนิคและวิชาการเพื่อให้ผู้รับผิดชอบสามารถจัดการควบคุม นิเทศและประเมินผล ซึ่งควรระบุให้ชัดเจนว่าอำนาจหน้าที่ใดใครรับผิดชอบ
5. จัดทำรายละเอียดงานต่าง ๆ ให้ชัดเจนและสอดคล้องกับความต้องการของส่วนรวมหรือท้องถิ่น
6. แบ่งอำนาจหน้าที่ในการจัดการทรัพยากรทางการศึกษา เช่น บุคคล การเงินและวัสดุอุปกรณ์การศึกษามาให้ชัดเจน
7. มีการตรวจสอบติดตามประเมินผลจากทุกฝ่ายให้เกิดความถูกต้องโปร่งใส

ผลกระทบของการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาต่อโรงเรียน

1. การกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โรงเรียนจะต้องจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งแตกต่างจากเดิมที่กระทรวงและกรมเจ้าสังกัดจะกำหนดเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาให้โรงเรียนดำเนินการ ผลของการกระจายอำนาจทางการศึกษาทำให้บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนต้องร่วมมือกัน กำหนดเป้าหมายและทิศทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียน กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนที่จบการศึกษา โดยร่วมกันวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงของชุมชนและสิ่งแวดล้อมในอนาคต พร้อมทั้งร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ของการจัดการศึกษาของโรงเรียน กำหนดภารกิจของโรงเรียนที่จะต้องทำตลอดจนคุณลักษณะของนักเรียนที่ชุมชนท้องถิ่นต้องการ
2. จัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา ผลของการกระจายอำนาจทางการศึกษา ทำให้โรงเรียนมีอิสระในตนเองที่จะกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนท้องถิ่นมากขึ้นรัฐจะกำหนดหลักสูตรแกนกลางเป้าหมายการเรียนของกลุ่มวิชาต่าง ๆ และกำหนดสาระการเรียนรู้ไว้เท่านั้น โรงเรียนจะต้องดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของตนเองทั้งหมดตามองค์ประกอบของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย
 - 2.1 จุดประสงค์ของหลักสูตร
 - 2.2 โครงสร้างเนื้อหาสาระ

2.3 กิจกรรมการเรียนการสอน

2.4 สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้

2.5 การวัดและประเมินผล

2.6 เอกสารหลักสูตร

2.6.1 ตำราเรียน

2.6.2 คู่มือ

2.6.3 เอกสารการวัดและประเมินผล

ดังนั้น หลักสูตรระดับสถานศึกษาจึงแตกต่างกันไปตามความพร้อมของชุมชนท้องถิ่นที่แต่ละโรงเรียนตั้งอยู่

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโรงเรียนมีอิสระที่จะจัดแผนการเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน จัดทำสื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ของตนเองที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน ดังนั้นการร่วมกันกำหนด

แนวทางการจัดกิจกรรมการสอนของโรงเรียนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และชุมชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพราะจะสามารถประสานงานและระดมทรัพยากรการเรียนรู้ในท้องถิ่นเข้ามาจัดการศึกษาได้ นอกจากนี้ โรงเรียนยังเป็นแหล่งทดลองค้นคว้านวัตกรรมการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นได้อีกด้วย (กิตติพงษ์ ลาญาติ และกาญจน์ เรืองมนตรี, 2566)

1. การวัดและประเมินผล เป็นอำนาจของโรงเรียนในการดำเนินการโดยโรงเรียนต้องพัฒนาเทคนิควิธีการวัดผลที่ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนได้สูงสุด

2. การจัดการทรัพยากรทางการบริหาร โรงเรียนมีความเป็นอิสระในการบริหารบุคลากร การเงิน และวัสดุอุปกรณ์ ดังนั้นโรงเรียนจะต้องจัดระบบการบริหารที่มีคุณภาพนับตั้งแต่การวางแผนการจัดองค์กร การบริหารบุคคล การสั่งการ การติดตามผล และการรายงานผลการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 การวางแผนโรงเรียนต้องสร้างระบบการวางแผนงานที่จะสามารถวิเคราะห์แนวโน้มความต้องการของชุมชนท้องถิ่น กำหนดเป็นแผนงานของโรงเรียน ซึ่งสามารถนำแผนไปสู่การปฏิบัติและติดตามผลได้

2.2 การจัดองค์กรของโรงเรียน เป็นการจัดโครงสร้างภารกิจของงานไว้ประสานกันเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 การบริหารบุคลากร เป็นการจัดบุคคลให้เข้าทำงานได้เหมาะสมกับภารกิจ มีการพัฒนาให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง

2.4 การสั่งการ เป็นระบบการตัดสินใจดำเนินการและวิธีการต้องแจ้งผลการตัดสินใจให้กับบุคลากรทุกคนในองค์กรได้เข้าใจ สามารถดำเนินการได้ โรงเรียนต้องพัฒนาระบบการตัดสินใจ การสื่อสารข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ

2.5 การนิเทศติดตามผล เป็นระบบการเข้าไปช่วยเหลือแนะนำให้ครูได้พัฒนางานให้บรรลุเป้าหมายเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

2.6 การรายงานผล เป็นการรายงานผลการดำเนินงานที่ปฏิบัติตามแผนแล้วเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปรับปรุงงาน และวางแผนการดำเนินงานต่อไปผลกระทบของการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาต่อชุมชน ผลกระทบของการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาต่อชุมชน คือ ชุมชน จะเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้นทั้งในด้านการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา การกำหนดหลักสูตรการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน และการเข้าไปมีส่วนในการตรวจสอบผลการดำเนินงานของโรงเรียน

2.7 บทบาทในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาตามแนวการศึกษาชุมชนมีอำนาจในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะเข้าไปร่วมกับโรงเรียนในการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียนกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนที่ชุมชนต้องการและช่วยกำหนดเนื้อหาสาระในหลักสูตรให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนด้วย

2.8 การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

2.9 การตรวจสอบผลการดำเนินการ ชุมชนจะมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบผลการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานและเป้าหมาย โดยอาจเข้าไปช่วยตรวจสอบในรูปของคณะกรรมการโรงเรียน หน่วยงานอิสระภายนอก การตรวจสอบมาตรฐานการวัดผลในด้านการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นเป็นไปตามเป้าหมายและทิศทางที่กำหนด

3. บทบาทของครูและชุมชนต่อการจัดการศึกษาตามแนวทางการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาความเข้าใจในบทบาทของครูและบทบาทของชุมชน การกระจายอำนาจทางการศึกษาสู่ท้องถิ่นมีผลกระทบต่อการดำเนินงานของโรงเรียน และชุมชนครูในฐานะเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนจึงมีบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปในขณะที่ชุมชนมีบทบาทเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น ดังจะได้กล่าวต่อไป (กิตติพงษ์ ลาญาติ และกาญจน์ เรืองมนตรี, 2566)

3.1 บทบาทของครู ครูมีบทบาทต่อการจัดการศึกษาตามแนวทางของการกระจายอำนาจทางการศึกษา

3.2 บทบาทในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

3.2.1 ศึกษาบริบททางการจัดการศึกษาของชุมชน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจถึงประเด็นหลักที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของชุมชน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ค่านิยม ประเพณี และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำประเด็นเหล่านั้นมาพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา รายวิชา และแผนการสอน

3.2.2 พัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษาร่วมกับคณะครู บริหาร และชุมชน เพื่อจัดทำเนื้อหาสาระของหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

3.2.3 พัฒนาหลักสูตรระดับชั้นเรียนรายวิชาหรือแผนการสอนในรูปแบบชุดการสอน แผนการสอนแบบบูรณาการเพื่อจะได้ประยุกต์นำเนื้อหาสาระจากท้องถิ่นมาใช้ในการสอนและนำหลักสูตรระดับสถานศึกษามาสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

3.2.4 จัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ โดยจัดหาแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม

3.2.5 บทบาทในการจัดหาแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยดำเนินการดังนี้

1) จัดรวบรวมแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และวางแผนการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

2) จัดทำเอกสารแบบเรียนและเพื่อประกอบการสอน

3) ประสานความร่วมมือระหว่างชุมชนและท้องถิ่นมาช่วยในการจัดการศึกษา โดยการนำบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรมาช่วยจัดการศึกษาหรือเป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียน

3.3 บทบาทในการสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

3.3.1 เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้เข้าใจถึงบทบาทของ ตนเองในการจัดการศึกษาด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น

3.3.2 ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3.4 บทบาทของชุมชนชุมชนมีบทบาทต่อการจัดการศึกษาตามแนวทางของการกระจายอำนาจทางการศึกษา ดังนี้

3.4.1 กำหนดความต้องการในการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียน โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดการศึกษาและจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน

3.4.2 เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาโดยเข้าเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา

3.4.3 ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการกระบวนการเรียนโดยให้ความร่วมมือในการจัดการกระบวนการเรียนรู้กับสถานศึกษา เช่น เป็นวิทยากร เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ ตลอดจนสนับสนุนทางการเงิน กำลังคน และวัสดุอุปกรณ์

3.4.4 ตรวจสอบผลดำเนินการในการจัดการศึกษา โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผลและติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจการศึกษามาเป็นการถ่ายโอนอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบ จากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรง ในขอบข่ายงาน ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป วางแผนการดำเนินงาน แบ่งอำนาจหน้าที่ในการจัดการทรัพยากรทางการศึกษา สอดคล้องกับความต้องการของส่วนรวมหรือท้องถิ่น ชุมชนมีบทบาท และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการตรวจสอบ ติดตามประเมินผลจากทุกฝ่ายให้เกิดความถูกต้องโปร่งใส ตระหนักถึงความคล่องการที่แท้จริงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านคุณภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดและบรรลุตามเป้าหมาย

หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration)

การมีส่วนร่วม หมายถึง ลักษณะของการบริหารของกลุ่มบุคคลที่ได้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานการร่วมคิด (Pan) เป็นการช่วยวางแผนร่วมกันของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนและสถานศึกษาเพื่อกำหนดเป็นแนวพัฒนาองค์กรสู่เป้าหมาย การร่วมตัดสินใจ (Decision-Making) เป็นขั้นตอนของการตัดสินใจร่วมกัน ที่มีต่อแผนงานที่ร่วมกันกำหนดไว้ทั้งนี้เพื่อค้นหาแนวทางที่มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อการนำไปปฏิบัติ การร่วมทำ (Implementation) เป็นขั้นตอนการนำแผนงานโครงการ ที่กำหนดสู่การปฏิบัติร่วมกัน เป็นการทำงานเป็นทีมที่มุ่งสู่คุณภาพและผลสำเร็จของงาน และการร่วมประเมินผล (Evaluation) การประเมินผลการทำงาน บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใดต้องทำรูปแบบการร่วมประเมินและการคิดค้นหาคำตอบร่วมกัน ดังนั้น ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ร่วมจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมมือปฏิบัติ ร่วมกันตรวจสอบและประเมินผลเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพส่งผลให้นักเรียนมีศักยภาพพร้อมที่จะพัฒนาตนเองเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก (กิ่งกาญจน์ สาสิ, 2558)

การมีส่วนร่วมจะช่วยสร้างกำลังใจพร้อมกับปฏิบัติงานอย่างเต็มที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการยินยอมปฏิบัติตามคำสั่ง ยิ่งกว่านั้นการมีส่วนร่วมจะช่วยให้บุคคล สนับสนุน

เป้าหมายของกลุ่มตลอดจนวัตถุประสงค์ร่วมขององค์การด้วยเทคนิคการบริหารตามแนวความคิดนั้น ถือว่าเป็นการรวมเอาเป้าหมายของบุคคลและเป้าหมายขององค์การเข้าด้วยกันการเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และอารมณ์ (Mental and Emotional Involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบ

การมีส่วนร่วม=ความร่วมมือ + การประสานงาน + การรับผิดชอบ

Participation=Cooperation + Coordination + Responsibility

โดยให้ความหมายของความร่วมมือว่า หมายถึง ความตั้งใจของบุคคลที่จะมาทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

การประสานงาน หมายถึง ห้วงเวลาและลำดับเหตุการณ์ที่มีประสิทธิภาพในการกระทำกิจกรรมหรือการงาน

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความรู้สึกผูกพันในการทำงาน และในการกระทำให้เชื่อถือว่าไว้วางใจ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ

1. การร่วมคิด (Plan) เป็นการวางแผนร่วมกันกับบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนหรือสถานศึกษาเพื่อกำหนดเป็นแนวทางพัฒนาองค์กรสู่เป้าหมาย
2. การร่วมตัดสินใจ (Decision Making) เป็นขั้นตอนการตัดสินใจร่วมกันที่มีต่อแผนงานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อค้นหาแนวทางที่มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อการนำไปปฏิบัติ
3. การร่วมทำ (Implementation) เป็นขั้นตอนการนำแผนงาน/โครงการที่กำหนดสู่การปฏิบัติร่วมกัน เป็นการทำงานเป็นทีมที่มุ่งสู่คุณภาพและผลสำเร็จของงาน
4. การร่วมประเมิน (Evaluation) เป็นการประเมินผลการทำงานว่าบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด การประเมินต้องทำในรูปแบบการร่วมประเมินและติดตามคำตอบร่วมกัน หลักของการมีส่วนร่วมที่สำคัญคือควรยึดหลัก 3H 1R ได้แก่

Head คือ การร่วมคิด เช่น ร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ การให้ข้อเสนอแนะ เป็นต้น

Hand คือ การร่วมปฏิบัติ ได้แก่ การลงมือกระทำหรือดำเนินการตามแผนที่ได้ร่วมกันวางไว้ขั้นตอนนี้นับว่าสำคัญยิ่ง เพราะถ้ามีแต่คนคิดแต่ไม่ยอมทำหรือที่เรียกกันว่าพวกดีแต่พูด และไม่ยอมทำ

Hear คือ การร่วมใจ เช่น การให้กำลังใจแก่หมู่คณะหรือผู้ที่ปฏิบัติในสิ่งที่ตนเองไม่สามารถร่วมลงมือปฏิบัติได้

Responsibility คือ การร่วมรับผิดชอบความสำเร็จหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้น จะต้องร่วมกันรับผิดชอบ หากการนำหลักการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) ตามหลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม (Participative-Management) โดยปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวเชื่อว่าจะช่วยให้การทำงานเป็นทีมหรือการทำงานในรูปคณะกรรมการบรรลุวัตถุประสงค์และประสบความสำเร็จได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) การบริหารและการจัดการแบบมีส่วนร่วมโดยใช้หลักการบริหารคุณภาพ โดยทุกคนมีส่วนร่วม ตัดสินใจ (Total Quality Management)

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้หลักการบริหารคุณภาพ มีการวางแผนร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา เพื่อกำหนดเป็นแนวพัฒนาองค์กรสู่เป้าหมาย การร่วมตัดสินใจ ที่มีต่อแผนงานที่ร่วมกันกำหนดไว้ เพื่อดำเนินหาแนวทางที่มีประสิทธิภาพสูงสุด การนำแผนงานโครงการที่กำหนดสู่การปฏิบัติร่วมกัน เป็นการทำงานเป็นทีมที่มุ่งสู่คุณภาพและผลสำเร็จของงานและการร่วมประเมินผลการทำงานและการคิดค้นหาคำตอบร่วมกัน เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมาย มีคุณภาพส่งผลให้นักเรียนมีศักยภาพพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง

หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้กับประชาชน (Return Power to People)

หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชนเป็นหลักการหนึ่งของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น ซึ่งเดิมการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของวัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ถึงแม้ต่อมาได้มีการมอบหมายหน้าที่ดังกล่าวไปให้กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้เกิดเอกภาพและการเป็นมาตรฐาน แต่เมื่อประชากรมีจำนวนมากขึ้น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสูงขึ้น

การจัดการศึกษาโดยกระทรวงศึกษาธิการไม่สามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง จึงมีการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชนได้ดำเนินการด้วยตนเอง ในลักษณะคณะกรรมการที่มีชื่อต่าง ๆ กัน เช่น คณะกรรมการศึกษา คณะกรรมการโรงเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น ซึ่งในการดำเนินการลักษณะนี้ ถือว่า คณะกรรมการดังกล่าวเป็นผู้ใช้อำนาจในการจัดการศึกษาแทนประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2543 ดังนี้

สำหรับจำนวนและส่วนประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2543 ได้กำหนด ให้มีการเลือกสรรผู้สนใจการพัฒนาศึกษา มีความประพฤติดี ไม่เป็นบุคคล ล้มละลายและไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาเป็นคณะกรรมการอย่างน้อยสถานศึกษา ละ 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วย

1. ผู้แทนผู้ปกครอง ได้แก่ ผู้แทนของผู้มีรายชื่อเป็นผู้ปกครองตามทะเบียนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกิน 2 คน
2. ผู้แทนครู ได้แก่ ผู้แทนของข้าราชการครูผู้สอนและผู้ช่วยผู้บริหาร สถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกิน 2 คน
3. ผู้แทนองค์กรชุมชน ได้แก่ ผู้แทนของชมรม สมาคม มูลนิธิ องค์กร เอกชนหรือกลุ่มบุคคลในรูปอื่นใดที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของสาธารณะและมีที่ตั้งอยู่ในเขตบริการของสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกิน 2 คน
4. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้แทนของเทศบาล องค์การ บริหารส่วน จังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยาหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น จำนวนไม่เกิน 4 คน
5. ผู้แทนศิษย์เก่า ได้แก่ ผู้แทนสมาคมศิษย์เก่า ชมรมศิษย์เก่าหรือบุคคลที่เคยศึกษาจากสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกิน 2 คน
6. ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้นำทางศาสนา ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้าราชการบำนาญ ข้าราชการอื่นนอกสังกัดสถานศึกษาพนักงานรัฐวิสาหกิจเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่นของรัฐ เจ้าของหรือผู้บริหารสถานประกอบการทั้งในและนอกเขตบริการของสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกิน 4 คนให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการเลขานุการ และให้คณะกรรมการเลือกคนหนึ่งที่มีได้เป็นข้าราชการในสถานศึกษาเป็นประธานและรองประธาน โดยการกำหนดจำนวน คณะกรรมการต้องเป็นสตรีไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของคณะกรรมการทั้งหมด

สรุปได้ว่า หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน หมายถึง การบริหาร การศึกษาของสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การบริหารของคณะบุคคลตามกรอบหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษา สถานศึกษาจัดการศึกษาโดยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานต่าง ๆ เป็นผู้ใช้อำนาจในการจัดการศึกษาแทนประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ มีบทบาท ในการจัดการศึกษาจะทำให้การศึกษาพัฒนาสูงขึ้น ในรูปคณะกรรมการสถานศึกษาและ ดำเนินการตามความต้องการของชุมชน ทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริมสนับสนุน และมีอำนาจอื่น

ตามที่กฎหมายกฎระเบียบและประกาศ ทำให้ชุมชนเกิดความรักและรู้สึกว่าเป็นเจ้าของสถานศึกษา

หลักการบริหารตนเอง (Self-Managing)

เนื่องจากในระบบการศึกษา โดยทั่วไปนั้นมักจะกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติ ตามนโยบายของส่วนกลางเป็นหลักในแทบทุกเรื่อง โรงเรียนไม่มีอำนาจอย่างแท้จริงในการบริหารจัดการด้วยตนเองเลย การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นมีความเชื่อว่าการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธี และถ้าส่วนกลางทำหน้าที่เพียงแต่กำหนดนโยบายและเป้าหมาย แล้วปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานได้ สามารถดำเนินการได้ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันได้ แล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียน ผลที่ได้น่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม ทุกอย่างถูกกำหนดมาจากส่วนกลาง บุคลากรในองค์กรสามารถตัดสินใจเลือกวิธีการทำงานสามารถคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาและตัดสินใจด้วยตนเอง

ภารกิจในการบริหารตนเองของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภารกิจของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อรองรับการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ประกอบด้วยการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป (จักรกิจ รั้งาน, 2562)

การบริหารและการจัดการตามอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะต้องดำเนินการตามหลักการและแนวปฏิบัติการศึกษาแล้วยังต้องยึดหลักการดำเนินการตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งมีหลักการสำคัญ 6 ประการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

1. หลักนิติธรรม
2. หลักคุณธรรม
3. หลักความโปร่งใส
4. หลักการมีส่วนร่วม
5. หลักความรับผิดชอบ
6. หลักความคุ้มค่า

ซึ่งทั้ง 6 หลักมีความสำคัญเท่า ๆ กัน ในการปฏิรูประบบราชการไม่ว่าจะเป็นความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ หลักคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลหลักความรับผิดชอบในด้านวิชาการ และหลักการมีส่วนร่วมในการบริหารทั่วไป ในการบริหารสถานศึกษา

โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยการตรวจสอบและถ่วงดุล จะต้องมีความกรรมการหลายฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาโดยมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเพื่อให้ประชาชนและผู้ปกครองพึงพอใจในการจัดการศึกษา ดังนั้นการตรวจสอบและถ่วงดุล จะคอยควบคุมการทำงานของคณะกรรมการผู้บริหารซึ่งการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพโดยนักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของตนเอง และทำให้การศึกษาไทยมีการพัฒนาทัดเทียมมาตรฐานสากล

สรุปได้ว่า หลักการบริหารตนเอง เป็นการที่สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการ ให้มีความคล่องตัวตามศักยภาพของสถานศึกษาสามารถตัดสินใจในการบริหารจัดการศึกษาตามภารกิจของสถานศึกษาด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป พัฒนาไปสู่องค์กรการเรียนรู้ พัฒนาวิชาชีพ พัฒนาบุคคล และพัฒนาทีมงาน มีคณะกรรมการหลายฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษามีส่วนร่วมในการตรวจสอบดำเนินการตามหลักการและแนวปฏิบัติการศึกษายึดหลักการดำเนินการตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ส่งผลให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความพึงพอใจ

การตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance)

หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล เป็นหลักการในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ที่ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายควบคุมมาตรฐาน ส่วนการตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นหน้าที่ขององค์กรอิสระจะดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

1. หลักการเกี่ยวกับการดำเนินงานการตรวจสอบประเมินผล ดังนี้

1.1 การวางกรอบการประเมิน คณะกรรมการควรประชุมร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องในการวางกรอบการประเมินเพื่อกำหนดแนวทางในการประเมิน

1.2 การจัดหาจัดทำเครื่องมือคณะกรรมการการประชุมร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่มีอยู่แล้วในสถานศึกษาไม่ควรจัดเก็บใหม่ให้นำข้อมูลที่มีอยู่แล้วประมวลผล วิเคราะห์ แล้วนำไปใช้ได้เลย สถานศึกษาควรวางแผนการจัดเก็บข้อมูลให้สอดคล้องกับการทำงานปกติของสถานศึกษาให้มากที่สุด

1.4 การวิเคราะห์ ข้อมูล ผู้รับผิดชอบควรร่วมกันพิจารณากรอบการวิเคราะห์ว่าข้อมูลแต่ละประเด็นวิเคราะห์ในระดับใด

1.5 การแปลความหมาย การแปลความหมายของข้อมูลจะมีประโยชน์ ต่อเมื่อมีการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดการตรวจสอบ/ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน เมื่อสถานศึกษาประเมิน ตามแผนที่กำหนดต้องมีการตรวจสอบว่ามีความเหมาะสม ถูกต้องและน่าเชื่อถือเพียงใดซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องต้องร่วมประชุมร่วมกันเป็นระยะ ๆ

2. การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลการดำเนินงาน และการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาสำหรับนำไปเป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้ในธรรมนูญสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. เป้าหมายของการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

สำนักทดสอบทางการศึกษาได้วางเป้าหมายของการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาดังต่อไปนี้

3.1 มีการตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาตนเองของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

3.2 มีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.3 เสนอแนะสถานศึกษาที่ยังไม่ได้มาตรฐานให้ปรับปรุงแก้ไข

3.4 มีการรายงานความก้าวหน้าคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ

4. การดำเนินงานตรวจสอบคุณภาพการศึกษาสำนักทดสอบทางการศึกษา ได้วางการดำเนินงานตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ดังนี้

4.1 กำหนดแผนการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไว้ในแผนงานทุกงานและโครงการของสถานศึกษามอบหมายงานการตรวจสอบคุณภาพการปฏิบัติงานตรวจสอบ ผลผลิต และตรวจสอบระบบคุณภาพให้บุคลากรตามความเหมาะสมของลักษณะของสิ่งที่จะตรวจสอบ ทั้งนี้ต้องมีคณะผู้รับผิดชอบงานนั้นร่วมอยู่ด้วย

4.2 ดำเนินการตรวจสอบตามแผนและวิธีการที่กำหนดไว้

4.3 เก็บรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการตรวจสอบและปฏิบัติการปรับปรุง

4.4 ตรวจสอบติดตามการปฏิบัติการปรับปรุงแก้ไข

4.5 รายงานผลการตรวจสอบต่อคณะผู้บริหารเพื่อทบทวนคุณภาพทุกสิ้นภาคเรียน และสิ้นปีการศึกษา

5. การตรวจสอบและถ่วงดุลกับการประกันคุณภาพสถานศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้เสนอแนวคิด ระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาที่ได้พัฒนากันอยู่ในขณะนี้ มีแนวคิดเพื่อส่งเสริม และเสนอแนวทาง โดยมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

5.1 การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน

5.2 การตรวจสอบคุณภาพเป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

5.3 การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง

6. แนวคิดตามหลักการบริหาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอแนวคิด ดังนี้ ตามหลักการบริหารนั้น การประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ

การควบคุมคุณภาพและการตรวจสอบคุณภาพ คือ กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพตามหลักการบริหารนั่นเอง โดยการควบคุมคุณภาพก็คือ การที่สถานศึกษาต้องร่วมกันวางแผนและดำเนินการแผน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา ส่วนการตรวจสอบคุณภาพ คือ การที่สถานศึกษาต้องร่วมกัน ตรวจสอบเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา เมื่อสถานศึกษา มีการตรวจสอบตนเองแล้ว หน่วยงานในเขตพื้นที่และต้นสังกัดก็เข้ามาช่วยติดตาม และประเมินคุณภาพเพื่อให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา

สรุปได้ว่า หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล เป็นการบริหารที่ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบาย ควบคุมมาตรฐาน สถานศึกษาร่วมกันวางแผนและดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา มีการควบคุมคุณภาพ เพื่อกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน มีการตรวจสอบคุณภาพและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา

แนวคิดที่เกี่ยวกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

การศึกษาเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพและศักยภาพกำลังคนของประเทศการยกระดับการศึกษาโดยให้เยาวชนได้เรียนจบในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้นจึงเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่คณะรัฐมนตรีได้ให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการภายใต้โครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ ในปีการศึกษา 2533 และเปลี่ยนเป็นโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาในเวลาต่อมา โดยดำเนินการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

แนวคิดในการขยายโอกาสทางการศึกษา

ในปีการศึกษา 2530 กระทรวงศึกษาธิการได้มีโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งการดำเนินการที่ผ่านมา คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้กรมสามัญศึกษาและกรมการศึกษานอกโรงเรียนรับผิดชอบดำเนินการการปฏิบัติงาน มีข้อจำกัดหลายประการ อย่างไรก็ตามในปีการศึกษา 2532 นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีอัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ร้อยละ 50.87 มีนักเรียนที่ไม่ได้เรียนต่ออีกประมาณร้อยละ 49.13 หรือประมาณ 517,600 คน ภายหลังจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2533 ให้ดำเนินงานโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 ได้ระยะหนึ่งในปีการศึกษา 2534 มีอัตราการเรียนต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในระบบโรงเรียนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 60.06 หรือประมาณ 605,750 คน ในขณะที่อัตราการเรียนต่อนอกระบบโรงเรียนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 5.04 หรือประมาณ 50,803 คน ยังมีนักเรียนที่ยังไม่ได้เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอีกร้อยละ 34.90 หรือประมาณ 352,007 คน และในปีการศึกษา 2540 นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 755,844 คน เรียนต่อ 687,770 คน คิดเป็นร้อยละ 90.99 ของเด็กจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อมาในปีการศึกษา 2541 นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนต่อ 683,487 คน จากจำนวนทั้งหมด 738,664 คน คิดเป็นร้อยละ 92.53 ของเด็กจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยอยู่ในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 217,734 คน เด็กนักเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 11-12 ปี ยังไม่สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้เนื่องจากกฎหมายห้ามมิให้แรงงานเด็กมีอายุต่ำกว่า 13 ปี และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ตลาดแรงงานส่วนใหญ่ต้องการแรงงานที่มีคุณภาพ มีการศึกษาอย่างต่ำระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541)

สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ.2534 โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน ตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนรายหัวและเน้นการดำเนินงานในพื้นที่ชนบทยากจนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัด ในปี พ.ศ. 2541 รวมทั้งสิ้น 6,663 โรงเรียน ใน 75 จังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยมุ่งหวังให้ประชากรของประเทศมีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรมทักษะวิชาชีพขั้นสูงขึ้นไป (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) กล่าวว่า สำนักงานการประถมศึกษาได้เริ่มโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาโดยเริ่มเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครั้งแรก เพื่อสนองผู้เรียนที่ต้องการเรียน ที่ต้องการเรียนต่อจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยให้ขยายโอกาสทางการศึกษาในชนบทให้มากเป็นพิเศษมุ่งเน้นให้นักเรียนที่ไม่ได้เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่อยู่ห่างไกลในชนบท การเรียนการสอนเน้นการฝึกทักษะพื้นฐาน เพื่อการประกอบอาชีพ และเมื่อนักเรียนจบแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ ตลอดจนการใช้แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และให้สามารถปรับตนเองให้เข้ากับสภาพทางสังคมเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม ให้รักและต้องการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้ดีขึ้น

การขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานนับเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต เพราะเป็นการจัดเพื่อยกระดับการศึกษาของประชาชนทั่วประเทศให้ได้รับการศึกษาสูงขึ้น เพื่อให้ทันกับการปรับตัวต่อภาวะการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยในปัจจุบัน รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นดังกล่าวจึงได้กำหนดไว้ในนโยบายเร่งรัดการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจาก 6 ปี เป็น 9 ปี ให้ทั่วถึงอย่างมีคุณภาพกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนทั่วประเทศ โดยการเปิดขยายชั้นเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความพร้อมและอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาและให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศที่มีความพร้อมและอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาปัจจุบัน ได้ดำเนินการเปิดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานกระจายไปตามต่างจังหวัดต่าง ๆ นับว่าการดำเนินงานผ่านไปได้ด้วยดี (กตัญญูตา เจริญถนอม, 2560)

สรุปได้ว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่จะขยายโอกาสทางการศึกษามาจากบังคับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี ได้พัฒนาไปสู่การขยายโอกาสทางการศึกษาในปัจจุบัน และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เรียนเพิ่มขึ้นอีก 3 ปี โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนออกไปประกอบอาชีพ

นโยบาย มาตรการ และวัตถุประสงค์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้นถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และกำหนดมาตรการที่จะดำเนินการโดยเปิดขยายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษาและร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประชาสัมพันธ์จึงให้เห็นคุณค่าของการศึกษาต่อโดยมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2539 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้มีโอกาสศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้นอีก 3 ปี เป็นการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และทักษะวิชาชีพเพียงพอต่อการเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือประกอบอาชีพอิสระให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และสังคมหรือศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีปัญหาและอุปสรรคที่สำนักงานการขยายโอกาสทางการศึกษา ได้สรุปไว้มีดังนี้

1. อาคารสถานที่ไม่เพียงพอ โรงเรียนยังขาดอาคารเรียน อาคารประกอบตลอดจนห้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน เช่น ห้องทดลองวิทยาศาสตร์ บางโรงเรียนมีพื้นที่ทางการเกษตรไม่เพียงพอสำหรับการเรียนการสอน
2. วัสดุครุภัณฑ์บางประเภทยังขาดแคลน ได้แก่ โต๊ะ เก้าอี้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
3. อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนมีจำนวนไม่เพียงพอ
4. บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอและวุฒิสาวิชาเอกไม่ตรงกับวิชา นอกจากนี้ยังขาดแคลนครูที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน

5. งบประมาณได้รับล่าช้าและมีจำนวนไม่เพียงพอใช้จ่ายในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งงบประมาณในการจัดอบรมสัมมนาและศึกษาดูงานด้วย

6. การประชาสัมพันธ์เพื่อชักจูงเด็กเข้าเรียนต่อทำได้ไม่ครอบคลุมและขาดการประสานงาน และวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

7. ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่มีฐานะยากจน ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และต้องการให้เด็กช่วยทำงานบ้าน ผู้ปกครองบางคนในท้องถิ่นนิยมส่งบุตรหลานไปทำงานหารายได้ช่วยครอบครัว

สรุปได้ว่า เป็นนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพิ่มขึ้นถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้แก่นักเรียนที่ด้อยโอกาส มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียน ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้มีโอกาสศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้น ตามที่รัฐบาลได้กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เข้ามาจัดการเรียนการสอนแก่ผู้ด้อยโอกาสในการศึกษาต่อให้บรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ ที่ได้ตั้งไว้

ข้อมูลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 3

ประวัติความเป็นมาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 43 ได้บัญญัติสิทธิ และเสรีภาพด้านการศึกษาของปวงชนชาวไทยไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับ การศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บ ค่าใช้จ่าย” และในบทเฉพาะกาลมาตรา 335 (3) ได้กำหนดให้รัฐธรรมนูญประกาศใช้ ดังนั้น รัฐจะต้องดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้และต้องเตรียมการให้พร้อมที่จะจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน 12 ปี อย่างทั่วถึงมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งถือเป็นกฎหมายการศึกษาฉบับแรกของไทย ที่กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชนชาวไทยให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ มาตรา 10 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี ต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” เพื่อเป็นการตอบสนอง ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และกรมวิชาการ จึงเป็นหน่วยงานที่จะต้องมารวมกันเป็นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ชั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดการศึกษาชั้นพื้นฐาน 12 ปี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน่วยงานส่วนกลางประจำภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จำนวน 183 เขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 42 เขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานส่วนกลาง จำนวน 16 หน่วยงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564ก, สื่อบนออนไลน์)

วิสัยทัศน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 3 “ใสสะอาด ปราศจากคอร์รัปชัน”

พันธกิจ 1) สร้างวัฒนธรรมและค่านิยมการต่อต้านการทุจริตในองค์กร 2) เสริมสร้างระบบบริหารจัดการภายในองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาล และ 3) พัฒนาระบบและกลไกในการป้องกัน การควบคุม และการตรวจสอบการทุจริต

เป้าประสงค์ เพื่อผลักดันให้ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) ของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีหน้าที่ในการดูแลรับผิดชอบ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 81 แห่ง ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เปิดทำการเรียนการสอน ตั้งแต่ในระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบไปด้วย บ้านห้วยไช้เนา บ้านภูไทร ชุมชนวัดเขาไม้แก้ว วัดบุญสัมพันธ์ บ้านโรงทืบ บ้านตะเคียนเตี้ย บ้านนาวัง วัดเวฬุวนาราม บ้านโป่งสะแกต อนุบาลบางละมุง วัดสุกรีบุญญาราม บ้านบางละมุง บ้านทุ่งกราด วัดโป่ง วัดสว่างอารมณ์ บ้านมาบประชัน ชุมชนบ้านหนองปรือ วัดสุทธาวาส บ้านเนินพลับหวาน วัดเขาโพธิ์ทอง บ้านทุ่งกลม บ้านสันติคาม วัดหนองเกตุใหญ่ วัดหนองเกตุน้อย ห้วยใหญ่ บ้านนอก บ้านทุ่งคา บ้านมาบพิททอง บ้านทุ่งละหาน บ้านชากนอก บ้านบึง บ้านหุบบอน บ้านสุรศักดิ์ บ้านเขาคันทอง บ้านระเวียง บ้านพันเสด็จนอก บ้านชากยายจีน วัดมโนรม วัดแหลมฉบัง วัดใหม่เนินพะยอม วัดบ้านนา บ้านบ่อวิน บ้านเขาหิน อนุบาลบ้านบางพระ (โรงเรียนอานันทมหิดล) ศรีราชา บ้านห้วยกรู วัดตโปทาราม บ้านห้วยกุ่ม (ประสานราษฎร์วิทยา) วัดเขาฉลาก บ้านทางตรง วัดอัมพวัน วัดหนองคล้า บ้านวังค้อ บ้านหนองปรือ บ้านบึง บริษัท ไทยกลีกรสงเคราะห์ วัดจุกระเชอ วัดพระประทานพร วัดนาพรวัว วัดรังสีสุทธาวาส วัดพิบูลสถนธรรม วัดวังหิน บ้านเขาหิน บ้านโค้งดารา บ้านเขาตะแบก บ้านเนินตอง วัดหนองขาม บ้านหินวง วัดหนองจับเต่า บ้านอำเภอ วัดนาจอมเทียน ชุมชนบ้านบางเสร่ เกล็ดแก้ว บ้านเขาชีจรรย์ จุกเสม็ด บ้านชลอด บ้านเขาบายศรี บ้านกม.ห้า อนุบาลบ้านเตาถ่าน บ้านลัดทิพย์ วัดเขาคันธมาทน์ และชุมชนบ้านช่องแสมสาร

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีภารกิจในการบริหารจัดการศึกษา มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจที่ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 ประกาศ ณ วันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 ประกาศ ณ วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2561 ดังนี้

ข้อที่ 5 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น
2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษาและหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่าย งบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
3. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
4. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเขตพื้นที่การศึกษา
5. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
6. ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและ พัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
7. จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
8. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบ ที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา
9. ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย และพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

10. ประสาน ส่งเสริม การดำเนินการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการและคณะทำงานด้าน การศึกษา

11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไประหว่างองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

12. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ 6 ให้แบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ไว้ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มอำนวยการ
2. กลุ่มนโยบายและแผน
3. กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
4. กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์
5. กลุ่มบริหารงานบุคคล
6. กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
7. กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
8. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
9. หน่วยตรวจสอบภายใน
10. กลุ่มกฎหมายและคดี

ข้อ 7 ส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มอำนวยการ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้
 - 1.1 ปฏิบัติงานสารบรรณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 - 1.2 ดำเนินการเกี่ยวกับงานช่วยอำนวยการ
 - 1.3 ดำเนินการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และยานพาหนะ
 - 1.4 จัดระบบบริหารงาน การควบคุมภายใน และพัฒนาองค์กร
 - 1.5 ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่กิจการ ผลงาน และบริการข้อมูลข่าวสาร
 - 1.6 ประสานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอกเขตพื้นที่

การศึกษา

- 1.7 ประสาน ส่งเสริมการจัดสวัสดิการและสวัสดิภาพ
- 1.8 ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- 1.9 ดำเนินการเลือกตั้งและสรรหากรรมการและอนุกรรมการ
- 1.10 ประสาน ส่งเสริมการจัดสวัสดิการและสวัสดิภาพ

1.11 ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีใช้งานของส่วนราชการใดโดยเฉพาะ

1.12 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

2. กลุ่มนโยบายและแผน มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

2.1 จัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น

2.2 วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษาและแจ้งการจัดสรรงบประมาณ

2.3 ตรวจสอบ ติดตาม ประเมิน และรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณและผลการปฏิบัติ ตามนโยบายและแผน

2.4 ดำเนินการวิเคราะห์ และจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบ รวม เลิก และโอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.5 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

3. กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษา วิเคราะห์ ดำเนินการ และส่งเสริมการจัดการศึกษาทางไกล

3.2 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษา

3.3 ดำเนินงานสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการศึกษา

3.4 ดำเนินการวิเคราะห์ และปฏิบัติงานระบบคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

3.5 ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินงานบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.6 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

4. กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

4.1 ดำเนินงานเกี่ยวกับงานบริหารการเงิน

4.2 ดำเนินงานเกี่ยวกับงานบริหารงานบัญชี

4.3 ดำเนินงานเกี่ยวกับงานบริหารงานพัสดุ

4.4 ดำเนินงานเกี่ยวกับงานบริหารสินทรัพย์

4.5 ให้คำปรึกษาสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานบริหารการเงิน งานบัญชี งานพัสดุ และงานบริหารสินทรัพย์

4.6 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

5. กลุ่มบริหารงานบุคคล มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

5.1 วางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง

5.2 ส่งเสริม สนับสนุนการมีหรือเลื่อนวิทยฐานะ

5.3 วิเคราะห์และจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการสรรหา บรรจุและแต่งตั้ง ย้าย โอน และการลาออกจากราชการ ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

5.4 ศึกษา วิเคราะห์ และดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนเงินเดือน การมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติของข้าราชการครูและทะเบียนประวัติ

5.5 จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับบำเหน็จความชอบและทะเบียนประวัติ

5.6 จัดทำข้อมูลระบบจ่ายตรงเงินเดือนและค่าจ้างประจำ

5.7 ปฏิบัติการบริการและอำนวยความสะดวกในเรื่องการออกหนังสือรับรองต่าง ๆ การออกบัตรประจำตัว และการขออนุญาตต่าง ๆ

5.8 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

6. กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

6.1 ดำเนินงานฝึกอบรมการพัฒนาก่อนแต่งตั้ง

6.2 ดำเนินงานฝึกอบรมพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงาน

6.3 ดำเนินงานพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ

6.4 ปฏิบัติงานส่งเสริม สนับสนุน และยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

6.5 ดำเนินการเกี่ยวกับการลาศึกษาต่อ ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัยภายในประเทศหรือต่างประเทศ

6.6 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และเสริมสร้างระบบเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

6.7 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

7. กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

7.1 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรการศึกษาระดับก่อน ประถมศึกษา และหลักสูตรการศึกษาพิเศษ

7.2 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาหลักสูตรการสอนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

7.3 วิจัย พัฒนา ส่งเสริม ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลการศึกษา

7.4 วิจัย พัฒนา ส่งเสริม มาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งประเมิน ติดตาม และตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

7.5 นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา

7.6 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาสื่อวัตกรรมการนิเทศทางการศึกษา

7.7 ปฏิบัติงานเลขานุการคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา

7.8 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

8. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

8.1 ศึกษา วิเคราะห์ ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินงานเกี่ยวกับศาสตร์พระราชา

8.2 ส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

8.3 ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการเกี่ยวกับการจัดเตรียมข้อมูลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

8.4 ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบาย และ มาตรฐานการศึกษา

8.5 ส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ

8.6 ส่งเสริมงานการแนะแนว สุขภาพ อนามัย กีฬา และนันทนาการ ลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ นักศึกษาวิชาทหาร ประชาธิปไตย วินัยนักเรียน การพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน และ งานกิจการนักเรียนอื่น

8.7 ส่งเสริม สนับสนุนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

8.8 ประสานการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติด และส่งเสริมป้องกันการแก้ไขและคุ้มครองความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา รวมทั้งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

8.9 ดำเนินงานวิเทศสัมพันธ์

8.10 ประสาน ส่งเสริมการศึกษากับการศาสนาและการวัฒนธรรม

8.11 ส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมทางการศึกษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น

8.12 ประสานและส่งเสริมสถานศึกษาให้มีบทบาทในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

8.13 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

9. หน่วยตรวจสอบภายใน ให้ปฏิบัติงานขึ้นตรงกับหัวหน้าส่วนราชการและมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

9.1 ดำเนินงานเกี่ยวกับงานตรวจสอบการเงิน การบัญชี และตรวจสอบระบบการดูแลทรัพย์สิน

9.2 ดำเนินงานเกี่ยวกับงานตรวจสอบการดำเนินงานหรือกระบวนการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับผลผลิต หรือเป้าหมายที่กำหนด

9.3 ดำเนินงานเกี่ยวกับการประเมินการบริหารความเสี่ยง

9.4 ดำเนินการอื่นเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในตามที่กฎหมายกำหนด

9.5 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

10. กลุ่มกฎหมายและคดี ให้ปฏิบัติงานขึ้นตรงกับผู้อำนวยการสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา และมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

10.1 ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการมีวินัยและรักษาวินัย

10.2 ดำเนินการสืบสวนเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน

10.3 ดำเนินการสอบสวนเกี่ยวกับวินัยและการตรวจพิจารณาวินัย

10.4 ดำเนินการเกี่ยวกับการอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์

10.5 ดำเนินการเกี่ยวกับการร้องทุกข์และการพิจารณาร้องทุกข์

10.6 ดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่

10.7 ดำเนินการเกี่ยวกับงานคดีปกครอง คดีแพ่ง คดีอาญา และคดีอื่น ๆ ของรัฐ

10.8 ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

10.9 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย จัดทำข้อมูลและติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนางานกฎหมายและงานคดีของรัฐ

10.10 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

เขตพื้นที่รับผิดชอบและที่ตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีเขตพื้นที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา จำนวนอำเภอ 3 อำเภอ คือ 1) อำเภอสัตหีบ 2) อำเภอบางละมุง 3) อำเภอสัตหีบ ที่ตั้งสำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 14/42 หมู่ 4 ตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี รหัสไปรษณีย์ 20150 ช่องทางการติดต่อประสานงาน สามารถติดต่อได้ผ่านทางโทรศัพท์ หมายเลข 0-3823-4218, โทรสาร หมายเลข 0-3823-4189 E-mail: 2546chon3@gmail.com Website: <http://www.chon3go.th/web/> Facebook: <https://www.facebook.com/3chonburi3> และ Page: <https://www.facebook.com/chon333/> ซึ่งเป็นช่องทางที่สำนักงานได้เปิดให้บริการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศไทย

กัตัญญดา เจริญถนอม (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการดำเนินการเรียนการสอนด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอนด้านการเตรียมการจัดการสอน ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยีและด้านการวัดและประเมินผลการสอนส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการดำเนินการเรียนการสอนด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยีด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอนและด้านการวัดและประเมินผลการสอนและด้านการเตรียมการจัดการสอน และ 2) แนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ศาสตราจารย์ และสมควร นามสีฐาน (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษารองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ดังนี้ 1) ควรจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสมโดยสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน 2) ควรส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลประเมินผลโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง และ 3) ควรกำหนดเป้าหมายความสำเร็จในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

มณี โพนแพงพา และศิริกาญจน์ ไกรบำรุง (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีจำนวน 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการมีส่วนร่วม 2) หลักการพัฒนาทั้งระบบ 3) หลักการบริหารจัดการที่ดี 4) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล 5) หลักการบริหารจัดการตนเอง 6) หลักความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ และ 7) หลักการกระจายอำนาจ สามารถอธิบายองค์ประกอบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ได้ร้อยละ 76.034 และ 2) ระดับความคิดเห็นการศึกษาความคิดเห็นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

สุชะณี ปัญญา และนันทิยา น้อยจันทร์ (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2) ระดับแนวทางการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ใน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา

ในรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.850 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.723 และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.721

เทพดินทร์ คะสา, ณรงค์ พิมสาร และสิริกาญจน์ ธนวุฒิปพรพินิต (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1, 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการปฏิบัติงานการบริหารการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1, 2 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 2) รูปแบบการบริหารการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1,2 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย มีการดำเนินการ 23 เรื่อง องค์ประกอบที่ 2 การบริหารงานงบประมาณ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย มีการดำเนินการ 18 เรื่อง องค์ประกอบที่ 3 การบริหารงานบุคลากร ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย มีการดำเนินการ 21 เรื่อง องค์ประกอบที่ 4 การบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย มีการดำเนินการ 19 เรื่อง 3) การประเมินรูปแบบ ผู้เกี่ยวข้องและผู้ใช้ได้ประเมินรูปแบบความเป็นไปได้และการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงของรูปแบบการบริหารการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1, 2 โดยด้านความเป็นประโยชน์ในการใช้งานจริงของรูปแบบ และด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด

นิพนธ์ ยอดดี (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) เปรียบเทียบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ทำงานต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน พิจารณารายด้าน พบว่า หลักการกระจายอำนาจ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลักการพัฒนาทั้งระบบกับหลักการความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอายุแตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และ 3) ผลการรวบรวม ข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักการพัฒนาทั้งระบบมากที่สุด รองลงมา หลักการ ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักการบริหารตนเอง และหลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุนน้อยที่สุด

กิตติพงษ์ ลาญาติ และกาญจน์ เรืองมนตรี (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของแนวทางการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การตรวจสอบ และถ่วงดุล สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหาร ตนเอง และ 2) แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 2.1) การ กระจายอำนาจ 2.2) การบริหารตนเอง 2.3) การบริหารแบบมีส่วนร่วม และ 2.4) การตรวจ และถ่วงดุล

งานวิจัยในต่างประเทศ

ซูมาร์โซโน และคณะ (Sumarsono, et al., 2019 อ้างอิงใน มณี โพนแพงพา และศิริกาญจน์ ไกรบำรุง, 2562) ได้ทำการศึกษาเรื่องโอกาสในการบริหารวิชาการโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานในภาคตะวันออกเฉียงของอินโดนีเซีย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ศึกษาการบริหาร วิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงของอินโดนีเซีย โดยใช้แบบสอบถาม ในการเก็บข้อมูลกับผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 35 คน จาก 10 จังหวัด ในพื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงของอินโดนีเซีย พบว่า ประเทนโยบาย ผลกระทบของนโยบาย ความโปร่งใส การแบ่งงานตามนโยบาย ความเป็นอิสระของโรงเรียน การปรับปรุงคุณภาพโรงเรียน ขอบเขต การดำเนินงานตามนโยบาย และการแนะแนวของครู มีผลต่อโอกาสในการบริหารวิชาการโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงของอินโดนีเซียในระดับที่ดี ในส่วนด้านการวางแผน การประเมินแผนงานและการรายงาน ความเหมาะสมของผลประโยชน์ด้านเวลา การใช้ ประโยชน์การจัดการหรือจัดหา การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ความรับผิดชอบ และคุณภาพ ของครู ควรได้รับการปรับปรุงรูปแบบการบริหาร โดยเฉพาะในส่วนการประเมินของครู การนิเทศ

หรือฝึกอบรม ควรมีความเหมาะสมกับจำนวนครู เวลา ต้นทุน การจัดสรร แหล่งที่มาของต้นทุน ประเภทต้นทุน ให้มีความสอดคล้องกัน

มาร์ติน (Martin, 2019 อ้างอิงใน ผุสชะนี ปัญญา และนันทิยา น้อยจันทร์, 2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารโรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management: SBM) จากผลการประเมินการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า การบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการดำเนินงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไม่ได้มีผลต่อการดำเนินการอย่างเต็มที่ โดยขาดการมีส่วนร่วมและแรงจูงใจ เนื่องจากการกระจายอำนาจ ส่วนใหญ่ยังเป็นรูปแบบการบริการเดิม กล่าวคือ ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้นำในการปฏิบัติโดยตรงแต่เพียงผู้เดียว แต่หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานครู ผู้ปกครอง และนักเรียน จะต้องมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการจัดการ การกำกับดูแล การมีส่วนร่วมด้วย ดังนั้นการผู้บริหารจำเป็นที่จะต้องกระจายการจัดการศึกษาให้แก่ครูผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องในการบริหาร เพื่อให้การดำเนินงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

โรห์มา และคณะ (Rohma, et al., 2020 อ้างอิงใน เทพดินทร์ คะสา, ณรงค์ พิมสาร และสิริกาญจน์ ธนวุฒิพรพินิต, 2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของการบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และความเป็นมืออาชีพของครูที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของการบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และความเป็นมืออาชีพของครูที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เมืองปราบมูลีห์ ตีมูร์ ประเทศอินโดนีเซีย โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เมืองปราบมูลีห์ ตีมูร์ ประเทศอินโดนีเซีย จำนวน 135 คน พบว่า 1) การบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เมืองปราบมูลีห์ ตีมูร์ ประเทศอินโดนีเซีย อย่างมีนัยสำคัญ และ 2) ความเป็นมืออาชีพของครู มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เมืองปราบมูลีห์ ตีมูร์ ประเทศอินโดนีเซีย อย่างมีนัยสำคัญ

ฆานี และคณะ (Ghani, et al., 2020 อ้างอิงใน ผุสชะนี ปัญญา และนันทิยา น้อยจันทร์, 2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในมาตราชาห์ จากการ์ตา มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และประเมินระดับความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในมาตราชาห์ จากการ์ตา การศึกษาใช้แนวทางเชิงคุณภาพเชิงพรรณนาโดยใช้แบบจำลองการประเมิน CIPP (บริบท การป้อนข้อมูล กระบวนการ และผลลัพธ์) เก็บรวบรวม

ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จาก ผู้บริหาร รองผู้บริหาร หัวหน้าหลักสูตรและ
 กิจการนักศึกษา คณะกรรมการชุมชน และนักศึกษาในมาตราชาห์ จากการ์ตา Jakarta จากผล
 การวิเคราะห์และประเมินระดับความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยใช้
 แบบจำลองการประเมิน CIPP พบว่า บริบท การป้อนข้อมูล กระบวนการ และผลลัพธ์
 มีประสิทธิภาพต่อระดับความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอยู่ในระดับมาก
 ซึ่งหากต้องการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้อง
 ต้องให้ความสำคัญกับการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา มีความรับผิดชอบต่อผู้ที่จะได้รับ
 ผลประโยชน์ ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ให้มากขึ้น

ริณี และคณะ (Rini, et al., 2020 อ้างอิงใน นิพนธ์ ยอดดี, 2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง
 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอินโดนีเซีย: การตัดสินใจ ปัญหา และกลยุทธ์การแก้ปัญหา
 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) การตัดสินใจในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอินโดนีเซีย 2) ปัญหา
 ในการนำการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปปฏิบัติในอินโดนีเซีย และ 3) กลยุทธ์ในการ
 จัดการกับปัญหาของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอินโดนีเซีย โดยทำการสัมภาษณ์
 ผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะกรรมการโรงเรียนในอินโดนีเซีย พบว่า 1) การตัดสินใจในการ
 บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในอินโดนีเซีย ยังไม่เท่าเทียมกัน 2) ปัญหาในการนำการบริหาร
 โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปปฏิบัติในอินโดนีเซีย ส่วนใหญ่ขาดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
 การบริหารงานและการปกครองยังมีความบกพร่องในด้านการติดต่อประสานงาน ผู้อำนวยการ
 โรงเรียนและคณะกรรมการโรงเรียนยังมีความซับซ้อนในการบริหารงาน กสณจัดสรรงบประมาณ
 การจัดการนิเทศและการฝึกอบรมที่ยังไม่มีความสอดคล้องกับหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียน
 เป็นฐาน และ 3) กลยุทธ์ในการจัดการกับปัญหาของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า
 กลยุทธ์ในการจัดการกับปัญหา ได้แก่ การขอความร่วมมือ การสนับสนุนเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม
 จากผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารและบุคคลกรจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการหรือนโยบาย
 ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน ผู้บริหารจะต้องเป็นส่วนหนึ่งกับบุคคลกรและคณะ
 บริหารของโรงเรียน กระจายอำนาจในการมอบหมายงานให้มีความเหมาะสมและเท่าเทียมกัน

อามอน และบุสตามี (Amon and Bustami, 2021 อ้างอิงใน กิตติพงษ์ ลาญาติ และ
 กาญจน์ เรืองมนตรี, 2566) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้
 ในการจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำการบริหารโดยใช้
 โรงเรียนเป็นฐานมาประยุกต์ใช้ในการจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้ของสถาบันการศึกษา
 ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในอินโดนีเซีย พบว่า การนำการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 มาประยุกต์ใช้ในการจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้ของสถาบันการศึกษาระดับประถมศึกษา

และมัธยมศึกษาในอินโดนีเซียประสบความสำเร็จในระดับมาก เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จะต้องเพิ่มขีดความสามารถของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการโรงเรียน และการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นความสำคัญของแง่มุมต่าง ๆ ของวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน กระบวนการศึกษา และการปรับหลักสูตร โดยผู้บริหาร มอบหมายหน้าที่และอำนาจให้กับบุคลากรในการจัดระเบียบ การดำเนินการ การมีส่วนร่วมของสมาชิกโรงเรียนทุกคนและการควบคุมดูแลเพื่อตรวจสอบเครื่องมือการเรียนรู้ เช่น สื่อการสอน แผนการสอน สื่อการเรียนรู้และการนิเทศการเรียนรู้ด้วยการนำการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้ในการจัดการหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สร้างอุปนิสัยของนักเรียน ปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้งในประเทศและต่างประเทศนั้น สามารถสรุปได้ว่าแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ นั้นถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะชี้ให้เห็นถึง แนวทางการการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนทั้ง 5 ด้านคือ 1) ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการเตรียมการจัดการสอน 3) ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี 4) ด้านการดำเนินการเรียนการสอน และ 5) ด้านการวัดและประเมินผลการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้เป็นระบบที่ชัดเจนยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนในการที่จะพัฒนาให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาชาติต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง “แนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และนำเสนอรายงานในรูปแบบตารางประกอบด้วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 81 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 2,070 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564ก, สื่ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ปีการศึกษา 2564 ที่ได้จากสูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ขนาดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.05

ดังนั้น ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำวิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 336 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้หลักความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ด้วยวิธี แบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) เทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากขนาดของประชากรในแต่ละตำแหน่ง ได้กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามคือ ผู้บริหารสถานศึกษา 81 คน และครูผู้สอน 225 คน รวมจำนวน 336 คน ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรของโรงเรียน และกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามอำเภอ

อำเภอ	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร	ครู	รวม	ผู้บริหาร	ครู	รวม
อำเภอบางละมุง	31	833	864	31	109	140
อำเภอศรีราชา	35	841	876	35	107	142
อำเภอสัตหีบ	15	315	330	15	39	54
รวม	81	1,989	2,070	81	255	336

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564ก, สืบออนไลน์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ (ปีเต็ม) ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน (ปีเต็ม) และตำแหน่งปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังต่อการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียน การสอน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีลักษณะแบบสอบถามเป็น Rating Scale ประกอบด้วย 5 ด้าน จำนวน 40 ข้อ ได้แก่

1. ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน
2. ด้านการเตรียมการจัดการสอน
3. ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี
4. ด้านการดำเนินการเรียนการสอน
5. ด้านการวัดและประเมินผลการสอน

ซึ่งแบบสอบถามส่วนที่ 2 จะประเมินคำตอบเป็น 5 ระดับ (Rating Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) คือ

สภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังมากที่สุด	ให้ค่าน้ำหนัก 5 คะแนน
สภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังมาก	ให้ค่าน้ำหนัก 4 คะแนน
สภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังปานกลาง	ให้ค่าน้ำหนัก 3 คะแนน

สภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังน้อย ให้ค่าน้ำหนัก 2 คะแนน

สภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังน้อยที่สุด ให้ค่าน้ำหนัก 1 คะแนน

การระดับค่าคะแนน ระดับโดยถือตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย โดยใช้สูตรอัตราภาคชั้น

$$\frac{5-1}{5} = 0.80$$

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.80 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.81–2.60 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.61–3.40 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41–4.20 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.21–5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) เกี่ยวกับการ
แนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจาก
การศึกษาทฤษฎี การทบทวนวรรณกรรม มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่อง แนวทางการบริหารวิชาการ
ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยพัฒนาข้อคำถามมาจาก
งานวิจัยของเพชรรัตน์ สีหาทัพ (2561) และ กัตัญญดา เจริญถนอม (2560) และใช้เป็นแนวทาง
ในการสร้างแบบสอบถามครั้งนี้

2. สร้างแบบสอบถาม และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่า ครอบคลุมวัตถุประสงค์
จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับร่างตามโครงสร้างของเนื้อหา และนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำ
ของอาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

3. นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบทั้ง 3 ท่าน โดยตรวจสอบ
หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหาเครื่องมือ
จากนั้นนำคะแนนไปคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-
Objective Congruence: IOC) เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหาความชัดเจนของ
ข้อคำถามและประเด็นคำถาม โดยสามารถวัดสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการได้ตามวัตถุประสงค์ เมื่อนำมาใช้
จริงซึ่งมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจ ว่าคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการการวิจัยในเรื่องดังกล่าวที่ต้องการศึกษาวิจัย

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ ว่าคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการการวิจัยในเรื่องดังกล่าวที่ต้องการศึกษาวิจัย

-1 หมายถึง คำถามนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการการวิจัยในเรื่องดังกล่าวที่ต้องการศึกษาวิจัย

ซึ่งจากการนำแบบสอบถามไปทดสอบความเที่ยงตรง พบว่า คำถามทุกข้อได้ค่า $IOC > 0.5$ และค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 แสดงว่า สามารถนำไปใช้งานได้ (แสดงค่าในภาคผนวก)

4. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยจะหาความเชื่อมั่นโดยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try-Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โรงเรียนบ้านโป่งสะแกต จำนวน 30 คน ได้ค่า Try-Out มากกว่า 0.8 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้สามารถนำไปเก็บข้อมูลได้จริง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยตรง ดังนี้

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำนวน 336 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564ก, สื่อนอนไลน์) ในการดำเนินการตอบแบบสอบถามจำนวน 336 ชุด จากการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) มีทั้งคำถามแบบปลายปิด (Close Ended Questions) สอบถามผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังต่อการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1.2 ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา โดยตรวจสอบความถูกต้องความครบถ้วนของข้อมูล แล้วนำมากำหนดรหัสคำตอบเพื่อทำการวิเคราะห์ประมวลผลต่อไป

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการหาข้อมูลด้วยการค้นคว้าจากเอกสารและบทความที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่ใช้เป็นแนวทางในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

แนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 วิเคราะห์และอธิบายโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index Modified: $PNI_{Modified}$) ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติการวิจัย เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ รายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ความถี่ ร้อยละ

ส่วนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังต่อการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index Modified: $PNI_{Modified}$) เพื่อใช้จัดลำดับความสำคัญ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ความถี่ ร้อยละ

โดยการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis)

1. ร้อยละ (Percentage) เป็นสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความถี่ หรือจำนวนที่ต้องการกับความถี่หรือจำนวนทั้งหมด โดยเทียบเป็น 100 ค่าร้อยละจะแสดงความหมายของค่าและสามารถนำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกันได้

2. ค่าเฉลี่ย (Mean)

3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นการวัดการกระจาย เขียนแทนด้วย S.D. หรือ S

$$S.D. = \frac{\sqrt{\sum (x - \bar{x})^2}}{n-1}$$

หรือ

$$S.D. = \frac{\sqrt{n \sum x^2 - (\sum x)^2}}{n(n-1)}$$

4. ความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index Modified: $PNI_{Modified}$) เพื่อใช้จัดลำดับความสำคัญของค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น โดยค่า $PNI_{Modified}$ มากกว่า 0.2 ขึ้นไป

ถือว่ามีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน (สุริมล ว่องวานิช, 2558)
ด้วยสูตรนี้

$$PNI_{\text{Modified}} = (I - D) / D$$

เมื่อ PNI ดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index)

I แทนค่าเฉลี่ยของสภาพที่คาดหวัง (Importance)

D แทนค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน (Degree of Success)



บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังต่อการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยใช้แบบการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น Priority Needs Index (PNI_{Modified})

ตอนที่ 3 แนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
PNI _{Modified}	แทน	ดัชนีความต้องการจำเป็น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่งปัจจุบัน

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	128	38.10
หญิง	208	61.90
2. อายุ (ปีเต็ม)		
20-30 ปี	88	26.10
31-40 ปี	183	54.50
41-50 ปี	45	13.40
51-60 ปี	20	6.00
3. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	271	80.70
ปริญญาโท	56	16.70
ปริญญาเอก	9	2.60
4. ประสบการณ์ทำงาน (ปีเต็ม)		
น้อยกว่า 5 ปี	89	26.50
5-10 ปี	157	46.70
11-15 ปี	47	14.00
16 ปี ขึ้นไป	43	12.80
5. ตำแหน่งปัจจุบัน		
ผู้บริหารสถานศึกษา	81	24.10
ครูผู้สอน	255	75.90

หมายเหตุ: n=336

จากตาราง 2 แสดงว่า สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พบว่า เป็นเพศหญิง จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 61.90 และเป็นเพศชาย จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 38.10 มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50 รองลงมา มีอายุ 20-30 ปี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 26.10 มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 13.40 และมีอายุ 51-60 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00 จบระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 271 คน

คิดเป็นร้อยละ 80.70 ระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 และมีระดับการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.60 ประสบการณ์ทำงาน 5–10 ปี จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 46.70 น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 มีประสบการณ์ทำงาน 11–15 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 14.00 และมีประสบการณ์ทำงาน 16 ปี ขึ้นไป จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 12.80 และมีตำแหน่งเป็นครูผู้สอน จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 75.90 ตำแหน่งเป็นครูผู้สอน จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 75.90 รองลงมา ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 24.10

ตอนที่ 2 การบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
การเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยใช้แบบการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น Priority Needs Index (PNI_{Modified})

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังและลำดับในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยพิจารณา 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน ด้านการเตรียมการจัดการสอน ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี ด้านการดำเนินการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลการสอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง และลำดับในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่คาดหวัง			PNI _{Modified}	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1.	ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน	3.44	0.73	มาก	4.35	0.49	มากที่สุด	0.26	4
2.	ด้านการเตรียมการจัดการสอน	3.41	0.73	มาก	4.42	0.52	มากที่สุด	0.29	1
3.	ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี	3.42	0.76	มาก	4.42	0.53	มากที่สุด	0.29	1

ตาราง 3 (ต่อ)

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่คาดหวัง			PNI _{Modified}	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
4.	ด้านการดำเนินการเรียนการสอน	3.49	0.71	มาก	4.37	0.50	มากที่สุด	0.25	5
5.	ด้านการวัดและประเมินผล	3.42	0.76	มาก	4.39	0.49	มากที่สุด	0.28	3
	ภาพรวม	3.43	0.74	มาก	4.39	0.51	มากที่สุด	0.27	-

หมายเหตุ: n=336

จากตาราง 3 แสดงว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.43$, S.D.=0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ด้านการดำเนินการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.49$, S.D.=0.71) รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.44$, S.D.=0.73) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเตรียมการจัดการสอน ($\bar{X}=3.41$, S.D.=0.73) ตามลำดับ

สภาพที่คาดหวังในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.39$, S.D.=0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.42$, S.D.=0.53) รองลงมา คือ ด้านการเตรียมการจัดการสอน ($\bar{X}=4.42$, S.D.=0.52) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.49) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น Priority Needs Index (PNI_{Modified}) โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวัง (PNI_{Modified}=0.27) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าสูงสุด พบว่า ด้านการเตรียมการจัดการสอน และด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี (PNI_{Modified}=0.29) รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผลการสอน (PNI_{Modified}=0.28) และด้านที่มีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น Priority Needs Index (PNI_{Modified}) ต่ำสุด คือ ด้านการดำเนินการเรียนการสอน (PNI_{Modified}=0.25) ตามลำดับ

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง และลำดับในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอนเป็นรายข้อ

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่คาดหวัง			PNI _{Modified}	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1.	สถานศึกษาให้อิสระแก่ครู ในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการจัดการเรียนการสอน	3.46	0.64	มาก	4.31	0.50	มากที่สุด	0.24	3
2.	สถานศึกษาให้อิสระแก่ คณะกรรมการสถานศึกษาในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการจัดการเรียนการสอน	3.52	0.78	มาก	4.46	0.53	มากที่สุด	0.26	2
3.	สถานศึกษามีการแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็น คณะกรรมการ ผู้รับผิดชอบ แผนงาน/โครงการการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	3.19	0.80	ปานกลาง	4.48	0.50	มากที่สุด	0.40	1
4.	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกันสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	3.29	0.86	ปานกลาง	4.11	0.37	มาก	0.24	3
5.	สถานศึกษามีการปรับปรุงหลักสูตร สถานศึกษาได้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา	3.64	0.68	มาก	4.39	0.52	มากที่สุด	0.20	6
6.	สถานศึกษามีการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.56	0.64	มาก	4.38	0.54	มากที่สุด	0.23	5
ภาพรวม		3.44	0.73	มาก	4.35	0.49	มากที่สุด	0.26	-

หมายเหตุ: n=336

จากตาราง 4 แสดงว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.44$, $S.D.=0.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า สถานศึกษามีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาได้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ($\bar{X}=3.64$, $S.D.=0.68$) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ($\bar{X}=3.56$, $S.D.=0.64$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นคณะกรรมการ ผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\bar{X}=3.19$, $S.D.=0.80$) ตามลำดับ

สภาพที่คาดหวังในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.35$, $S.D.=0.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า สถานศึกษามีการแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นคณะกรรมการ ผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\bar{X}=4.48$, $S.D.=0.50$) รองลงมา คือ สถานศึกษาให้อิสระแก่คณะกรรมการสถานศึกษาในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.46$, $S.D.=0.53$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกันสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.11$, $S.D.=0.37$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาคำดัชนีความต้องการจำเป็น Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน โดยรวมค่าเฉลี่ย ($PNI_{Modified}=0.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าสูงสุด พบว่า สถานศึกษามีการแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นคณะกรรมการ ผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($PNI_{Modified}=0.40$) รองลงมา คือ สถานศึกษาให้อิสระแก่คณะกรรมการสถานศึกษาในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{Modified}=0.26$) และข้อที่มีค่าต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาได้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ($PNI_{Modified}=0.20$) ตามลำดับ

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง
และลำดับในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียน
เป็นฐาน ด้านการเตรียมการจัดการสอน เป็นรายชื่อ

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่คาดหวัง			PNI _{Modified}	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1.	สถานศึกษามีการกำหนด ขั้นตอน ผู้รับผิดชอบใน การควบคุม กำกับ ติดตาม ตรวจสอบผล การดำเนินงานให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด โปร่งใสและตรวจสอบได้	3.20	0.81	ปาน กลาง	4.46	0.53	มาก ที่สุด	0.39	2
2.	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครองนักเรียน มีส่วน ร่วมในการวิเคราะห์ สภาพปัญหาความ ต้องการของท้องถิ่นเพื่อ นำมาจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา	3.26	0.88	ปาน กลาง	4.46	0.53	มาก ที่สุด	0.36	4
3.	สถานศึกษาส่งเสริมให้ ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ในกิจกรรมทางวิชาการ อื่น ๆ นอกเหนือจากการ จัดทำหลักสูตรของ สถานศึกษา	3.20	0.88	ปาน กลาง	4.43	0.53	มาก ที่สุด	0.38	3
4.	สถานศึกษาให้อิสระใน การกำหนดแนวทาง วิธีการ และหลักเกณฑ์ ในการจัดการเรียนการ สอนของครูผู้สอน	3.41	0.76	มาก	4.37	0.52	มาก	0.28	6

ตาราง 5 (ต่อ)

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่คาดหวัง			PNI _{Modified}	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
5.	สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจให้กับ คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีความเข้าใจใน กระบวนการพัฒนาและ ปรับปรุงกิจกรรมการ เรียนรู้	3.46	0.68	มาก	4.23	0.46	มากที่สุด	0.22	9
6.	สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจให้กับบุคลากร ทุกคนให้มีความเข้าใจใน กระบวนการพัฒนาและ ปรับปรุงกิจกรรมการ เรียนรู้	3.67	0.59	มาก	4.54	0.53	มากที่สุด	0.23	8
7.	สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจให้กับ ผู้ปกครองให้มีความ เข้าใจใน กระบวนการพัฒนาและ ปรับปรุงกิจกรรมการ เรียนรู้	3.17	0.81	ปาน กลาง	4.47	0.50	มากที่สุด	0.41	1
8.	สถานศึกษากำหนด แนวทางวิธีการและ หลักเกณฑ์ในการจัดการ เรียนการสอนของ ครูผู้สอน	3.62	0.65	มาก	4.40	0.53	มากที่สุด	0.33	5
9.	สถานศึกษามีการ วางแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดของ สถานศึกษาและ กระทรวงศึกษาธิการ	3.62	0.62	มาก	4.41	0.53	มากที่สุด	0.21	10

ตาราง 5 (ต่อ)

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่คาดหวัง			PNI _{Modified}	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
10.	สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นและหน่วยงานต่าง ๆ ในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	3.45	0.63	มาก	4.38	0.55	มากที่สุด	0.26	7
ภาพรวม		3.41	0.73	มาก	4.42	0.52	มากที่สุด	0.29	-

หมายเหตุ: n=336

จากตาราง 5 แสดงว่าสภาพปัจจุบันในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้านการเตรียมการจัดการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.41$, S.D.=0.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า สถานศึกษามีการสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนให้มีความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.67$, S.D.=0.59) รองลงมา คือ สถานศึกษากำหนดแนวทางวิธีการและหลักเกณฑ์ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน ($\bar{X}=3.62$, S.D.=0.65) ($\bar{X}=3.62$, S.D.=0.62) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือสถานศึกษามีการสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองให้มีความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.17$, S.D.=0.81) ตามลำดับ

สภาพที่คาดหวังในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้านการเตรียมการจัดการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.42$, S.D.=0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า สถานศึกษามีการสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนให้มีความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.54$, S.D.=0.53) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองให้มีความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.47$, S.D.=0.50) และข้อที่มีค่าต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการสร้างความเข้าใจให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.46) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาคำดัชนีความต้องการจำเป็น Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ด้านการเตรียมการจัดการสอน พบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวัง ($PNI_{Modified}=0.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อที่มีค่าสูงสุด พบว่า สถานศึกษามีการสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองให้มีความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ ($PNI_{Modified}=0.41$) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการกำหนดขั้นตอน ผู้รับผิดชอบในการควบคุม กำกับ ติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดโปร่งใสและตรวจสอบได้ ($PNI_{Modified}=0.39$) และข้อที่มีค่าต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของสถานศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ ($PNI_{Modified}=0.21$) ตามลำดับ

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง และลำดับในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี เป็นรายชื่อ

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่คาดหวัง			$PNI_{Modified}$	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1.	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน	3.61	0.71	มาก	4.55	0.50	มากที่สุด	0.26	5
2.	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารงานวิชาการ	3.22	0.84	ปานกลาง	4.44	0.53	มากที่สุด	0.37	1
3.	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุน ให้สถานศึกษาได้นำสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และทรัพยากรของชุมชนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	3.27	0.82	ปานกลาง	4.32	0.50	มากที่สุด	0.32	4
4.	สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน	3.47	0.73	มาก	4.39	0.52	มากที่สุด	0.26	5
5.	สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน	3.64	0.59	มาก	4.38	0.52	มากที่สุด	0.20	8
6.	สถานศึกษามีการจัดสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาวิชาการ	3.39	0.78	ปานกลาง	4.51	0.55	มากที่สุด	0.33	3

ตาราง 6 (ต่อ)

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่คาดหวัง			PNI _{Modified}	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
7.	สถานศึกษามีการจัดระบบสารสนเทศที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน	3.21	0.81	ปานกลาง	4.31	0.52	มากที่สุด	0.34	2
8.	สถานศึกษามีการประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.53	0.79	มาก	4.46	0.57	มากที่สุด	0.26	5
ภาพรวม		3.42	0.76	มาก	4.42	0.53	มากที่สุด	0.29	-

หมายเหตุ: n=336

จากตาราง 6 แสดงว่าสภาพปัจจุบันในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.42$, S.D.=0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่าสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.64$, S.D.=0.59) รองลงมาคือ สถานศึกษามีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.61$, S.D.=0.71) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการจัดระบบสารสนเทศที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.21$, S.D.=0.81) ตามลำดับ

สภาพที่คาดหวัง ในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.42$, S.D.=0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า สถานศึกษามีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.55$, S.D.=0.50) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการจัดสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.51$, S.D.=0.55) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการจัดระบบสารสนเทศที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.52) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาคำดัชนีความต้องการจำเป็น Priority Needs Index (PNI_{Modified}) ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี พบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวัง (PNI_{Modified}=0.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าสูงสุด พบว่า สถานศึกษามีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารงานวิชาการ (PNI_{Modified}=0.37) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการ

จัดระบบสารสนเทศที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{Modified}=0.34$) และข้อที่มีค่าต่ำสุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน ($PNI_{Modified}=0.20$) ตามลำดับ

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง และลำดับในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการดำเนินการเรียนการสอน เป็นรายชื่อ

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่คาดหวัง			$PNI_{Modified}$	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1.	สถานศึกษามีการเสริมสร้างความคิดทักษะทางวิชาการ และทักษะวิชาชีพ	3.43	0.73	มาก	4.39	0.52	มากที่สุด	0.27	3
2.	สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้เรียน	3.46	0.74	มาก	4.40	0.54	มากที่สุด	0.20	6
3.	สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กับบุคคลรอบครัว ชุมชนและท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	3.61	0.63	มาก	4.35	0.53	มากที่สุด	0.20	6
4.	สถานศึกษาเสนอผลการจัดการเรียนการสอนของฝ่ายวิชาการต่อชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแก้ไขปัญหาพร้อมกัน	3.39	0.80	ปานกลาง	4.41	0.49	มากที่สุด	0.30	1
5.	สถานศึกษามีการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนร่วมกับชุมชนทุกภาคเรียน	3.42	0.69	มาก	4.30	0.50	มากที่สุด	0.25	5

ตาราง 7 (ต่อ)

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่คาดหวัง			PNI _{Modified}	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
6.	สถานศึกษาจัดหาวิทยากรจากภายนอก/ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ	3.58	0.61	มาก	4.32	0.47	มากที่สุด	0.20	6
7.	สถานศึกษามีการดำเนินการด้านการเรียนการสอนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของสถานศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ	3.60	0.66	มาก	4.33	0.47	มากที่สุด	0.20	6
8.	สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือของทุกฝ่าย	3.49	0.77	มาก	4.46	0.50	มากที่สุด	0.27	3
9.	สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกโดยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	3.37	0.73	ปานกลาง	4.40	0.51	มากที่สุด	0.29	2
ภาพรวม		3.49	0.71	มาก	4.37	0.50	มากที่สุด	0.25	-

หมายเหตุ: n=336

จากตาราง 7 แสดงว่าสภาพปัจจุบันในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการดำเนินการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.49$, S.D.=0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสพการณ์กับบุคคล ครอบครั้ว ชุมชนและท้องถิ่น เพื่อนำมาใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.61$, S.D.=0.63) รองลงมา คือ สถานศึกษา

มีการดำเนินการด้านการเรียนการสอนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของสถานศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ ($\bar{X}=3.60$, $S.D.=0.66$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกโดยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X}=3.37$, $S.D.=0.73$) ตามลำดับ

สภาพที่คาดหวัง ในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการดำเนินการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.37$, $S.D.=0.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือของทุกฝ่าย ($\bar{X}=4.46$, $S.D.=0.50$) รองลงมา คือ สถานศึกษาเสนอผลการจัดการเรียนการสอนของฝ่ายวิชาการต่อชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแก้ไขปัญหาร่วมกัน ($\bar{X}=4.41$, $S.D.=0.49$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนร่วมกับชุมชนทุกภาคเรียน ($\bar{X}=4.30$, $S.D.=0.50$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาคำดัชนีความต้องการจำเป็น Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ด้านการดำเนินการเรียนการสอน พบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวัง ($PNI_{Modified}=0.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าสูงสุด พบว่า สถานศึกษาเสนอผลการจัดการเรียนการสอนของฝ่ายวิชาการต่อชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแก้ไขปัญหาร่วมกัน ($PNI_{Modified}=0.30$) รองลงมา คือ สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกโดยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ($PNI_{Modified}=0.29$) และข้อที่มีค่าต่ำสุดคือเรื่องเกี่ยวกับสถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้เรียน สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสพการณ์กับบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชนและท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาจัดหาวิทยากรจากภายนอก / ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อตอบสนองความต้องการของ ผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ และสถานศึกษามีการดำเนินการด้านการเรียนการสอนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของสถานศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ ($PNI_{Modified}=0.20$) ตามลำดับ

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง
และลำดับในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียน
เป็นฐาน ด้านการวัดและประเมินผล เป็นรายชื่อ

ที่	รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่คาดหวัง			PNI _{Modified}	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1.	สถานศึกษามีการประชุมวางแผนเพื่อกำหนดระยะเวลาดำเนินงานการวัดและการประเมินผลพร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ	3.16	0.84	ปานกลาง	4.38	0.50	มากที่สุด	0.38	1
2.	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการวัดและการประเมินผลการศึกษา	3.36	0.82	ปานกลาง	4.38	0.49	มากที่สุด	0.30	3
3.	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้หน่วยงาน องค์การต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการวัดและการประเมินผลการศึกษา	3.63	0.66	มาก	4.56	0.50	มากที่สุด	0.25	5
4.	สถานศึกษามีการเปิดเวทีเสวนารับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครอง/ชุมชน เพื่อส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	3.53	0.64	มาก	4.29	0.46	มากที่สุด	0.21	7
5.	สถานศึกษามีการบริหารจัดการวัดและประเมินผลตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้น	3.41	0.81	มาก	4.30	0.48	มากที่สุด	0.26	4
6.	สถานศึกษามีระบบสารสนเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการตรวจสอบ	3.27	0.88	ปานกลาง	4.37	0.52	มากที่สุด	0.33	2
7.	สถานศึกษามีการนำผลการวัดและการประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุง และการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	3.57	0.71	มาก	4.41	0.49	มากที่สุด	0.23	6
ภาพรวม		3.42	0.76	มาก	4.39	0.49	มากที่สุด	0.28	-

หมายเหตุ: n=336

จากตาราง 8 แสดงว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.42$, $S.D.=0.76$) เมื่อพิจารณาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า สถานศึกษาเปิดโอกาสให้หน่วยงานองค์กรต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการวัดและการประเมินผลการศึกษา ($\bar{X}=3.63$, $S.D.=0.66$) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการนำผลการวัดและการประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือสถานศึกษามีการประชุมวางแผนเพื่อกำหนดระยะเวลาดำเนินงานการวัดและการประเมินผลพร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ ($\bar{X}=3.16$, $S.D.=0.84$) ตามลำดับ

สภาพที่คาดหวังในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{X}=4.39$, $S.D.=0.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า สถานศึกษาเปิดโอกาสให้หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการวัดและการประเมินผลการศึกษา ($\bar{X}=4.56$, $S.D.=0.50$) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการนำผลการวัดและการประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุง และการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.41$, $S.D.=0.49$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือสถานศึกษามีการเปิดเวทีเสวนารับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครอง/ชุมชน เพื่อส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($\bar{X}=4.29$, $S.D.=0.46$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาคำดัชนีความต้องการจำเป็น Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ย ($PNI_{Modified}=0.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าสูงสุด พบว่า สถานศึกษามีการประชุมวางแผนเพื่อกำหนดระยะเวลาดำเนินงานการวัดและการประเมินผลพร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ ($PNI_{Modified}=0.38$) รองลงมา คือ สถานศึกษามีระบบสารสนเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการตรวจสอบ ($PNI_{Modified}=0.33$) ($PNI_{Modified}=0.30$) และข้อที่มีค่าต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการเปิดเวทีเสวนารับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครอง/ชุมชน เพื่อส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($PNI_{Modified}=0.21$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

แนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ซึ่งได้จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 336 คน โดยได้แนวทางในการพัฒนาจากการศึกษาความต้องการจำเป็น มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 9 แสดงร้อยละของแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

ที่	รายการ	PNI _{Modified}	ลำดับ
1.	ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน	0.26	4
2.	ด้านการเตรียมการจัดการสอน	0.29	1
3.	ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี	0.29	1
4.	ด้านการดำเนินการเรียนการสอน	0.25	5
5.	ด้านการวัดและประเมินผลการสอน	0.28	3
ภาพรวม		0.27	-

หมายเหตุ: n=336

จากตาราง 9 แนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยพบว่าความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องได้รับการบริหารจัดการดังนี้

1. ด้านการเตรียมการจัดการสอน พบว่า ความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการสร้างความรู้เข้าใจให้กับผู้ปกครองให้มีความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนั้น สถานศึกษาควรมีแนวทางในการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น การจัดประชุมผู้ปกครองเพื่ออธิบายถึง

เป้าหมายและแนวทางในการพัฒนา จัดทำเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ หรือการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นต้น

2. ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี พบว่า ความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารงานวิชาการ ดังนั้น โรงเรียนควรมีแนวทางในการพัฒนาสื่อการสอนและเทคโนโลยีที่ชัดเจน โดยให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความต้องการของผู้เรียน และบริบทของสถานศึกษา โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนควรจัดหาสื่อการสอนและเทคโนโลยีที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับความสนใจและความสามารถ จะช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งมักมีทรัพยากรจำกัด การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมจะช่วยเพิ่มโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับนักเรียน

3. ด้านการวัดและประเมินผลการสอน พบว่า ความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการประชุมวางแผนเพื่อกำหนดระยะเวลาดำเนินงานการวัดและการประเมินผลพร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ ดังนั้น ควรกำหนดนโยบายและแนวทางการวัดและประเมินผลการสอน โดยให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ บริบทของโรงเรียน และความต้องการของผู้เรียน พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความเที่ยงตรง ความเที่ยงตรง ความครอบคลุม ความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด จัดให้มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างครอบคลุมทุกด้าน วิเคราะห์ผลการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน โดยนำผลการประเมินผลมาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน พบว่า ความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่ดำเนินการได้ดีคือ การแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นคณะกรรมการผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ดังนั้น ควรพัฒนาระบบการกำกับติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยกำหนดตัวชี้วัดและแนวทางการประเมินผลที่ชัดเจน มีการจัดทำแผนงาน/โครงการการจัดการเรียนการสอน

ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน โดยให้มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน/โครงการตั้งแต่ขั้นตอนแรก และมีการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. ด้านการดำเนินการเรียนการสอน พบว่า ความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาเสนอผลการจัดการเรียนการสอนของฝ่ายวิชาการต่อชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ดังนั้น โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เช่น การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ และการนิเทศการศึกษา เป็นต้น การมีส่วนร่วมของชุมชนจะช่วยให้โรงเรียนได้รับข้อมูลและความคิดเห็นจากชุมชนมาใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนมากยิ่งขึ้น พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและนักเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการเรียนรู้อย่างยั่งยืน มีระบบติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถทราบถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน และนำมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น



บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวังการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 336 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index Modified: PNI_{Modified}) เพื่อใช้จัดลำดับความสำคัญของค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 61.90 เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 38.10 มีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.50 รองลงมา มีอายุ 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.10 จบระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 80.70 ระดับการศึกษาปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 16.70 ประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.70 น้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.5 และมีตำแหน่งเป็นครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 75.90 ตำแหน่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 24.10 และจากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ด้านการดำเนินการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการเตรียมการจัดการสอนตามลำดับ

สภาพที่คาดหวังในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการเตรียมการจัดการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอนตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวัง ($PNI_{Modified}=0.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีค่าสูงสุด พบว่า ด้านการเตรียมการจัดการสอน และด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี ($PNI_{Modified}=0.29$) รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผลการสอน ($PNI_{Modified}=0.28$) และด้านที่มีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ค่าต่ำสุดคือ ด้านการดำเนินการเรียนการสอน ($PNI_{Modified}=0.25$) ตามลำดับ

ซึ่งการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวังการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 รายด้าน พบดังนี้

1.1 ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า สถานศึกษามีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาได้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา รองลงมา คือ สถานศึกษามีการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นคณะกรรมการ ผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ตามลำดับ

สภาพที่คาดหวังในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า สถานศึกษามีการแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นคณะกรรมการ ผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการการจัดการเรียน

การสอนในสถานศึกษา รองลงมา คือ สถานศึกษาให้อิสระแก่คณะกรรมการสถานศึกษา ในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการจัดการเรียนการสอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกัน สร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาคำดัชนีความต้องการจำเป็น Priority needs index ($PNI_{Modified}$) ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน โดยรวมค่าเฉลี่ย ($PNI_{Modified}=0.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าสูงสุด พบว่า สถานศึกษามีการแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นคณะกรรมการ ผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($PNI_{Modified}=0.40$) รองลงมา คือ สถานศึกษาให้อิสระแก่คณะกรรมการสถานศึกษาในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{Modified}=0.26$) และข้อที่มีค่าต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาได้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ($PNI_{Modified}=0.20$) ตามลำดับ

1.2 ด้านการเตรียมการจัดการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าสูงสุด พบว่า สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนให้มีความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ รองลงมา คือ สถานศึกษา กำหนดแนวทางวิธีการและหลักเกณฑ์ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน และข้อที่มีค่าต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจให้กับผู้ปกครองให้มีความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ

สภาพที่คาดหวังในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้านการเตรียมการจัดการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนให้มีความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ รองลงมา คือ สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจให้กับผู้ปกครองให้มีความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาคำดัชนีความต้องการจำเป็น Priority needs index ($PNI_{Modified}$) ด้านการเตรียมการจัดการสอน พบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวัง ($PNI_{Modified}=0.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าสูงสุด พบว่า สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจให้กับผู้ปกครองให้มีความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ ($PNI_{Modified}=0.41$) รองลงมา

คือ สถานศึกษามีการกำหนดขั้นตอน ผู้รับผิดชอบในการควบคุม กำกับ ติดตาม ตรวจสอบผล การดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดโปร่งใสและตรวจสอบได้ ($PNI_{Modified}=0.39$) และข้อที่มี ค่าต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ของสถานศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ ($PNI_{Modified}=0.21$) ตามลำดับ

1.3 ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูพัฒนานวัตกรรม การเรียนการสอน รองลงมา คือ สถานศึกษามีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อ และ เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการจัด ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

สภาพที่คาดหวัง ในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า สถานศึกษามีการวิเคราะห์ความจำเป็น ในการใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน รองลงมา คือ สถานศึกษามีการจัดสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษา มีการจัดระบบสารสนเทศที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาคำดัชนีความต้องการจำเป็น Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี พบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวัง ($PNI_{Modified}=0.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าสูงสุด พบว่า สถานศึกษามีการวิเคราะห์ความจำเป็น ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารงานวิชาการ ($PNI_{Modified}=0.37$) รองลงมา คือ สถานศึกษา มีการจัดระบบสารสนเทศที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{Modified}=0.34$) และ ข้อที่มีค่าต่ำสุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน ($PNI_{Modified}=0.20$) ตามลำดับ

1.4 ด้านการดำเนินการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์กับบุคคล ครอบครัว ชุมชนและท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียน การสอน รองลงมา คือ สถานศึกษามีการดำเนินการด้านการเรียนการสอนตามมาตรฐานและ ตัวชี้วัดของสถานศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษา ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกโดยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ

สภาพที่คาดหวังในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการดำเนินการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือของทุกฝ่าย รองลงมา คือ สถานศึกษาเสนอผลการจัดการเรียนการสอนของฝ่ายวิชาการต่อชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือสถานศึกษามีการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนร่วมกับชุมชนทุกภาคเรียน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาคำดัชนีความต้องการจำเป็น Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ด้านการดำเนินการเรียนการสอน พบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวัง ($PNI_{Modified}=0.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อที่มีค่าสูงสุด พบว่า สถานศึกษาเสนอผลการจัดการเรียนการสอนของฝ่ายวิชาการต่อชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ($PNI_{Modified}=0.30$) รองลงมา คือ สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษากายนอกโดยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ($PNI_{Modified}=0.29$) และข้อที่มีค่าต่ำสุดคือเรื่องเกี่ยวกับสถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้เรียน สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสพการณ์กับบุคคล ครอบครัว ชุมชนและท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาจัดหาวิทยากรจากภายนอก /ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อตอบสนองความต้องการของ ผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ และสถานศึกษามีการดำเนินการด้านการเรียนการสอนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของสถานศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ ($PNI_{Modified}=0.20$) ตามลำดับ

1.5 ด้านการวัดและประเมินผลการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า สถานศึกษาเปิดโอกาสให้หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการวัดและการประเมินผลการศึกษา รองลงมา คือ สถานศึกษามีการนำผลการวัดและการประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือสถานศึกษามีการประชุมวางแผนเพื่อกำหนดระยะเวลาดำเนินงานการวัดและการประเมินผลพร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบตามลำดับ

สภาพที่คาดหวัง ในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า สถานศึกษาเปิดโอกาสให้หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการวัดและการประเมินผลการศึกษา รองลงมา คือ สถานศึกษามีการนำผลการวัดและการประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุง และการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ย

ต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการเปิดเวทีเสวนารับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครอง/ชุมชน เพื่อส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาคำดัชนีความต้องการจำเป็น Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ย ($PNI_{Modified}=0.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าสูงสุด พบว่า สถานศึกษามีการประชุมวางแผนเพื่อกำหนดระยะเวลาดำเนินงาน การวัดและการประเมินผลพร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ ($PNI_{Modified}=0.38$) รองลงมา คือ สถานศึกษามีระบบสารสนเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนเพื่อใช้ในการตรวจสอบ ($PNI_{Modified}=0.33$) ($PNI_{Modified}=0.30$) และข้อที่มีค่าต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการเปิดเวทีเสวนารับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครอง/ชุมชน เพื่อส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน($PNI_{Modified}=0.21$) ตามลำดับ

2. แนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

2.1 ด้านการเตรียมการจัดการสอน พบว่า สถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ สถานศึกษาควรมีแนวทางในการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การจัดประชุมผู้ปกครอง จัดทำเอกสารเผยแพร่หรือจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม เป็นต้น

2.2 ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี พบว่า สถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสื่อการสอนและเทคโนโลยีที่ชัดเจน ส่งเสริมให้ครูมีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยี จัดหาสื่อการสอนและเทคโนโลยีที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม จะช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งมักมีทรัพยากรจำกัด การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมจะช่วยเพิ่มโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้กับนักเรียน

2.3 ด้านการวัดและประเมินผลการสอน พบว่า สถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการกำหนดนโยบายและแนวทางการวัดและประเมินผลการสอนที่ชัดเจน พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ จัดให้มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และวิเคราะห์ผลการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน

2.4 ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน พบว่า สถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบการกำกับติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา จัดทำแผนงาน/โครงการการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน และบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

2.5 ด้านการดำเนินการเรียนการสอน พบว่า สถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและนักเรียน และมีระบบติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นถึงโรงเรียนมีการดำเนินการเรียนการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความเข้าใจและการแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการเรียนการสอนก็มีการนำเข้ามาใช้ในหลากหลายรูปแบบ เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและน่าทึ่งสำหรับนักเรียน โรงเรียนมีการจัดการดำเนินงานธุรการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนการสอน การบริหารจัดการข้อมูลนักเรียนและบุคลากรเป็นอย่างดี ทำให้กระบวนการทำงานเป็นไปอย่างเรียบร้อยและไม่มีปัญหาความเหนื่อยล้า แต่โรงเรียนก็ได้มีการพยายามพัฒนาการเตรียมความพร้อมในการจัดการสอน โดยการส่งเสริมการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะของครูให้มีความเชี่ยวชาญในการสอนและการนำเสนอเนื้อหา

2. สภาพที่คาดหวังในการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงโรงเรียนมีด้านการจัดสื่อ

การสอนและเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นถึงการใช้สื่อการสอนที่หลากหลายและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในกระบวนการเรียนการสอน เช่น การใช้แอปพลิเคชันทางการศึกษา และแหล่งข้อมูลออนไลน์ เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รองลงมา คือ ด้านการเตรียมการจัดการสอน แสดงถึงความสำคัญของกระบวนการเตรียมตัวและวัตถุประสงค์การสอนที่ชัดเจน เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างราบรื่นและมีการนำเสนอที่สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ของนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ แสดงถึงความต้องการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่นและมีประสิทธิภาพมากขึ้นในอนาคต เมื่อพิจารณาคำดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) พบว่า ด้านการเตรียมการจัดการสอน และด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี รองลงมา คือ ด้านการวัดและการประเมินผลการสอน และด้านที่มีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น Priority needs index ($PNI_{Modified}$) ต่ำสุดคือ ด้านการดำเนินการเรียนการสอน ตามลำดับ อาจเป็นเพราะผู้เกี่ยวข้องมีความคาดหวังสูงต่อด้านเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเตรียมการจัดการสอน ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการเรียนการสอน หากผู้สอนเตรียมการสอนได้ดี ก็สามารถช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายได้ ส่วนในด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี ในปัจจุบันสื่อการสอนและเทคโนโลยีมีความสำคัญมากขึ้น การใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีที่เหมาะสมสามารถช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ด้านการดำเนินการเรียนการสอนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ อาจเป็นเพราะผู้เกี่ยวข้องเห็นว่าเป็นด้านที่ดำเนินการอยู่แล้ว และได้มีปัญหาคือความต้องการจำเป็นมากนัก อย่างไรก็ตาม การดำเนินการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง จึงควรมีการปรับปรุงและพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย และจากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index Modified: $PNI_{Modified}$) เพื่อใช้จัดลำดับความสำคัญของคำดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน เมื่อเรียงจากลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ด้านที่มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนา 3 ลำดับแรก ได้แก่

1.1 ด้านการเตรียมการจัดการสอน อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการสร้างความรู้เข้าใจให้กับบุคลากรทุกคนให้มีความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ สถานศึกษากำหนดแนวทางวิธีการและหลักเกณฑ์ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน และสถานศึกษามีการกำหนดขั้นตอน ผู้รับผิดชอบในการควบคุม กำกับ ติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดโปร่งใสและตรวจสอบได้

1.2 ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี อาจเป็นเพราะสถานศึกษาส่วนใหญ่ มีการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยีในระดับที่น่าพอใจ แต่ยังมีความต้องการจำเป็นในด้านการส่งเสริมให้ครูพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน ซึ่งอาจเกิดจากการที่ครูขาดความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการพัฒนาครูในด้านนี้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยี

1.3 ด้านการวัดและการประเมินผลการสอน อาจเป็นเพราะสถานศึกษาควรปรับปรุงการดำเนินการด้านการวัดและประเมินผลการสอน โดยให้ความสำคัญกับการจัดประชุมวางแผนเพื่อกำหนดทิศทางและกำหนดผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองและชุมชนในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และมีการจัดทำรายงานผลการวัดและประเมินผลเพื่อใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

จากการศึกษาของ ซาณี และคณะ (Ghani, et al., 2020 อ้างอิงใน ผุสชนะ ปัญญา และนันทิยา น้อยจันทร์, 2563) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามีข้อจำกัดและอุปสรรคหลายประการ เช่น ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการอย่างแท้จริง ขาดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ขาดการวางแผนและการจัดองค์การอย่างเป็นระบบ โดยสภาพที่คาดหวังของการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการอย่างแท้จริง มีการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในทุกขั้นตอนของการบริหารงานวิชาการ มีกระบวนการวางแผนและการจัดองค์การอย่างเป็นระบบ และมีระบบการกำกับติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ขาดการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับกัตัญญดา เจริญถนอม (2560) กล่าวว่า การบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนเป็นวิธีการสำคัญที่สามารถสร้าง และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการ โดยการจัดการเรียนการสอนนี้เป็นแนวทางที่ได้รับการพิสูจน์ว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามต้องการอย่างได้ผลประกอบด้วย ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน ด้านการเตรียมการจัดการสอน ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี ด้านการดำเนินการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลการสอน เพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้บรรลุสภาพที่คาดหวัง ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการแก่ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับ สร้างกลไกการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการบริหารงานวิชาการ พัฒนาระบบการวางแผนและการจัดองค์การอย่างเป็นระบบ และพัฒนาระบบการกำกับติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

สอดคล้องกับการศึกษาของ สาคร มหาหิงค์ และสมควร นามสีฐาน (2561) ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก การบริหารงานที่มีความเหมาะสม และปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับการศึกษาของ กิตติพงษ์ ลาภชาติ และกาญจน์ เรืองมนตรี (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า สภาพที่คาดหวัง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแนวทางในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การกระจายอำนาจ 2) การบริหารตนเอง 3) การบริหารแบบมีส่วนร่วม และ 4) การตรวจและถ่วงดุล

2. จากการศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จากการศึกษาความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องได้รับแนวทางในการพัฒนาตามลำดับ ดังนี้

2.1 ด้านการเตรียมการจัดการสอน พบว่า สถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครอง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่สำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษา ผู้ปกครองเป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดการศึกษาของบุตรหลาน ดังนั้น การที่สถานศึกษามีความเข้าใจและสามารถสื่อสารกับผู้ปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กตัญญูตา เจริญถนอม (2560) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า จัดให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดทำแผนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญร่วมกัน วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน และท้องถิ่นเพื่อนำมาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำแผนยกระดับคุณภาพผู้เรียนและ

การดำเนินการจนส่งผลให้คุณภาพผู้เรียนสูงขึ้น ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นในการปรับปรุง และพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

2.2 ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี พบว่า สถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสื่อการสอนและเทคโนโลยีที่ชัดเจน ส่งเสริมให้ครูมีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยี จัดหาสื่อการสอนและเทคโนโลยีที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของสื่อการสอนและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน สื่อการสอนและเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กตัญญูตา เจริญนอม (2560) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า กำหนดแนวทางในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

2.3 ด้านการวัดและประเมินผลการสอน พบว่า สถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการกำหนดนโยบายและแนวทางการวัดและประเมินผลการสอนที่ชัดเจน พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพ จัดให้มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และวิเคราะห์ผลการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการประเมินผลการสอนในการจัดการศึกษา การประเมินผลการสอนที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม และนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สาคร มหาหิงค์ และสมควร นามสิฐาน (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า การบริหารงานวิชาการควรส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลประเมินผลโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาให้เกิดรูปแบบที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

2.4 ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน พบว่า สถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบการกำกับติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา จัดทำ

แผนงาน/โครงการการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน และบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานธุรการในการจัดการเรียนการสอน การดำเนินงานธุรการที่ดีจะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กัตัญญูตา เจริญถนอม (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน เป็นการบริหารที่มีส่วนสำคัญในการร่วมมือกันในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาช่องทางการสื่อสารให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ

2.5 ด้านการดำเนินการเรียนการสอน พบว่า สถานศึกษามีความต้องการจำเป็นในการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและนักเรียน และมีระบบติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของชุมชนและสื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน ชุมชนและสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อามอน และบัสตามิ (Amon and Bustami, 2021 อ้างอิงใน กิตติพงษ์ ลาภญาดี และกาญจน์ เรืองมนตรี, 2566) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้ในการจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้ พบว่า การบริหารงานวิชาการควรเพิ่มขีดความสามารถของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนและการจัดการ ในขณะที่เน้นวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน ผู้บริหารควรมอบหมายงานและอำนาจให้เจ้าหน้าที่จัดระเบียบ ดำเนินการ มีส่วนร่วมกับสมาชิกทุกคนในโรงเรียน และกำกับดูแลการใช้เครื่องมือการเรียนรู้ เช่น สื่อการสอน แผนการสอน และการกำกับดูแล การเรียนรู้ในโรงเรียนสามารถจัดการหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างลักษณะนิสัยของนักเรียน ปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และยกระดับคุณภาพการศึกษา เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน คณะกรรมการสถานศึกษา ควรมีโอกาสมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาดั้งเดิม การจัดตั้งชมรมวิชาการตามสาขาวิชา และการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องร่วมกับ

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างสถาบันการศึกษา สาธารณะ และหน่วยงานส่วนกลาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้

1. ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน ควรให้ความสำคัญในการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ควรให้อิสระแก่คณะกรรมการสถานศึกษาในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการจัดการเรียนการสอน ควรมีการแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นคณะกรรมการ ผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
2. ด้านการเตรียมการจัดการสอน ควรมีการสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครอง ให้มีความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ ควรมีการกำหนดขั้นตอนผู้รับผิดชอบในการควบคุม กำกับ ติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพ สูงสุดโปร่งใสและตรวจสอบได้
3. ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี ควรมีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารงานวิชาการ ควรมีการจัดระบบสารสนเทศที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และควรส่งเสริมให้ครูพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนการสอน
4. ด้านการดำเนินการเรียนการสอน ควรเสนอผลการจัดการเรียนการสอนของฝ่ายวิชาการต่อชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ควรดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกโดยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
5. ด้านการวัดและประเมินผล ควรมีการประชุมวางแผนเพื่อกำหนดระยะเวลาดำเนินการวัดและการประเมินผลพร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ ควรมีระบบสารสนเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนเพื่อใช้ในการตรวจสอบ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควบคู่กับรูปแบบการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และเน้นการบริหารแบบบูรณาการ



บรรณานุกรม

- กัตัญญตา เจริญถนอม. (2560). **การพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2553 (ฉบับที่ 3).** กรุงเทพฯ: สยามสปอร์ต ซินดิเคท.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). **กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555–2559.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). **โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา.** สืบค้นเมื่อ 3 สิงหาคม 2564, จาก <http://www.reo2.moe.go.th/home/index.php/login/2018-10-17-08-14-28/588-2563>
- กึ่งกาญจน์ สาลี. (2558). **สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.
- กิตติพงษ์ ลาญาติ และกาญจน์ เรืองมนตรี. (2566). **แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2.** วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์, 7(1), 289–298.
- จักรกิจ ว่างาน. (2562). **แนวทางการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับโรงเรียนเทศบาล 3 ศรีทรายมูล สำนักการศึกษา เทศบาลนครเชียงราย.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- ชนิสรา ชุมวงศ์ และธรินธร นามวรรณ. (2563). **การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7.** Journal of MCU Nakhondhat, 7(7), 198–212.
- ญาดา สงฆ์วัฒนะ, ภูมิพัฒน์ รักพรหมคง และเพชร บุดสีทา (ผู้บรรยาย). (2558). **แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41.** ใน รายงานสืบเนื่องจากการประชุมสัมมนาวิชาการ

นำเสนองานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ (Proceedings) เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาคเหนือ ครั้งที่ 15 (หน้า 361–373). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- เทพดินทร์ คะสา, ณรงค์ พิมสาร และสิริกาญจน์ ธนวุฒิพรพินิต. (2563). รูปแบบการบริหารการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1, 2. **วารสารมหาจุฬานาค รทรรศน์**, 5(1), 26–39.
- ธริศร เทียบปาน, นิรันดร์ จุลทรัพย์ และวันชัย ธรรมสังการ. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดภาคใต้. **Journal of MCU Nakhondhat**, 5(3), 672–688.
- ธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง. (2557). **โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคกลางของประเทศไทย**. ดุษฎีนิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยคริสเตียน, นครปฐม.
- นิพนธ์ ยอดดี. (2564). **การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2**. สารนิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- นุชเรศ คำดีบุญ. (2564). **การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สุสชะณี ปัญญา และนันทิยา น้อยจันทร์. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร. **วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น**, 16(2), 179–193.
- เพชรรัตน์ สีหาทัพ. (2561). **การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- เพ็ญแข แสงงาม. (2561). **การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนเทศบาล 3**. **วารสารธาตุพนมปริทรรศน์**, 2(2), 1–18.

- มณี โพนแพงพา และศิริกาญจน์ ไกรบำรุง (ผู้บรรยาย). (30 มีนาคม 2562). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. ใน **การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัย นครราชสีมา ครั้งที่ 6 ประจำปี พ.ศ. 2562 “สังคมผู้สูงวัย: โอกาสและความท้าทาย ของอุดมศึกษา”** (หน้า 456–468). นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- วัชรินทร์ ปะนามะเก, ศิริศักดิ์ จันทรไชย และธัชชัย จิตรนันท์. (2555). การพัฒนาแนวทางการ บริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2. **Journal of Humanities and Social Sciences Nakhon Phanom University**, 5(2), 52–61.
- วุฒินันท์ โปทาวี, เชิดศักดิ์ ศุภโสภณ, ดุชาเทพ จันท์เจริญ และเปี่ยมพร สุทินฤกษ์. (2562). การบริหารงานวิชาการที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย. **วารสารสังคมศาสตร์ วิชาการ**, 12(2), 302–312.
- สาคร มหาหิงค์ และสมควร นามสีฐาน. (2561). การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลัก ไตรสิกขาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาวัดประชานิยม จังหวัดกาฬสินธุ์. **วารสารสถาบันวิจัยพินิจธรรม**, 6(2), 37–48.
- สารินทร์ เอี่ยมครอง. (2561). **แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัด ชัยนาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2554). **แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร การบริหารวิชาการ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). **แนวทางการประเมินคุณภาพ ภายในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564ก). **ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3**. สืบค้นเมื่อ 3 สิงหาคม 2564, จาก <https://chonburiarea3.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564ข). **สพฐ. ประชุมชี้แจงการส่งเสริม สนับสนุนภารกิจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับชั้น ม.1–3 ในโรงเรียนขยาย**

โอกาส สังกัด สพฐ. สืบค้นเมื่อ 3 สิงหาคม 2564, จาก

<https://www.obec.go.th/archives/482970>

สุพรรณษา แสงจันทร์นวล, เกริกไกร แก้วล้วน และชวนคิด มะเสนาะ (ผู้บรรยาย). (29 พฤษภาคม 2563).

การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในยุคการศึกษา 4.0 ของ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2.

ใน การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัย ระดับชาติ ราชธานีวิชาการ (หน้า
368-379). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หทัย ศิริพิน. (2558). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านกระทุ่มล้ม
(นครราษฎร์ประสิทธิ์). วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.

อานนท์ คนขยัน, คมสันที ขจรปัญญาไพศาล และศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิลัน. (2558). แนวทาง
การพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มัธยมศึกษาในจังหวัดมุกดาหาร.

วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์, 2(1), 135-151.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน. กรุงเทพฯ:
เอส ดีเพรส.



ภาคผนวก



แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน
โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
2. แบบสอบถามฉบับนี้มุ่งตรวจสอบ เพื่อหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของแบบสอบถาม และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
3. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ
ส่วนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังต่อการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำนวน 40 ข้อ
ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จำนวน 5 ข้อ
4. ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ ในการพิจารณาร่างแบบสอบถามว่ามีความสอดคล้องกับตัวแปรของการวิจัยเรื่องนี้หรือไม่ ด้วยการให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามในระบบ IOC โดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง
เกณฑ์การให้คะแนนในระบบ IOC
1) ให้ 1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

2) ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่
ต้องการศึกษา

3) ให้ -1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาไม่สอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่
ต้องการศึกษา

5. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญ ให้ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมใน
ประเด็นที่ยังไม่สมบูรณ์ โดยการเขียนข้อเสนอแนะไว้ท้ายข้อความนั้นๆ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

นายสงกรานต์ งามสระคู
นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยพะเยา



ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกรอกเครื่องหมาย ✓ ในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความจริงของท่าน

1. เพศ

- () 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ (ปีเต็ม)

- () 1. 20-30 ปี () 2. 31-40 ปี
() 3. 41-50 ปี () 4. 51-60 ปี

3. ระดับการศึกษา

- () 1. ปริญญาตรี () 2. ปริญญาโท
() 3. ปริญญาเอก

4. ประสบการณ์ทำงาน (ปีเต็ม)

- () 1. น้อยกว่า 5 ปี () 2. 5-10 ปี
() 3. 11-15 ปี () 4. 16 ปี ขึ้นไป

5. ตำแหน่งปัจจุบัน

- () 1. ผู้บริหารสถานศึกษา () 2. ครูผู้สอน



ส่วนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังต่อการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

คำชี้แจง โปรดกรอกเครื่องหมาย ✓ ในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง ในระดับ มากที่สุด
 4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง ในระดับ มาก
 3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง ในระดับ ปานกลาง
 2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง ในระดับ น้อย
 1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง ในระดับ น้อยที่สุด

การบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียน การสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3			
ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน						
1. สถานศึกษาให้อิสระแก่ครู ในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2. สถานศึกษาให้อิสระแก่คณะกรรมการสถานศึกษา ในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการจัดการเรียน การสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3. สถานศึกษามีการแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้เป็นคณะกรรมการ ผู้รับผิดชอบแผนงาน/ โครงการการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและ องค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกันสร้าง เครือข่ายในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อนำมาใช้ใน การจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5. สถานศึกษามีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาได้ เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6. สถานศึกษามีการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

การบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียน การสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปล ผล
	1	2	3			
ด้านการเตรียมการจัดการสอน						
7. สถานศึกษามีการกำหนดขั้นตอน ผู้รับผิดชอบ ในการควบคุม กำกับ ติดตาม ตรวจสอบผล การดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดโปร่งใส และตรวจสอบได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียน มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการ ของท้องถิ่นเพื่อนำมาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9. สถานศึกษาส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการอื่น ๆ นอกเหนือจากการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10. สถานศึกษาให้อิสระในการกำหนดแนวทาง วิธีการ และหลักเกณฑ์ในการจัดการเรียนการสอนของ ครูผู้สอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11. สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจให้กับ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีความเข้าใจ ในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
12. สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจให้กับบุคลากร ทุกคนให้มีความเข้าใจในกระบวนการ พัฒนาและ ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13. สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจให้กับ ผู้ปกครองให้มีความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาและ ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14. สถานศึกษากำหนดแนวทางวิธีการและ หลักเกณฑ์ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15. สถานศึกษามีการวางแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของสถานศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
16. สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา อื่นและหน่วยงานต่าง ๆ ในการวางแผนปรับปรุงและ พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้

การบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียน การสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปล ผล
	1	2	3			
ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี						
17. สถานศึกษามีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้ สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
18. สถานศึกษามีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้ เทคโนโลยีเพื่อการบริหารงานวิชาการ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
19. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาได้นำสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และทรัพยากรของชุมชนมาใช้ในการจัด การเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
20. สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผลิตและพัฒนา สื่อการเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
21. สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูพัฒนานวัตกรรม การเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
22. สถานศึกษามีการจัดสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา วิชาการ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
23. สถานศึกษามีการจัดระบบสารสนเทศที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
24. สถานศึกษามีการประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านการดำเนินการเรียนการสอน						
25. สถานศึกษามีการเสริมสร้างความคิด ทักษะ ทางวิชาการ และทักษะวิชาชีพ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
26. สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนเพื่อ เสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
27. สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์กับบุคคล ครอบครัว ชุมชนและท้องถิ่น เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
28. สถานศึกษาเสนอผลการจัดการเรียนการสอนของ ฝ่ายวิชาการต่อชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ แก้ปัญหาร่วมกัน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

การบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียน การสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปล ผล
	1	2	3			
29. สถานศึกษามีการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนร่วมกับชุมชนทุกภาคเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
30. สถานศึกษาจัดหาวิทยากรจากภายนอก/ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความต้องการของ ผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
31. สถานศึกษามีการดำเนินการด้านการเรียนการสอนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของสถานศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
32. สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือของทุกฝ่าย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
33. สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกโดยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านการวัดและประเมินผล						
34. สถานศึกษามีการประชุมวางแผนเพื่อกำหนดระยะเวลาดำเนินงานการวัดและการประเมินผล พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
35. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการวัดและการประเมินผลการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
36. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการวัดและการประเมินผลการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
37. สถานศึกษามีการเปิดเวทีเสวนารับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครอง/ชุมชน เพื่อส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
38. สถานศึกษามีการบริหารจัดการวัดและประเมินผลตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
39. สถานศึกษามีระบบสารสนเทศด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการตรวจสอบ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

การบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียน การสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปล ผล
	1	2	3			
40. สถานศึกษามีการนำผลการวัดและการประเมินผล มาใช้ในการปรับปรุง และการพัฒนาการจัดการเรียน การสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียน
การสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

2. ด้านการเตรียมการจัดการสอน

.....

.....

3. ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี

.....

.....

4. ด้านการดำเนินการเรียนการสอน

.....

.....

5. ด้านการวัดและประเมินผลการสอน

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย



แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน
โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 3

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตร การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของ สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 3
2. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ
ส่วนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังต่อการบริหารวิชาการด้านการจัด การเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จำนวน 40 ข้อ
ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จำนวน 5 ข้อ
3. กรุณาตอบให้ครบทุกข้อและตรงกับความเป็นจริงหรือตามความคิดเห็นของผู้ตอบ มากที่สุด
4. ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยใช้สำหรับการวิจัยเท่านั้นซึ่งไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบทั้งสิ้น

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นายสงกรานต์ งามสระคู

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยพะเยา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกรอกเครื่องหมาย ✓ ในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความจริงของท่าน

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

2. อายุ (ปีเต็ม)

() 1. 20-30 ปี

() 2. 31-40 ปี

() 3. 41-50 ปี

() 4. 51-60 ปี

3. ระดับการศึกษา

() 1. ปริญญาตรี

() 2. ปริญญาโท

() 3. ปริญญาเอก

4. ประสบการณ์ทำงาน (ปีเต็ม)

() 1. น้อยกว่า 5 ปี

() 2. 5-10 ปี

() 3. 11-15 ปี

() 4. 16 ปี ขึ้นไป

5. ตำแหน่งปัจจุบัน

() 1. ผู้บริหารสถานศึกษา

() 2. ครูผู้สอน



การบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียน การสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่คาดหวัง				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการเตรียมการจัดการสอน										
7. สถานศึกษามีการกำหนดขั้นตอน ผู้รับผิดชอบ ในการควบคุม กำกับ ติดตาม ตรวจสอบผลการ ดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดโปร่งใสและ ตรวจสอบได้										
8. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียน มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการของท้องถิ่นเพื่อนำมาจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา										
9. สถานศึกษาส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการอื่น ๆ นอกเหนือจากการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา										
10. สถานศึกษาให้อิสระในการกำหนดแนวทาง วิธีการ และหลักเกณฑ์ในการจัดการเรียนการสอน ของครูผู้สอน										
11. สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจให้กับ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีความ เข้าใจในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรม การเรียนรู้										
12. สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจให้กับ บุคลากรทุกคนให้มีความเข้าใจใน กระบวนการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้										
13. สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจให้กับ ผู้ปกครองให้มีความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาและ ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้										
14. สถานศึกษากำหนดแนวทางวิธีการและ หลักเกณฑ์ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน										

[illegible]

การบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียน การสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่คาดหวัง				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการดำเนินการเรียนการสอน										
25. สถานศึกษามีการเสริมสร้างความคิด ทักษะทางวิชาการ และทักษะวิชาชีพ										
26. สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้เรียน										
27. สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสพการณ์กับบุคคล ครอบครั้ว ชุมชนและท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอน										
28. สถานศึกษาเสนอผลการจัดการเรียนการสอนของฝ่ายวิชาการต่อชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน										
29. สถานศึกษามีการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนร่วมกับชุมชนทุกภาคเรียน										
30. สถานศึกษาจัดหาวิทยากรจากภายนอก/ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ										
31. สถานศึกษามีการดำเนินการด้านการเรียนการสอนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของสถานศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ										
32. สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือของทุกฝ่าย										
33. สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกโดยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง										

การบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียน การสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่คาดหวัง				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านการวัดและประเมินผล										
34. สถานศึกษามีการประชุมวางแผนเพื่อกำหนด ระยะเวลาดำเนินงานการวัดและการประเมินผล พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ										
35. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะกรรมการ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการวัดและ การประเมินผลการศึกษา										
36. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้หน่วยงาน องค์กร ต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการวัดและการประเมินผล การศึกษา										
37. สถานศึกษามีการเปิดเวทีเสวนารับฟัง ความคิดเห็นจากผู้ปกครอง/ชุมชน เพื่อส่งเสริม ให้มีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน										
38. สถานศึกษามีการบริหารจัดการวัดและ ประเมินผลตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้น										
39. สถานศึกษามีระบบสารสนเทศด้านการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการตรวจสอบ										
40. สถานศึกษามีการนำผลการวัดและการ ประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุง และการพัฒนา การจัดการเรียนการสอน										

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียน
การสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการดำเนินงานธุรการของการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

2. ด้านการเตรียมการจัดการสอน

.....

.....

.....

3. ด้านการจัดสื่อการสอนและเทคโนโลยี

.....

.....

.....

4. ด้านการดำเนินการเรียนการสอน

.....

.....

.....

5. ด้านการวัดและประเมินผลการสอน

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	สงกรานต์ งามสระคู
วัน เดือน ปี เกิด	19 เมษายน 2534
สถานที่เกิด	ร้อยเอ็ด
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2558 ค.บ. (ครุศาสตร์), มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์
ที่อยู่ปัจจุบัน	1/1 หมู่ 5 ต.ตะเคียนเตี้ย อ.บางละมุง จ.ชลบุรี 20150
ผลงานตีพิมพ์	สงกรานต์ งามสระคู และสมศักดิ์ เอี่ยมคงสี. (2566). การพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วารสารพุทธศาสตร์ มจร อุบลราชธานี, 5(3), 415-428.

